

చైతన్య మాసవి

chaitanyamaanavi

సంపుటి : 12

సంచిక : 8

ఫైదరాబాద్, ఆగష్టు, 2017

40 పేజీలు 10 రూ||లు

స్వాతంత్ర్యోద్యమ స్ఫూర్తితో

ఐదవ

జాతి సమైక్యత లక్ష్యాలు..

దేశ సమగ్రత భావాలు..

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో విలసిన దేశభక్తి సారభాలు..

సమతా ఉద్యమ మార్గదర్శకులు..

విశాఖలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా మోకాళ్ళపై ప్లాకార్డ్ ప్రదర్శన

గుంటూరు జిల్లా సత్తెనపల్లిలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా వంటావార్సు

కర్నూలులో నివాస ప్రాంతాల మధ్య మద్యం పాపులు తీసివేయాలని ధర్మా

విశాఖలో కెప్టెన్ లక్ష్మీసేహగల్ వర్ధంతి సభ

నెల్లూరు మద్యంకు వ్యతిరేకంగా ప్రజాసంఘాల ఐక్య వేదిక

గరగపర్తి దళితులకు ఆర్థిక సహాయాన్ని సేకరిస్తున్న విద్యా నాయకులు

వెస్ట్ గోదావరి ఆచంటలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా పాపు ఎదుట ధర్మా

గుంటూరు ప్రగతి నగర్‌లో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా దిప్పబొమ్మ దగ్ధం

జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తి మన మార్గం

కులం, మతం ప్రాంతం, భాష, లింగం వివక్షతలేని లౌకిక, ప్రజాస్వామిక సర్వసత్తాక రాజ్యం కోసం పోరాడి సాధించుకున్న స్వాతంత్ర్యం నేడు ప్రశ్నించబడుతున్నది. ప్రజలందరికీ ఓటుహక్కు కల్పించడం ద్వారా ఎన్నో పశ్చిమ దేశాలకంటే ముందు చూపును ప్రదర్శించాం. ఆర్థిక, సామాజిక సమానత్వం లేకుండా రాజకీయ సమానత్వం మనుగడ సాధించలేదన్న డా॥ జి.ఆర్ అంబేద్కర్ హెచ్చరికలు నేడు ఆచరణలో రుజువువుతున్నాయి.

దబోల్కర్, కల్కుర్ని, పన్నారేల హత్యలతో మొదలైన విద్యేషం అఖ్లాఖాన్, పెహ్లాఖాన్, జానాయిడ్లను చంపటం ద్వారా విప్లవవిడి హంతక ముఠాలకు భారతావని క్రీడాస్థలిగా మారింది. ఏవో కొన్ని ఘటనలయితే వీటిపైన మనం ఆందోళన చెందాల్సిన పని లేదు. అందుకు భిన్నంగా ఒక పద్ధతి ప్రకారం పెంచిపోషించబడుతున్న విద్యేష రాజకీయాలు, వికృత జాతీయ వాదం దీనికి కారణమవుడమే నేటి దుస్థితికి కారణం. స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలం నాటి యువత, మేధావి వర్గం ఎలాంటి వివక్షత లేని భారతదేశాన్ని కలగన్నారు. అందుకోసం తెగించి పోరాడారు. గాంధీజీ పిలుపునందుకుని ఉద్యమంలోకి వచ్చారు. లౌకిక, ప్రజాస్వామిక సర్వసత్తాక రాజ్యం మాత్రమేకాక సమతా రాజ్యం కావాలని యువత యువకులు మరో అడుగు ముందుకువేశారు. సోషలిస్టు రాజ్యం కోసం భగత్ సింగ్, ఆజాద్ లాంటి యువకులు తమ ప్రాణాలను త్యజపాయంగా బలిచేశారు.

అందుకు భిన్నంగా ముస్లిమ్ లీగ్, ఆర్ఎస్ఎస్ లు మత రాజ్యం కోసం బ్రిటిష్ వారితో రాజు పడ్డారు. బ్రిటిష్ తోడ్పాటుతో పాకిస్తాన్ ఏర్పాటయింది. ఆర్ఎస్ఎస్ ఆలోచనలను తిప్పికొట్టి లౌకిక ప్రజాతంత్ర విలువలు కల్గిన భారతదేశాన్ని స్థాపించుకోగలిగాం. ప్రజా ఆకాంక్షల మూలంగా సోషలిస్టుపదాన్ని రాజ్యాంగ పీఠికలో పాలకులు చేర్పాల్సి వచ్చింది.

ఆనాటి జాతీయోద్యమ విలువలను ధ్వంసం చేసే ఆర్ఎస్ఎస్ నేడు అధికార పక్షమైంది. హిందూ జాతీయవాదాన్ని ప్రచారం చేస్తూ లౌకికవాదులపైన, ముస్లింలపైన, దళితులపైన, మహిళలపైన దాడులకు పాల్పడుతున్నది. గోరక్షక దళాలు, యాంటీరోమియో స్వాడీలు ప్రజలను వెంటాడుతున్నాయి. ఏం తిండి తినాలి? ఏ బట్టలు కట్టాలి? ఏ దేవుణ్ణి నమ్ముకోవాలి? ఏ భాష మాట్లాడాలి? ఏమి చదవాలి? ఎవరిని ప్రేమించాలి? అన్నింటినీ నిర్దేశిస్తున్నది. భారతమాతకు జై అనకపోతే శిక్షార్హులంటుంది.

ప్రశ్నించిన వారి జాతీయతను హేళన చేస్తున్నది. స్వాతంత్ర్య విలువలపై, వారసత్వంపై దాడి చేస్తున్నది. స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో ఆర్ఎస్ఎస్ స్థానం ఎక్కడ? గాంధీజీ హత్యకు కారణమైన ఆర్ఎస్ఎస్, సర్దార్ వల్లభాయ్ స్వయంసేవ్యత్వంలో నిషేధానికి గురైంది.

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పాల్గొన్న ఎందరో మహిళలు వామపక్ష ఉద్యమంలో భాగస్వాములయ్యారు. సగభాగంగా ఉన్న మహిళల సమాన హక్కుల సాధన ద్వారానే సంపూర్ణ స్వేచ్ఛ, సమానత్వాలు సాధ్యమవుతాయన్న అనుభవంతో మహిళల హక్కులకోసం సంఘాలను నిర్మించారు. మహిళా హక్కుల సాధనలో వారు స్థాపించిన ఐదవ, ఎన్ఎఫ్ఐడబ్ల్యూ లాంటి సంఘాలు ముందుపీఠాన ఉన్నాయి. నేడు సాధించుకున్న హక్కులు సైతం వమ్మ చేయబడ్తున్నాయి. పిల్లలు కనే యంత్రంగా మరీ ముఖ్యంగా వారసుడిని, బలమైన, ఎత్తైన, అందమైన, తెల్లని జడ్డకు జన్మనిచ్చే తల్లులుగా ఎలా తీర్చిదిద్దబడాలో ఆదేశాలు జారీ అవుతున్నాయి. రాజకీయాల్లో పనికివస్తారో రారో తేల్చాలంటున్నారు. భావప్రకటనా స్వేచ్ఛ కోసం గొంతెత్తిన గుర్మెహర్కౌర్ లాంటి వారిపైన బెదిరింపులకు పాల్పడుతున్నారు. కులాంతర, మతాంతర వివాహాలకు సిద్ధమైతే బెదిరించి ప్రేమించిన వారిపై తప్పుడు కేసులు పెట్టిస్తున్నారు. పైవేటికరణతో పిల్లల పెంపక కేంద్రాలు, ఆరోగ్యం, విద్య లాంటి వాటికి దూరంచేస్తూ మహిళలను దీనావస్థలోకి నెట్టి ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి. ప్రకృతి సహజమైన నెలసరి, కాన్పులకు రక్షణ లేదు.

ఈ నాటి యువకులు వీటిని ప్రశ్నిస్తున్నారు? ఉద్యమిస్తున్నారు. రమీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ ఏమత విశ్వాసమైన అత్యున్నతమానవతా వాదానికి కట్టుబడి ఉండాలన్నారు. వివేకానందుడు ఎవరు ఎలాంటి విశ్వాసాలున్నా అందరికీ అన్న పానీయాలు అందటమే ముఖ్యమన్నారు. అక్కమాంబ లాంటివారు స్త్రీల స్వేచ్ఛ కోసం తమదైన రీతిలో తిరుగుబాటు చేశారు. అత్యున్నత విలువలకు ప్రాతినిధ్యం వహించిన జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తి మాత్రమే మన జాతి పురోగమనానికి మార్గదర్శి. ఉన్నతమైన ఆ స్ఫూర్తితో కొనసాగుటమే నిజమైన జాతీయవాదం. అలాంటి ఉత్తమ విలువల మార్గంలో పయనిద్దాం. అప్పుడు మాత్రమే ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడుకోగలం, జాతీయ భావాన్ని నిలబెట్టుకోగలం. సమానతవైపు అడుగులు వేయగలం. అగస్టు 15న అలాంటి ప్రతిజ్ఞతో ఐదవ ముందుకు సాగుతుంది.

భూ మండలాన్ని పిలే చక్రవర్తి నుండి
జగదేకసుందరి వరకు ఎవరైనా సరే
కాలం గాలానికి చిక్కాబిందే..
తనువు మీద కాలం చేసే గాయాలను
మోయవలసిందే..

అడ్వయిజరీ బోర్డు
వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ బి. విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాలోలిత

బిద్వా ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళాసంఘం
చిరునామా :
బిద్వా రాష్ట్ర కార్యాలయం,
1-1-9/10 జవహర్ నగర్,
హైదరాబాద్-20
ఫోన్, 9490098620
E-mail : Chaitanyamanavi@gmail.com
fb : aidwaap
Blog : aidwaap@blockspot.com

సంపాదకులు
డి.రమాదేవి

సంపాదక వర్గం
కె. స్వరూపరాణి
బి. ప్రభావతి

మేనేజర్: ఎం. సుధ
ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్,
బ్లాక్ నెం: 21/1 ఎంహెచ్ భవన్,
అజమాబాద్ ఇండస్ట్రియల్ ఏరియా,
హైదరాబాద్ -20

వెల రూ : 10/-

చైతన్య మాసవి

ఈ సంచికలో

వ్యాసం	బ్రతుకుల్ని నాశనం చేస్తున్న మద్యంపై	
కథ	తిరగబడిన మహిళలు - డి.రమాదేవి	5
నివాళి	అందమైన మోసం - ప్రసన్న కుమారి	7
వ్యాసం	మహిళా ఉద్యమ స్ఫూర్తి - లక్ష్మీ సెహగల్	10
సీరియల్	మహిళా బిల్లు పూర్వోపరాలు - బి.వేణు కుమారి	11
వ్యాసం	మహిళలు పాటలతో జైలు నుండి విముక్తి అయ్యారు.....	14
కథ	కార్పొరేట్ సంస్థల రుణం	
అవగాహన	తీర్చుకుంటున్న నాయకులు - డి.కళ్యాణి	15
సమకాలీనం	పరమంత సహనం - నాదెండ్ల అనురాధ	17
వ్యాసం	ఈ దేశంలో బ్రతికి బట్టకట్టడమే లగ్గరీ -శిలాలోలిత	20
చరిత్ర	రక్షా బంధనం సామాజిక వ్యవస్థ - కె.నాగమణి	21
సమకాలీనం	మతం మహిళల ప్రగతికి	
క్రీడలు	అడ్డంగా ఉన్నదా - విజయభారతి	23
స్పందన	సతీసహగమనంపై తిరగబడ్డ	
పుస్తక సమీక్ష	రాణి మంగమ్మ - మామిండ్ల రమేష్ రాజు	25
తెన్సెడి	మతమూ, సైన్స్ ఒకటి కాదు - వేములపల్లి సత్యవతి	27
ఉద్యమాల బాటలో	మిథాలీసేన విప్లవం	28
	బాబు పాలనలో దళితుల పట్ల నిర్లక్ష్యం - పి.రామకృష్ణ	30
	మరీచిక - కె.శారద	32
	పెద్దలు చేసిన తప్పిదాలు పిల్లలకు శాపాలు - కె.శారద	33
	ఉద్యమవార్తలు	34

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో మానవి సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.
- ఎడిటర్

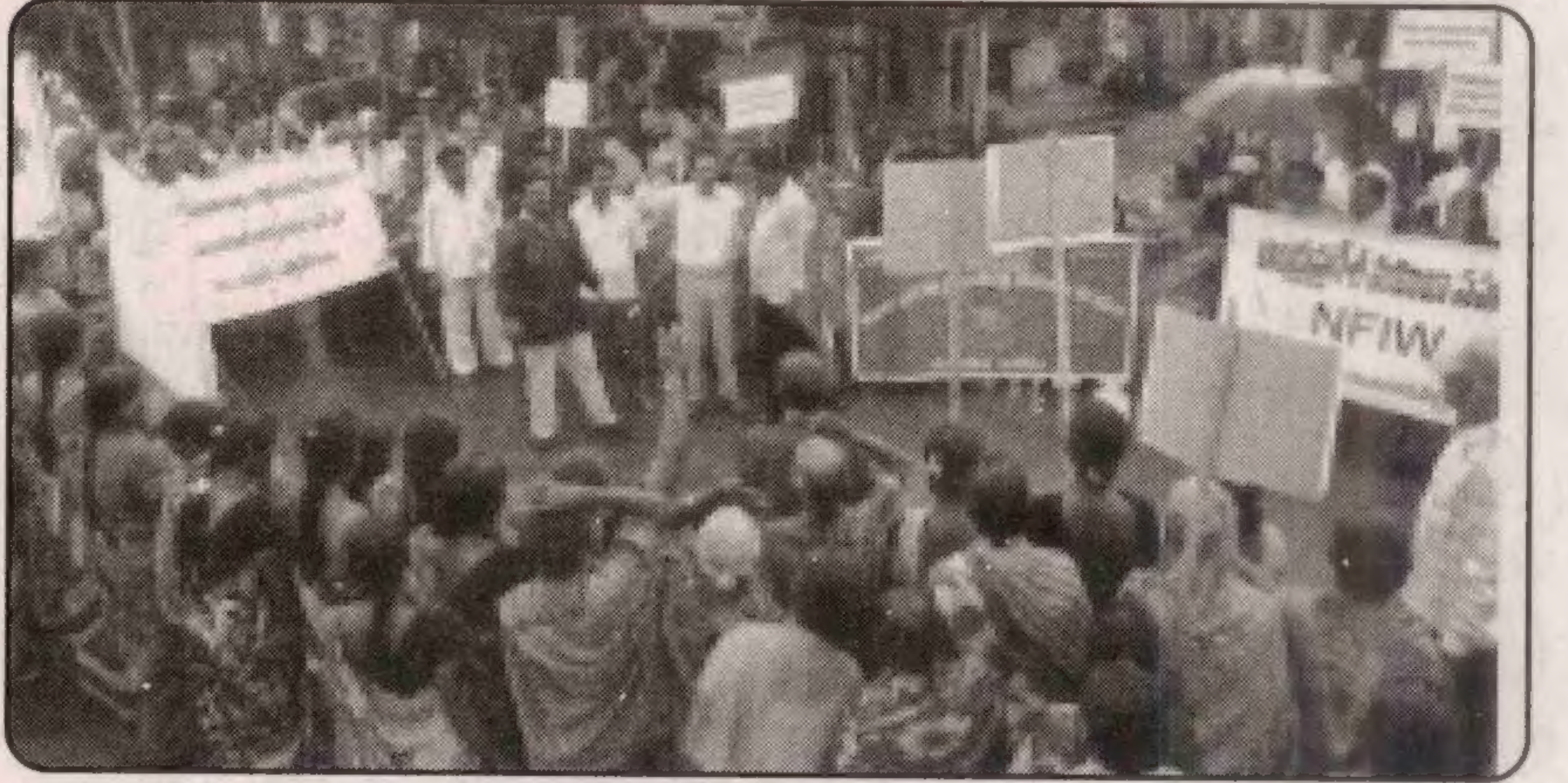
PRINTED AND PUBLISHED BY D. RAMA DEVI, AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM, PRINTED AT PRAJASAKTI DAILY PRINTING PRESS, M.H. BHAVAN, PLOT NO. 21/1, AZAMABAD INDUSTRIAL AREA, HYDERABAD-500020, TELANGANA STATE. PUBLISHED AT AIDWA ANDHRA PRADESH MAHILA SANGHAM AIDWA STATE OFFICE 1-1-9/10, JAWAHAR NAGAR. HYDERABAD-500020, TELANGANA STATE. EDITOR: D. RAMA DEVI. R.NO. APTEL/2006-20000

అమ్మమ్మా! మందుషాపు మన పేటలో లేకుండా చేయండి! ఇక్కడే షాపు పెడితే మానాన్న నిద్రలేచి ముఖం కూడా మందుతోనే కడుగుతాడు. షాపు ఇక్కడే పెడితే మేము ఇంకో ఊరెళ్లి బతకాల్సిందే అమ్మమ్మా! తమ ప్రాంతంలో పెట్టిన మందుషాపు ఎత్తివేయాలని ఆందోళన చేస్తున్న అమ్మమ్మతో ఓ మనవడి ఆవేదన ఇది. ఇది ఒక్క ఇంటిలో బాధ కాదు ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ప్రతి ఊళ్లో ప్రతి వీధిలో ఎదుర్కొంటున్న దురవస్థ. లాభాలే ధ్యేయంగా ఎక్సైజ్ విధానాలను రూపొందించిన ప్రభుత్వం ఇందులో ప్రధమ ముద్దాయి.

మద్య నియంత్రణ, బెల్ట్ షాప్ ల తొలగింపు హామీలతో అధికారాన్ని చేపట్టింది తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం. ఈ 3 సంవత్సరాలలో 50% మందు అమ్మకాలు పెరిగాయి. ఆదాయ లక్ష్యాలను సాధించేందుకు అధికారుల, రాజకీయ నాయకుల కనుసన్నలలో బెల్ట్ షాపులు నడిచాయి.

పెరుగుతున్న ప్రమాదాలు, హింస, సుప్రీంకోర్టు తీర్పుతో మహిళల్లో కదలిక ప్రారంభమైంది. మార్చి 30 నాటికే మందు షాపులకు లైసెన్సులిచ్చిన ప్రభుత్వం ప్రజల విజ్ఞప్తులను బేఖాతరు చేసింది.

కర్నూలు వొక్కెరవాగు దగ్గర ఉన్న మందుషాపు మీద ప్రజలు దాడిచేశారు. తిరుపతి, కడప, కదిరి ఇంకా అనేక ప్రాంతాల్లో కడుపు రగిలిన జనం మందుషాపులు లేకుండా చేశారు. మహిళలు ఉన్నప్పుడు మూసివేసి తరువాత అమ్ముకుంటుంటే ఆగ్రహం కట్టలు తెంచుకుంది. ఎక్కడో రోడ్డుమీద షాపుల మద్యలో ఉండే మద్యంషాపు మన ఇంటి ముంగిటికే తేవటంతో ఎన్నడూ ఆందోళనలు ఎరగని

మహిళలు వాళ్లంతట వాళ్లే రోడ్డు మీదకొచ్చారు. మార్చి 30 నుండి అక్కడక్కడ సాగుతున్న ఆందోళనలు జూలై 1 నాటికి రాష్ట్రంలో అన్నిచోట్లా పెల్లుబిగాయి.

ప్రభుత్వం స్పందించాల్సివచ్చింది. జనానికి ఇబ్బంది కల్గించే చోట షాపులను తరలించమని ముఖ్యమంత్రి ఆదేశించినట్లు పత్రికల్లో రిపోర్టుయింది. ఎక్సైజ్ మంత్రిగారు సమస్య ఉంటే నేరుగా ఫోన్ చేయమన్నారు. కానీ ఎప్పుడూ బిజీ. ఎవరికీ అందు బాటులోకి రాదు. 1100కి ఫిర్యాదు చెయ్యమన్నారు. బహుశా ఫిర్యాదులు లక్షకు చేరి ఉండవచ్చు. కాని ఒక్కచోట కూడా వారు సమస్య పరిష్కరించలేదు. స్థానిక ఎమ్మెల్యేలు కొన్నిచోట్లా హామీలిచ్చారు. షాపులను అక్కడ్నుంచి తరలిస్తామన్నారు. యజమానులకు ఎక్సైజ్ అధికారులు షాపును మార్చమని నోటీసులిచ్చారు. నోటీసులందుకున్న యజమానులు కోర్టుకువెళ్లి స్టేలు పట్టుకొచ్చారు. స్టే వచ్చింది గనుక షాపుల ముందు ఆందోళన కూడదంటూ పోలీసులు యజమానుల తరపున వకాల్తా పుచ్చుకున్నారు. తప్పుడు కేసులు బనాయించారు. విజయవాడ స్వాతి వైన్స్ లో సిబ్బందిపై దాడిచేశారని, డబ్బులు దొంగిలించారని తప్పుడు కేసులు పెట్టి ఘటనలో లేనివారిని జైలుకు పంపారు.

ఓపెన్ ఫైర్ పెట్టి మారు ఆందోళనలో పాల్గొంటే అరెస్టుచేసి జైలుకు పంపిస్తామని మీరు షాపు ఉండటానికి అంగీకరిస్తే కేసులుండవంటు యాజమాన్యం, పోలీసులు కలిసి జనాన్ని బెదిరిస్తున్నారు.

ఈ షాపులు నడుపుతున్నదెవరు? అధికారపక్షానిది ప్రధానవాటా! ప్రతిపక్ష నాయకులు కూడా గణనీయంగానే ఉన్నారు. విజయవాడలో టిడిపి మహిళా కార్పొరేటర్ ప్రజల అభ్యంతరాలను బేఖాతరు చేస్తూ బార్ అండ్ రెస్టారెంట్ కు అనుమతి తెచ్చుకున్నారు. జూన్ 30కి ముందే బార్ పెట్టబోతున్నారన్న నమాచారంతో స్థానికులు ఎక్సైజ్ అధికారులకు తమ అభ్యంతరాలను తెలియచేశారు. అభ్యంతరాలను బేఖాతరు చేసి అనుమతులిచ్చారు. నెలరోజులుగా కోర్టు అనుమతిచ్చినా మా కుటుంబాలు నాశనమయ్యాయి, మా పిల్లలన్నా బాగుపడాలంటే షాపు వద్దని ఆందోళన చేస్తున్నారు. అయినా అధికా పక్షానికి పట్టలేదు.

కొత్తగా పెట్టిన షాపులే కాదు గతం నుండి నడుస్తున్న షాపులు కూడా ఉండకూడదని ఆందోళనలు నడుస్తున్నాయి. ఎందుకు? తాగుబోతులు సృష్టిస్తున్న రోత, నేరాలు, అభద్రత వేధింపులు,

అత్యాచారాలు, చావులు తమ అనుభవం చూసిన ప్రజలు ఆ షాపులను ఎత్తి వేయాలని, నాయకులను, అధికారులను అడుగుతూ వచ్చారు. ఏదో 10 మంది అల్లరి చేస్తారని వారిని సమాధానపర్చుకోవచ్చని భావించిన వ్యాపారస్థులు అభ్యంతరాలున్నా తమ షాపులకు అనుమతులు సంపాదించుకున్నారు.

ఒక షాపు చుట్టూ మసీదు, తిరుపతమ్మ గుడి, మదర్సా, స్కూలు ఇన్ని ఉన్నాయి. అయినా అవి ఏమీఅధికారులకు కన్పించలేదు. చుట్టూ కొలతలు వేసి 100 మీటర్ల దూరముంది కాబట్టి పర్మిషన్ ఇస్తున్నామని సమర్థించుకోచూస్తున్నారు. జనం ఇబ్బంది గురించి మాట్లాడితే గోడలు కద్దాం, కావలాలు పెద్దాం అంటారు. ముఖ్యమంత్రి హామీ మేరకు జనావాసాలతో లై సెన్సులు రద్దుచేయమని కానీ తరలించాలని కాని రాతపూర్వక ఆదేశాలు లేవంటారు.

బెల్టుషాపుల బెల్టు తీస్తానని ఎట్టకేలకు బాబుగారి నోట ముత్యాల మూటలు జాలువారాయి. వారి మద్దతుదారైన పత్రికలు ఎక్కడెక్కడ బెల్టు భారీగా నడుస్తుందో,

కొత్తరూపాలతో అమ్ముతున్నారో చిత్రమాలికలతో కూడిన కథ నాన్ని ప్రచురించారు. దానిమీద ప్రభుత్వం వైపునుండి స్పందన లేదు.

ఇక ప్రధాన స్రవంతి మీడియా తనవంతు పాత్ర పోషిస్తున్నది. మధ్యంపై సాగుతున్న ఆందోళనల వార్తలు స్థానిక టాబ్లాయిడ్స్ కు పరిమిత మవుతున్నాయి. అదికూడా చాలాసార్లు కన్పించవు. డ్రగ్స్ గురించి పేజీలకు పేజీలు. గంటలకు గంటలు కేటాయిస్తున్నారు కాని అంతకంటే ప్రమాదంగా మారిన మధ్యం గురించిన కథనాలు కన్పించవు. ఎందుకని? అర్థాయుష్కులుగా చనిపోతున్నవారు పేదవారే! మధ్యం కూడా వ్యసనమైతే వైద్యం చేయించాలనిగాని, చేయించగలిగే శక్తిగాని లేని జనమే! డ్రగ్స్ కి ఎందుకు అలవాటు పడ్తున్నారో పరిశోధనలు చేసేవారు మద్యానికి ఎందుకు బానిసలవుతున్నారో పరిశోధక, విశ్లేషణాత్మక వ్యాసాలు రావు. పేదవాడి గోడు చూపిస్తే రేటింగ్ లు పెరగపోవచ్చు. పాఠకులకు సెన్సేషనల్ కథలు కాకపోవచ్చు.

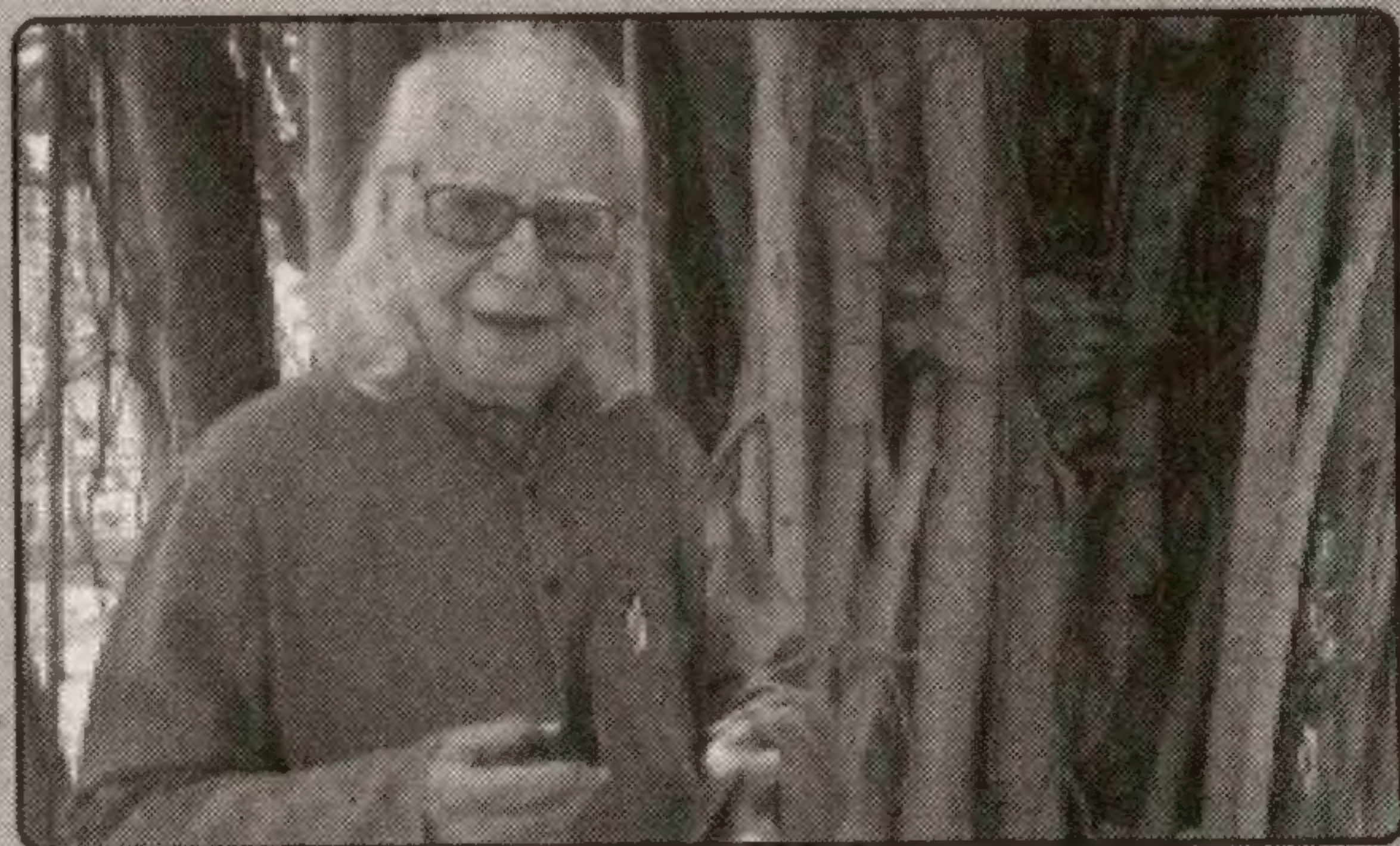
ఎవరికి వట్టి నా వట్టకపోయినా

మహిళలు, యువకులు, పెద్దలు రోడ్లెక్కుతున్నారు. మహిళా సంఘాలు, కొద్దిమంది ఇతరవ్యక్తులు, శక్తులు వారికి మద్దతిస్తున్నాయి. ఏమైనా మా ఊళ్లో మా వాడలో షాపు వద్దని ఎన్నాళ్లైనా పోరాడ తామంటూ దృఢ చిత్తంతో ఉద్యమిస్తున్నారు. అక్కడక్కడా గ్రామాలలో బెల్ట్ షాపుల్ని కూడా మూసివేయిస్తున్నారు.

మందుకు బానిసలైన వారు మార్పుకోవడం పెద్ద ప్రయాస కావచ్చు. కాని యువత, విద్యార్థులలో మందుకు దూరంగా ఉండాలన్న ఆలోచనల ఈ ఉద్యమం ముందుకు తెచ్చింది. తల్లులు మాత్రమే కాదు ఆయా ప్రాంతాలలో సంఘపెద్దలు, తండ్రులు కూడా ఆవేదన పడ్తుతున్నారు. తమ భవిష్యత్తు బాగుండాలని కోరుకునే యువత ఈ ఉద్యమంలోకి మరింతగా దిగాలి. తాగించి లాభాలార్జించే మధ్యం వ్యాపారం, దానిని ప్రోత్సహించే ప్రభుత్వంపైన పెరుగుతున్న ఆగ్రహం చల్లారేదికాదు. పాలకులు తమ మార్గం మార్చుకోకుంటే తగిన మూల్యం చెల్లించుకునే పరిస్థితి ఏర్పడినా ఆశ్చర్యపోవనవసరం లేదు.

యశపాల్ గారికి ఐదవ నివాళి

తన 90వ యేట ప్రపంచ ప్రఖ్యాత శాస్త్రవేత్త, పద్మవిభూషణ్ గ్రహీత ప్రొఫెసర్ యశపాల్ 24-7-17 సోమవారం ఉదయం నోయిదాలో మృతిచేందారు. శాస్త్రవేత్తగా యశపాల్ అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి గడించారు. 1976లో పద్మ భూషణ్, 2013లో విభూషణ్ పురస్కారాలు పొందారు. సైన్సును ప్రాచుర్యం చేయటంలో ఆయన చేసిన కృషికి 'ఇందిరాగాంధీ' అవార్డు అందుకున్నారు. 2006లో మేఘనా సాహే అవార్డు అందుకున్నారు. యశపాల్ గారు 2007 నుండి 20012 వరకు న్యూ ఢిల్లీ, జవహర్ లాల్ నెహ్రూ యూనివర్సిటీకి ఛాన్సలర్ గా పనిచేశారు. ముంబాయిలోని టాటా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఫండమెంటల్ రీసెర్చ్ లో ప్రొఫెసర్ గా పనిచేశారు. యశపాల్ అహ్మదాబాద్ లో స్పేస్ అప్లికేషన్ సెంటర్ డైరెక్టర్ గా పనిచేశారు. విద్యా విధానంతో విప్లవాత్మకమైన మార్పులు చేపట్టాలని కోరారు. పిల్లలకు స్కూలు బ్యాగ్ బరువును తగ్గించాలని ఖరాఖండిగా తేల్చి చెప్పారు. యశపాల్ మృతి ఇండియన్ ఫిజిక్స్ అసోసియేషన్ కు తీరని లోటు.

రాధా ! రాధా!

ఏమిటండీ! ఈ రోజు ఇంత హుషారుగా వున్నారు. ఈ రోజు మనం డిన్నర్ కు హోటల్ కి వెళ్ళుతున్నాం. ఈ రోజు నో వంట. సరేనా త్వరగా తయారవు అంటున్న వంశీని చూస్తూ ఏంటో ఇవ్వాల వంశీ ఇంత సంతోషంగా వున్నాడు అని మనస్సులో అనుకుంటు శ్వేతను కూడా రెడీ చేస్తూ వంశీ నా భర్తగా దొరకడం నిజంగా ఎంత అదృష్టం. నన్ను నా పాప శ్వేతను కంటికి రెప్పలా చూసుకుంటాడు. వంశీకి మంచి ప్రభుత్వం ఉద్యోగం, నాకు కూడా బ్యాంక్ ఉద్యోగం. ఆర్థిక ఇబ్బంది లేదు ఒక్కతే పాప. చిన్న కుటుంబం. ఆనందమైన కుటుంబం. నా స్నేహితులు, చుట్టాలు అందరూ నన్ను చూసి జెలసీ ఫీల్ అవుతుంటారు. నాకు కొంచెం గర్వంగా అనిపిస్తుంటుంది అప్పుడప్పుడు.

పెళ్ళయిన తరువాత ఆరు సంవత్సరాలు అత్తయ్యమామయ్య దగ్గర కలిసివున్నాం. తరువాత ఆఫీసుకు దూరం అవుతుందని ఆఫీసుకు దగ్గరలో ఇల్లు కొనుక్కొని వుంటున్నాం. శని, ఆదివారం వాళ్ళ దగ్గరికి వెళ్ళి వాళ్ళతో గడిపేసి వస్తుంటాం. వంశీ ఒక్కడే సంతానం. కొద్దిగా గారాబం ఎక్కువే. వాళ్ళకు ఒక మనవడు కావాలని వాళ్ళ ఆశ. అలా ఏవేవో ఆలోచిస్తూ రెడీ అయి కార్లో హోటల్ కు బయలుదేరారు.

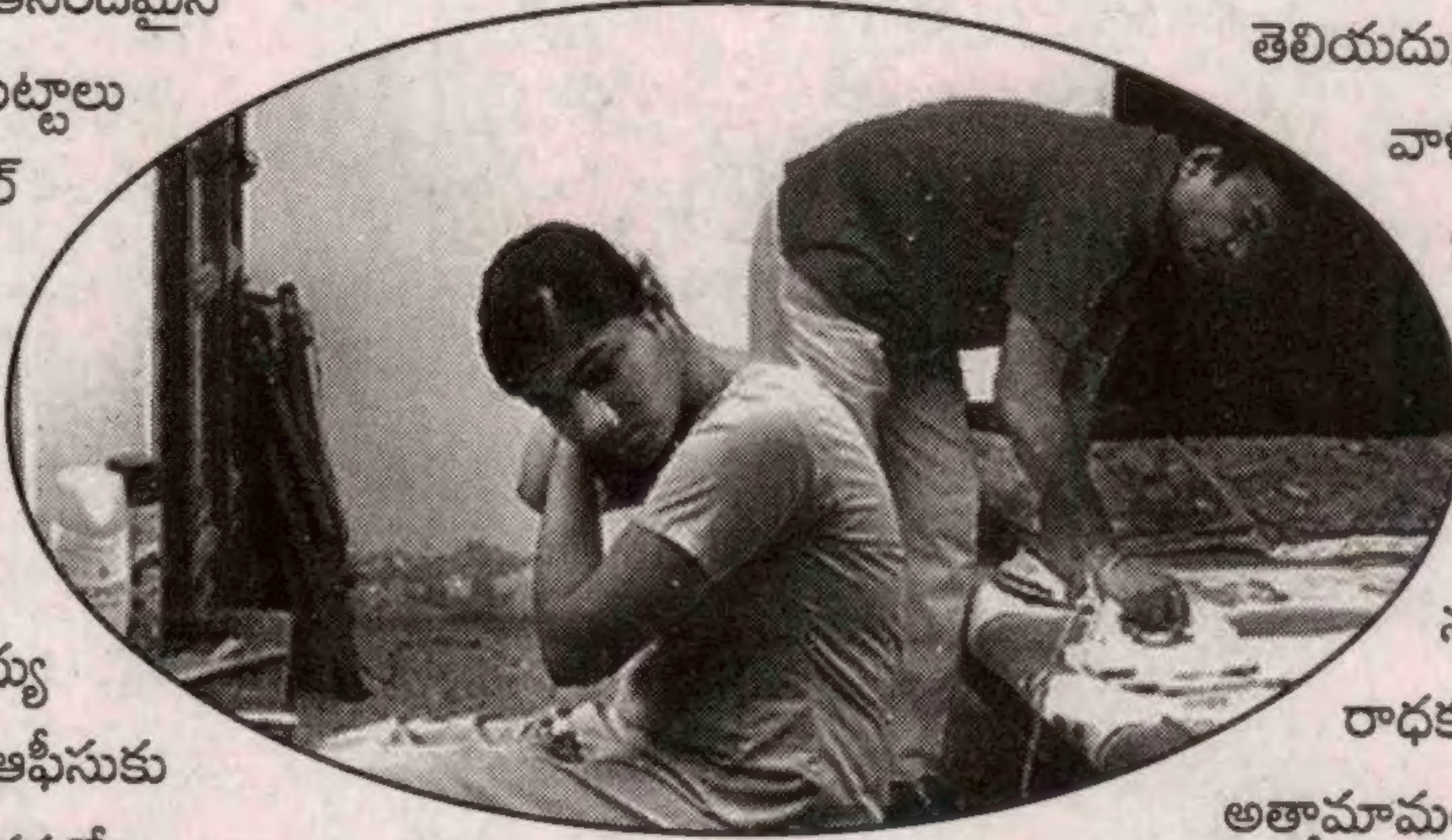
డిన్నర్ చేస్తూ...

వంశీ, రాధా! నీకొక మంచి వార్త చెప్పాలి. తటపటాయిస్తూ.. అన్నాడు.

రాధకు వంశీమీద చాలా ప్రేమ.. నమ్మకం సరే! చెప్పు నీ మాట నేనెప్పుడైనా కాదన్నా వంశీ.

నేను సినిమాలో ఛాన్స్ కోసం ప్రయత్నిస్తున్నానని నీకు తెలుసు కదా.. నాకు ఇప్పుడు ఒక సినిమాలో చిన్న రోల్ ఇస్తామన్నారు. మొదట చిన్న చిన్న రోల్స్ కదా దొరికేవి. జాబుకు ఎలాంటి ఇబ్బంది వుండదు. షూటింగ్ వున్నప్పుడు మాత్రమే వెళ్ళాల్సి వుంటుంది. నువ్వు సరే అంటేనే నేను చేస్తాను. లేకుంటే లేదు రాధా అంటున్న వంశీని చూస్తూ

అందుకేనా ఈ హుషార్ తమరికి... ఎందుకండీ సినిమాఫీల్డ్.. మనకు అవసరం లేదు. వున్నంతలో మనం సంతోషంగా వున్నాం కదా. సినిమా పిచ్చిలో పడి ఎక్కడ

వంశీ దూరం అవుతాడేమోనన్న భయంతో అంటున్న రాధ...

మనసులోని మాటను చదివిన వంశీ..

అది కాదు రాధా! డబ్బుల కోసం చేయడం లేదు. నాకు నటన అంటే ఎంత ఇష్టమో నీకు తెలుసు కదా.. చిన్నరోల్ కదా ఒప్పుకో ఫ్లీజ్ అంటూ బ్రతిమిలాడుతున్న వంశీని...

సరేనండీ మీ ఇష్టం మనస్సులో ఏదో భయపడుతున్న ...వంశీ మీద నమ్మకంతో సరే అంది.

వంశీ ఒక చిన్న రోల్ తరువాత

ఇంకొక సినిమా ఇలా మూడు, నాలుగు సినిమాల్లో అవకాశాలు రాసాగాయి. వంశీ రోజు షూటింగ్ అంటూ బిజీ అయ్యాడు. ఇంట్లో రాధా, శ్వేతతో ఎక్కువగా గడపలేక పోతున్నారు. సినిమాలో నటించాలంటే ముందుగా మనం కొంత డబ్బులు పెట్టాలి కదా. తరువాత పెద్ద హీరో అయితే డబ్బులు అవే వస్తాయి. అంటూ జమ చేసిన డబ్బులంతా వంశీ సినిమాల్లో పెట్టసాగాడు. సినిమాపిచ్చి అలాంటిది. అప్పులు పెరిగిపోయాయి. ఆందోళన పడసాగాడు. సరిగ్గా తిన్నడం లేదు, నిద్రపోవడం లేదు, రాధ చాలా బాధపడ సాగింది. వంశీని ఎప్పుడు అలా చూడలేదు.

ఒకరోజు ఆఫీస్ కని బయలుదేరిన వంశీ ఇంటికి రాలేదు. ఎక్కడికి వెళ్ళాడో తెలియదు. ఫోన్ స్విచ్చాఫ్. రాధ తెలిసిన వాళ్ళను, స్నేహితులను అందరినీ అడిగింది. కాని వంశీ జాడ తెలియలేదు. రాధ ఎంతగా భయపడిందో చివరికి సినిమా 'పిచ్చి' వలన అందమైన సంసారం చిన్నభిన్నమైంది. రాధకు ఏంచేయ్యాలో అర్థం కాలేదు. అత్తామామల చెంతకు చేరింది. ఉద్యోగం చేస్తూ పాపను చూసుకుంటూ వంశీ కోసం ఎదురుచూస్తూ గడిపేయసాగింది.

ఒక సంవత్సరం దాటింది. ఒకరోజు అనుకోకుండా వంశీ ప్రత్యక్షమయ్యాడు. అప్పులు ఎక్కువయి ఒత్తిడి వలన వెళ్ళిపోయానని క్షమించమని రాధను ప్రార్థేయపడ్డాడు. వంశీ అమ్మనాన్న కూడా మారిపోయి వచ్చాడు అనుకుని సరే ఇకనైనా ఉద్యోగం చేస్తూ ఇలాంటి పిచ్చిపనులు చెయ్యకు అని వార్నింగ్ ఇచ్చారు. రాధ జరిగినదేదో పీడకలగా మర్చిపోయి ఇద్దరూ కలిసి వుండండి అని మామగారు రాధతో అంటే.

రాధ సరే మామయ్యా. మీరు

చెప్పినట్లుగా వుంటాం అంది. వంశీ కూడా రాధను క్షమించమని మరోసారి ప్రాధేయ పడ్డాడు. ఇలా జరగదు అని చెప్పాడు. వంశీ మాటలకు రాధ వెన్నలా కరిగిపోయింది. తియ్యని మాటలు ఎంతటి కోపాన్నైనా కరిగిస్తాయి కదా!

వంశీ మళ్ళీ తన ఉద్యోగంలో చేరాడు. ఉద్యోగంతో పాటు పార్ట్ టైం జాబ్ చేస్తూ చేసిన అప్పులు తీర్చసాగాడు. వంశీ మళ్ళీ మామూలు పాత వంశీ అయినందుకు రాధకు చాలా సంతోషం అయింది. వంశీ కొన్ని సంవత్సరాలలోనే అన్ని అప్పులు తీర్చేశాడు. డబ్బులు చేతిలో మిగల సాగాయి. తను పని చేస్తున్న ఉద్యోగంలోనే పార్సనల్ షిప్ లో పెట్టాడు కొన్ని లక్షలు. మొదట్లో లాభాలు బాగా కన్పించసాగాయి. ఇంకా పెట్టుబడి పెట్ట సాగాడు. వచ్చిన లాభాలతో ఇంకొక ఇల్లు, పెద్దకారు కొన్నాడు. చేతి ఖర్చులకు రాధకు, శ్వేతలకు డబ్బులు చాలా ఇవ్వసాగాడు. మంచి ఇంటర్నేషనల్ స్కూల్ లో వేసి చదివించ సాగాడు. రాధ దశ మారి పోయింది. బట్టలు, నగలు విలాసాలు, ప్రయాణాలు చెప్పలేనంతగా ఖర్చు చేయసాగాడు.

కొన్నిరోజుల తరువాత రాధ మళ్ళీ గర్భవతి అయింది. (వంశీ తల్లిదండ్రులు, చాలా సంతోషపడ్డారు. వంశీద్వారకుడు వస్తాడని) రాధ 9 నెలల తరువాత పండంటి పాపకు జన్మనిచ్చింది. వంశీకి బాబు అయినా పాప అయిన ఒక్కటే. హాస్పిటల్ అంతా స్వీట్స్ పంచాడు. కాని రాధ, అత్త మామలు మాత్రం చూడడానికి కూడా రాలేదు. చాలా బాధపడ్డారు. వాళ్ళకు మనుమడు పుట్టలేదని.

అలా 6 నెలలు ఎంతో సంతోషంగా గడిచాయి. ఒకరోజు వంశీ ఇంటికి రాలేదు. తెలిసిన స్నేహితులను, పనిచేసే ఆఫీస్ లో అడిగినా వారు సరైన సమాధానం ఇవ్వలేదు. వారం రోజులైంది. వంశీ ఇంటినుండి

ఇద్దరు ఆడపిల్లలను, తీసుకొని ఎక్కడికి వెళ్ళాలో అర్థం కాలేదు. వంశీ ఎక్కడ, ఎక్కడ అని అప్పల వాళ్ళు వెంటపడుతుంటే ఏం చేయాలో అర్థం కాలేదు. రెండోసారి వంశీ మాటలకు మోసపోయింది. తన బ్యాంక్ అకౌంట్ లో వున్నవి తీసి కొంతమందికి ఇవ్వాలి అనుకొని బ్యాంక్ కు వెళితే అందులో బ్యాలెన్స్ నిల్ కన్పించింది. మేనేజర్ ను వెళ్ళి అడిగితే చాలా రోజుల క్రితమే వంశీ వచ్చి తీసుకెళ్ళాడు అని అన్నారు. అది విన్నాక రాధ కాళ్ళ కింద భూమి కంపించింది. నగలు అమ్మేశాడు. ఉన్న డబ్బులు అన్ని డ్రా చేసుకున్నాడు. రాధకు ఏం చేయ్యాలో అర్థం కాలేదు. ఎవ్వరు ఏం అనుకున్నా సరే అత్తగారింటికి వెళ్ళడం తప్ప మరో మార్గం కన్పించలేదు. అత్తగారింటికి చేరింది.

వెళ్ళిపోయి. ఎక్కడా వంశీ జాడ కన్పించలేదు. అప్పుడు మొదలైంది. ఒక్కొక్కరు రాధ దగ్గరికి వచ్చి, వంశీ మా దగ్గర ఇన్నివేలు డబ్బులు తీసుకున్నారు. ఇన్ని లక్షలు వడ్డీతో సహా కట్టాలి. అని రాధను బెదిరించడం మొదలుపెట్టారు. రాధకు అప్పుడు తెలిసింది. కొత్త బిజినెస్ అంటూ వంశీ, దానికోసం లక్షలు, లక్షలు అప్పు చేశాడని విని ఒక్కసారిగా షాక్ తిన్నది రాధ.

ఇద్దరు ఆడపిల్లలను, తీసుకొని ఎక్కడికి వెళ్ళాలో అర్థం కాలేదు. వంశీ ఎక్కడ, ఎక్కడ అని అప్పల వాళ్ళు వెంటపడుతుంటే ఏం చేయాలో అర్థం కాలేదు. రెండో సారి వంశీ మాటలకు మోసపోయింది. తన బ్యాంక్ అకౌంట్ లో వున్నవి తీసి కొంతమందికి ఇవ్వాలి అనుకొని బ్యాంక్ కు పోతే అందులో బ్యాలెన్స్ నిల్ కన్పించింది మేనేజర్ ను పోయి అడిగితే వంశీగారు వచ్చి తీసుకెళ్ళాడు. చాల రోజుల క్రితమే అని అన్నారు. అది విన్నాక రాధ కాళ్ళ భూమి కంపించింది. నగలు అమ్మేశాడు. వున్న డబ్బులు అన్ని డ్రా చేసుకున్నాడు. రాధకు ఏం చేయ్యాలో అర్థం కాలేదు. ఎవ్వరు ఏం అనుకున్నా సరే అత్తగారింటికి వెళ్ళడం తప్ప మరో మార్గం కన్పించలేదు. అత్తగారింటికి చేరింది. అసలే మనవడు కలగలేదని కోపంతో వున్నవాళ్ళు. వున్న ఒక్కగానొక్క కొడుకు కూడా ఎటో వెళ్ళిపోయాడో తెలియదు. ఆ బాధతో వాళ్ళు రాధను అనరాని మాటలతో హింసించ

సాగారు. అయినా గత్యంతరం లేక భరించ సాగింది.

దురదృష్టం ఎంతగా వెంటాడుతుందంటే రాధ పనిచేస్తున్న బ్యాంక్ ప్రయివేటు బ్యాంక్ అప్పులలో కూరుకుపోయిందని వున్న ఉద్యోగులందరినీ తీసేశారు. అందులో రాధ ఉద్యోగం కూడా పోయింది. పిల్లలను తీసుకొని పుట్టింటి వంచన చేరింది. చిన్నాచితక ఉద్యోగం చేస్తూ పిల్లలను చదివించసాగింది. వదినెలు, అన్నల దెప్పిపోటు మాటలను భరిస్తూ, శ్వేతను ఇంజనీర్ చేసింది. వంశీ అసలు వున్నాడో లేడో తెలియదు. 15 సం॥ గడిచాయి. కాల చక్రంలో వంశీ జాడ తెలియలేదు. వంశీ తండ్రి కూడా చనిపోయాడు బెంగతో. అయినా వంశీ రాలేదు. అసలు ఎక్కడ వున్నాడో తెలిస్తే కదా చెప్పడానికి.

కాలం గిరున తిరిగింది. శ్వేతకు మంచి ఉద్యోగం వచ్చింది. అందులో పనిచేసే అబ్బాయి శ్వేతను ఇష్టపడి పెళ్ళి చేసుకుంటానని అడిగాడు. అబ్బాయి వాళ్ళ కుటుంబానికి జరిగిన సంగతి అంతా చెప్పాక కూడా వాళ్ళు ఇంత కష్టపడి పిల్లలను పెంచారు అని. మీలాగా శ్వేత కూడా బుద్ధిమంతురాలు అందుకే కట్నం లేకుండా చేసుకోవాలి అనుకుంటున్నాం. మీరు అంగీకరిస్తే అన్నారు.

రాధకు తాను పడ్డ కష్టాలు తీరినట్లుగా అనిపించసాగింది. మంచి సంబంధం. అన్ని తెలిసినవాడు. శ్వేతను అర్థం చేసుకున్న వాడు

అని ఒక్కసారి నంతోషంతో ఆనంద బాష్పాలు వచ్చాయి రాధకు. అబ్బాయి వాళ్ళు మాత్రం పెళ్ళి ఘనంగా జరిపించండి. బంగారం, కానుకలు మీ ఇష్టం అన్నారు. రాధ నంతోషంగా 'సరే' అంది. ముహూర్తాలు పెట్టారు.

ఇంట్లో పెళ్ళి పనులు జరుగుతున్నవి. అందరూ చాలా ఉత్సాహంగా అటూ ఇటూ తిరుగుతూ సందడిగా వాతావరణం వుంది. అప్పుడే ఒక వ్యక్తి మాసిపోయిన బట్టలతో, గడ్డంతో చింపిరి జుత్తుతో గేటు బయట వచ్చి తలుపు తట్టాడు. రాధ! ఎవరో వచ్చాడు నిన్ను కలవాలట. అని వదిన చెప్పింది.

రాధ వచ్చి అతనిని చూసింది. మొదట గుర్తుపట్టలేదు. తరువాత పరీక్షగా చూసి కుప్పకూలిపోయింది. కాళ్ళ కింద భూమి రెండుగా చీలిపోయినట్టు అనిపించ సాగింది.

అతనూ తన వంశీ.. ప్రాణంగా ప్రేమించిన వంశీ..... ఎలావుండే వాడు ఎలా అయిపో యాడు. చింపిరి జుట్టుతో బక్కచిక్కి బిచ్చగాడుగా కన్పించేసరికి రాధ కళ్ళలో నుండి నీళ్ళు జలజల కారసాగాయి. ఇలాంటి స్థితిలో చూస్తున్నందుకు ఏడ్వాలో, తిరిగి వచ్చినందుకు ఆనందపడాలో అర్థం కాలేదు.

వంశీ మళ్ళీ తిరిగి కన్పించడేమో

అనుకొని మోడుబోయిన తన జీవితంలో మళ్ళీ సునామీలా ప్రత్యక్షమయ్యాడు. ఏం చెయ్యాలో అర్థం కాక తలుపు దగ్గరగా అలా కుప్పకూలిపోయింది. రాధ....

అంతలోనే తేరుకుని రాధ, వంశీ! నువ్వు లేవనుకొని బతకడం అలవాటు చేసుకున్నాను. ఇప్పుడు నీతో కలిసి కొత్తగా నిన్ను నమ్మి మోసపోను, కలిసి వుండే పరిస్థితి లేదు. ఎలాగూ వచ్చావు అది కూడా అమ్మాయి పెళ్ళికి కనుక చుట్టంగా, అక్షింతలు వేసి దూరంగా వెళ్ళిపో, మళ్ళీ కన్పించనంత దూరంగా వెళ్ళు అని కళ్ళు తుడుచుకొని పెళ్ళి పందిట్లోకి వెళ్ళిపోయింది రాధ.

కవిత

రెండు మరణాలు

- అమూల్యాచంద్రు కప్పగంతు

అమె కళ్ళీళ్ళను ఒక్కసారి
మీ చెవులారా వినండి...
ఎన్నో అంటుకట్టిన కథలు మీకు వినిపిస్తాయ్..

అమె చేతుల భాషను మీ
మానవత్వ పరిమళంతో తర్జుమా చేయండి
ఒక్కో గీత ఒక్కో బాధను వర్ణిస్తుంది...

నేలకతుక్కున్న చూపులను
ఒక్కసారి మీ మనసుతో తవ్వితీయండి
రాత్రి, పగలూ ఒక్కటైన శూన్యం కనిపిస్తుంది...

అమ్మ మోకాళ్ల మధ్య తలవాల్చిన జడ్డను చూడండి
నడిచాచ్చే మందుసీసాలాంటి నాన్నను చూస్తే చాలు...
ముట్టుకుంటే ముడుచుకుపోయే ఆకులా విపోతాడు...
పగటి ప్రశాంతతను కప్పుకునే నాన్న
రాత్రితే చాలు జడలు విప్పుకున్న ఆక్టోపస్లా ఉంటాడనే భయం...

కరడుగట్టిన పదజాలం చేసే వికృత నాట్యంతో
ఆ రాత్రి చెవులు మూసుకుంటుంది...
అమె చెంపలు పగిలిన శబ్దంతో
కీచురాళ్లు కూడా జడుసుకుని నిశ్శబ్దంగా నిట్టూరుస్తాయ్..

ఎర్రగా కందిన బుగ్గలు
రాబోయే సూర్యోదయాన్ని శాసిస్తున్నట్టుగా ఉంటాయ్...
నిశ్శబ్దం నీడవ నిద్రపోతున్న ఇళ్లన్నీ
ఒక్కసారి ఆ వంటగది అరుపులకు మేల్కొంటాయ్...
ట్యూబ్‌లైట్లన్నీ ఒక్కసారి కళ్లు నులుముకుని
అంతలోనే ఆరిపోతాయ్
రోజూ ఉండే కథలే అనుకుంటూ...
బడ్డ ఏడుపుకు గోడ చెవులు బద్ధలౌతున్నా
మనకెందుకంటూ దేహాలు నిర్లిప్త నిద్ర నడిస్తాయ్...
చూపుల యుద్ధం, మాటల యుద్ధం,
ఆత్మాభిమానాన్ని కాలి కిందేసి తొక్కుతున్నా
తనివితీరని యుద్ధం...

ఏదో దాహం తరుముతూనే ఉంది..
ఏదో కసి చేతుల్లోకి పాకుతోంది...
మత్తు మారణాయుధమై రెండు పీకలపై నిలబడింది..
నెమ్మదిగా కళ్లను చీకటి ఆవరించింది...
ఎగిరిపడిన శబ్దం ఒక్కసారిగా చతికిలబడింది...
తనను తాను చూసుకుని భయపడిన రాత్రి కూడా
మునగబీసుకుంది నిశ్శబ్దంగా...

చాలా సహజాతిసహజంగా తెల్లవారింది..
రెండు మరణాలు మాత్రం ఆ ఇంటి నుంచి నిష్క్రమించాయ్..

మహిళా ఉద్యమ స్ఫూర్తి కెప్టెన్ లక్ష్మి సెహగల్

5వ వర్ధంతి సందర్భంగా

కేరళలోని మలబార్ జిల్లాలో ఎస్.స్వామినాథన్, అమ్మకుట్టిల రెండవ సంతానం లక్ష్మి సెహగల్. 1914 అక్టోబరు 14న మద్రాస్ లో జన్మించారు. ఈమెకు పుస్తక పఠనం, ఈత, గుఱ్ఱపు స్వారి, టెన్నిస్ లలో చాలా అభిరుచి ఉంది. డాక్టర్ అయి ప్రజాసేవ చేయాలన్నది ఆమె ఆశయం. ప్రజలకు సేవ చేయాలంటే వైద్య వృత్తి మాత్రమే సరైనది అని ఆమె భావించేవారు. మెడిసిన్ చదివే రోజుల్లోనే ఆమె టాటా ఎయిర్ వేస్ ఫైలెట్ ను వివాహమాడారు. అతని అధికారపూరిత ప్రవర్తన ఆమెకు నచ్చక 6 నెలల వ్యవధిలోనే వారు విడాకులు పొందారు. (ఆమెను అత్యంత ప్రభావితం చేసిన పుస్తకం చైనాపై అరుణతార.) స్వేచ్ఛ కోసం, మరియు వైద్య వృత్తికై మద్రాస్ వదిలి సింగపూర్ వెళ్లారు. భారతీయుల్లో తనకంటూ ఒక వ్యక్తిత్వాన్ని నిలబెట్టుకున్న కేశవ మీనన్ సెహగల్ కు మంచి స్నేహితుడు. కేశవమీనన్ కాంగ్రెస్ నేతగా పనిచేసిన వ్యక్తి. ఈ సమయంలో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం జరుగుతున్నది. ఈమె జాతీయోద్యమంలో చాలా చురుకుగా పాల్గొన్నారు. కాంగ్రెస్ కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటున్నా, పూర్తిగా ఆ పార్టీ కార్యకర్తగా ఆమె భావించలేదు. చదువు మానేసి జాతీయోద్యమంలో చేరమన్న మహాత్మాగాంధీ పిలుపు ఆమెకు రుచించలేదు. గాంధీజీ అహింసావాదంపై ఆమెకు నమ్మకంలేదు. సింగపూర్ లో బ్రిటీష్ సైన్యంలో ఆమె మహిళా వైద్యురాలిగా పనిచేశారు. తరువాత ఆమె సుభాష్ చంద్రబోస్ తో సమావేశమయ్యారు. తరువాత ఆమె పూర్తిగా మారిపోయారు. నేతాజీ ఐ.ఎస్.ఐ స్థాపించాక లక్ష్మి తనకు కూడా ఏదైనా బాధ్యతగల స్థానమివ్వమని ఐఎస్ఐ నాయకులను కోరారు. నేతాజీతో లక్ష్మి సెహగల్ సమావేశమయ్యాక ఐ.ఎస్.ఐ మహిళా రెజిమెంట్ కు నేతృత్వం వహించమని నేతాజీ ఆమెకు చెప్పారు. వెంటనే ఆమె వైద్యవృత్తికి స్వస్తి చెప్పి మహిళా రెజిమెంట్ బాధ్యత చేపట్టారు. రెజిమెంట్ లో కార్యకర్తలకు ఆమె ఈత, క్రమశిక్షణ, నియమబద్ధమైన జీవితం అన్నీ నేర్పి వారిని తీర్చిదిద్దారు. 1947లో స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక భారతదేశం రెండు ముక్కలవడం ఆమెకు తీరని వేదన మిగిల్చింది. లక్ష్మికి కమ్యూనిస్టు పార్టీతో కలిసి పనిచేయాలనే కోరిక ఉండేది. ఈమె కల్నల్ ప్రేమ్ కుమార్ సెహగల్ ను వివాహమాడి లక్ష్మి సెహగల్ గా మారారు. వీరు కాన్పూరులో నివసించారు. కాన్పూరులో ముస్లిం రోగులకు వైద్యం చేసిన ఏకైక వైద్యురాలు లక్ష్మి సెహగల్. బంగ్లాదేశ్ యుద్ధం సమయంలో ఆమె తిరిగి

రాజకీయాల్లోకి వచ్చారు. కలకత్తాలోని శరణార్థుల శిబిరాల్లో పనిచేయమని జ్యోతిబను వైద్యులను కోరినపుడు ఈమె కలకత్తా వెళ్లి అక్కడ వైద్యం చేశారు. 1981లో ఐదవ ఏర్పాటు అయినపుడు ఈమె దానికి ఉపాధ్యక్షురాలయ్యారు.

ఐదవ కార్యక్రమాల్లో, పోరాటాల్లో ఈమె విస్తృతంగా పాల్గొన్నారు. సమాజంలో మత తత్వం, కులవివక్ష, హింసా ప్రవృత్తులు పెరుగుతున్నాయని ఆమె అప్పుడే గ్రహించారు. వీటిని రూపుమాపాలని ఆమె భావించారు. 90 ఏళ్ల వయస్సులో కూడా లక్ష్మి సెహగల్ కాన్పూర్ ఆసుపత్రిలో రోగులకు సేవచేశారు. పేదలకు ఉచిత వైద్యం అందించారు. అత్యంత ప్రయాసలకోర్చి ఆ వయసులో కూడా ప్రజాసేవ చేసిన లక్ష్మి సెహగల్ 90 ఏళ్ళ నవ యువతి అని చెప్పవచ్చు. ఈమెకు ఇద్దరు కుమార్తెలు. వీరిలో ఒక కుమార్తె సుభాషిణి. అఖిల భారత మహిళా సంఘంలో మహిళలను కూడగట్టే బాధ్యతను తల్లి నుండి తను తీసుకొని తల్లికి ఆసరాగా నిలిచింది. లక్ష్మి సెహగల్ కు రాజకీయ కార్యకలాపాల్లో భర్త, పిల్లల అండదండలు, సహకారం పూర్తిగా లభించాయి. అభివృద్ధి లేమి వల్ల ఏర్పడే అనేక పరిణామాల్లో స్త్రీల జనాభా తగ్గుదల ఒక ముఖ్యంశం అని ఆమె చెప్పారు. నిర్భాగ్యుల పట్ల కరుణ, అన్యాయాలపై యుద్ధం తుదివరకు సాగించిన లక్ష్మి సెహగల్ కు ఐదవ వర్ధంతి సందర్భంగా నివాళి అర్పిస్తున్నది. జాతీయ భావాలతో ఉద్యమించిన ఎందరో వామపక్ష మహిళా నాయకులు స్వాతంత్ర్యానంతరం ఐదవ నిర్మాణంలో భాగస్వాములయ్యారు. జాతీయ విలువలను హరించి, ప్రజలను ముఖ్యంగా మైనారిటీలు, దళితులు, స్వేచ్ఛ కోసం పోరాడుతున్న వారిపై జాతివ్యతిరేకులు బిజెపి, ఆర్ఎస్ఎస్ లు దాడులు చేస్తున్న ప్రమాదకర పరిస్థితి నేడు దాపురించింది. ఈ స్థితిలో జాతీయోద్యమ నాయకుల ప్రత్యక్ష భాగస్వామ్యం ఉన్న ఐదవ తదితర వామపక్ష సంఘాలు మాత్రమే జాతీయ భావాలతో పనిచేస్తున్నాయని జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తితో మహిళలు జాతి విచ్ఛిన్నకులను వెలివేయాలని పిలుపునిస్తూ జులై 23 నుండి ఆగస్టు 15 వరకు నాయకుల ఫోటో ఎగ్జిబిషన్లను ఐదవ నిర్వహిస్తున్నది.

వ్యాసం

మహిళా బిల్లు పూర్వపరాలు

- బి. వేణు కుమారి

రాజకీయాలలో పనిచేయడమంటే కేవలం ఎన్నికలలో గెలుపొందటం ద్వారా చేసే పని కాదు. నిజానికి ఎంతోమంది మహిళలు వివిధ నినాదాలతో రాజకీయాలలో పనిచేస్తున్నారు. కాని వారికి సమాజంలో ఉన్న ఇతర కుటుంబ బాధ్యతల వలన రాజకీయాలలో పూర్తి స్థాయిలో పాల్గొనలేకపోతున్నారు. అధిక సంఖ్యలో మహిళలు రాజకీయాలలో పాల్గొనలేక పోవటానికి కారణం వారికి దానిలో ఉత్సాహం లేకపోవటం వల్ల కాదు. “భారతదేశంలో నేడు మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న ఆర్థిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక అనమానతలు వారిని వెనక్కి నెడుతున్నాయి.” నేడు రాజకీయాలు అవినీతిమయం, నేరపూరితం కావటం వల్ల కూడా మహిళలు ముందుకు రాలేకపోతున్నారు. ఇది సత్యం.

స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలంలో ఎన్నో త్యాగాలకు, కష్ట నష్టాలకు ఓర్చి ఎందరో మహిళలు, స్వరాజ్యం-స్వాతంత్ర్యం అనే పిలుపుకు స్పందించి వీరోచితంగా పోరాడారు. దానికి పూర్తి విరుద్ధంగా నేటి రాజకీయ వాతావరణం మహిళల్ని నిరుత్సాహానికి గురిచేస్తోంది. అలాగే చాలా కేసుల్లో పరిశీలిస్తే మన సమాజంలో పాతుకుని ఉన్న మరుషాధిక్యత, దురహంకారం ఏవైతే మహిళల్ని రెండవ తరగతి పౌరురాలిగా గుర్తించటానికి దోహదపడ్డాయో వాటి ప్రభావం నేటి రాజకీయాలలో కూడా ప్రతిబింబిస్తోంది. రాజకీయ నాయకులు ఈ రకమైన వెనుకబాటుతనానికి వ్యతిరేకంగా నిలచి, మహిళల సమానత్వానికి, పురోగమనానికి పాటు పడకపోగా, మరింత వెనక్కి నెట్టుతున్నారు. దాని ఫలితంగా మహిళలు

ఎన్నికలలో పోటీ చేయడానికి సమాన అవకాశాలను పొందలేకపోతున్నారు.

స్త్రీలకు రిజర్వేషన్లు గురించి ఆలోచించడానికి ఇంకా చాలా సమయం ఉందని భావిస్తున్నారు. బిల్వంత్ రాయ్ కమిటీ ద్వారా ఈ అంశం దశాబ్దాల పూర్వమే లేవనెత్తబడింది. కాలానుగుణంగా మహిళల రిజర్వేషన్ల గురించిన అభిప్రాయాలు మారుతూ వస్తున్నాయి. 1957లో స్థానిక ప్రభుత్వాలను పటిష్టం చేసుకోవటం కోసం సలహాలు కోరుతూ నియమించబడిన బిల్వంత్ రాయ్ కమిటీ తన నివేదికలో పేర్కొంటూ ప్రతి పంచాయతీలోను కనీసం ఇద్దరు స్త్రీలకు తప్పనిసరిగా అవకాశం

కల్పించాలని సూచించారు. సంక్షేమ కార్యక్రమాలలో వారు కనబరిచిన ఆసక్తిని బట్టి వారిని ఎంపిక చేయాలని కూడా ప్రత్యేకించి తెలిపారు. ఉత్తరప్రదేశ్ మినహా దాదాపు అన్ని రాష్ట్రాలు ఈ సూచనకు అంగీకరించాయి. కాని అనుభవంలో ఇది అమలులోకి రాలేదు.

1975 భారతదేశంలో మహిళల స్థితిగతుల్ని పరిశీలించడానికి ఒక కమిటీ నియమించబడింది. ఆ కమిటీ తన నివేదికలో మహిళల ప్రాతినిధ్యం తీవ్రంగా వెనుకబడి ఉన్నదని పేర్కొంది, మార్పుకు దారితీసే చర్యగా ప్రతి పంచాయతీలో ఒక

మహిళా పంచాయతీని ఏర్పాటు చేయాలని దాన్ని మహిళా సభ్యులే ఎన్నుకోవాలని సూచించింది. అయితే ఎమర్జెన్సీ విధించడం వలన ఈ సూచనలు చర్చించబడలేదు.

1978 పంచాయతీ విధానం మీద పరిశీలన జరిపిన అశోక్ మెహతా కమిటీ తన రిపోర్టును అందచేసింది. దాని ప్రకారం మహిళలు ఎవ్వరూ ఎన్నికలలో గెలవనప్పటికీ వారిలో అత్యధికంగా ఓట్లు వచ్చిన ఇద్దరు సభ్యులను పంచాయతీలోనికి కో-ఆప్ట్ చేసుకోవాలని సూచించారు. ఈ సూచనను అమలు జరిపినా మహిళలు ప్రజలచే నేరుగా ఎన్నుకొనబడలేదనే చులకన భావంతో వారి పాత్రను తక్కువగా చూడబడి ఉండేది. అదే సమయంలో అనేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పంచాయతీ ఎన్నికలలో 2 సీట్లను మహిళలకు రిజర్వేషన్ కల్పిస్తూ తమ చట్టాలలో సవరణలు చేశాయి.

1983వ సంవత్సరంలో కర్నాటక ప్రభుత్వం మహిళలకు 25% రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తూ తమ చట్టంలో సవరణ చేసింది. 1987లో జరిగిన పంచాయతీ ఎన్నికలలో దీనిని అమలు చేయటం వలన మొట్టమొదటిసారిగా స్థానిక సంస్థలకు అత్యధిక సంఖ్యలో మహిళలు ఎన్నుకో బడినారు.

1991లో పంచాయతీరాజ్ చట్టానికి సవరణలను పార్లమెంట్లో ప్రవేశపెట్టినప్పుడు అధికార కేంద్రీకరణ వంటి కొన్ని అంశాల వలన అవి తిరస్కరించబడినవి. పంచాయతీలలో మహిళలకు రిజర్వేషన్లు ఉండాలని అన్ని రాజకీయ పార్టీలు సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించాయి.

1992లో 73, 74వ రాజ్యాంగ సవరణలు లోక్సభ ఆమోదం పొందకముందే పంచాయతీ ఎన్నికలలో 1/3 వంతు స్థానాలు మహిళలకు కేటాయించడం ద్వారా పశ్చిమ బెంగాల్లోని వామపక్ష ప్రభుత్వం దేశంలోనే ప్రథమస్థానాన్ని పొందినది. 1993

సంవత్సరంలో 73,74వ రాజ్యాంగ సవరణలు లోక్సభచే ఆమోదించబడినవి. ఆనాటి నుండి దేశంలో ఎక్కడైనా పంచాయతీ ఇతర స్థానిక సంస్థలకు జరిగిన ఎన్నికలలో మహిళలకు 1/3 వంతు స్థానాలు రిజర్వ్ చేయబడినవి. అంతేకాక మేయర్లు, సర్పంచ్లు వంటి ముఖ్యమైన పదవుల విషయంలో కూడా మహిళలకు రిజర్వేషన్లు కల్పించబడినవి.

పై రాజ్యాంగ సవరణల ఫలితంగా దాదాపు పది లక్షల మందికి పైగా మహిళలు వివిధ రాష్ట్రాలలో జరిగిన ఎన్నికలలో గెలిచి పదవులను పొందగలిగారు.

పార్లమెంట్ ఎన్నికలకు పూర్వమే మహిళా సంఘాలు రాష్ట్ర శాసన సభలోను, పార్లమెంట్లోను మహిళలకు 1/3 వంతు రిజర్వేషన్లు అమలుపరిచే అంశాన్ని రాజకీయ పార్టీలు తమ ఎన్నికల ప్రణాళికలో చేర్చమని డిమాండ్ చేశాయి. అన్ని మహిళా సంస్థల ఒత్తిడి ఫలితంగా అన్ని జాతీయ రాజకీయ పార్టీలు ఈ విషయాన్ని తమ ఎన్నికల ప్రణాళికలలో చేర్చారు. కాని ఇది కార్యరూపం దాల్చలేదు. కాబట్టి ఈ విషయాన్ని శాసన రూపంలోకి తేవలసిన అవసరం ఉంది.

1996లో యునైటెడ్ ఫ్రంట్ వారు పార్లమెంట్లోను, శాసనసభలోను మహిళలకు 3వ వంతు రిజర్వేషన్లు కల్పించే విషయాన్ని తమ కనీస ఉమ్మడి కార్యక్రమ ప్రణాళికలో చేర్చారు. కాని ప్రభుత్వం దీనికి సంబంధించిన బిల్లును పార్లమెంట్ సమావేశాలు ముగిసే ముందు ప్రవేశపెట్టింది. ఈ బిల్లును ఒక సెలెక్ట్ కమిటీ ముందు ఉంచేందుకు నిర్ణయించినట్లుగా ప్రధానమంత్రి “జాతీయ మహిళా సంస్థల” ప్రతినిధి వర్గానికి తెలియజేశారు. సెలెక్ట్ కమిటీని ఏర్పాటు చేసి ఈ విషయాన్ని వెనక్కి నెట్టివేయడాన్ని మహిళా సంస్థలు తీవ్రంగా వ్యతిరేకించాయి. కారణం, గతంలో కూడా అత్యవార వ్యతిరేక చట్టాన్ని మార్చే విషయంలో నాలుగు సంవత్సరాలు అలాగే

మరికొన్ని చట్టాలను ప్రవేశపెట్టే విషయంలో సెలెక్ట్ కమిటీలు ఎంతో కాలయాపన చేయడం జరిగింది. ఇందువలన 1/3వ వంతు రిజర్వేషన్ బిల్లును సెలెక్ట్ కమిటీకి అప్పగించడం పట్ల మహిళా సంఘాల ప్రతినిధి వర్గం అంగీకరించలేదు. ఈ విషయంలో మహిళా సంఘాలు జాతీయ మహిళా కమీషన్, మహిళా పార్లమెంట్ సభ్యులు తమ తీవ్ర వ్యతిరేకతను అప్పటి ప్రధానమంత్రికి వెల్లడించారు. వివిధ మహిళా సంఘాల ప్రతినిధులు అన్ని రాజకీయ పార్టీలతోను పార్లమెంటరీ గ్రూపు నాయకులతోను, లోక్సభ, రాజ్యసభ, స్పీకర్లు, చైర్మన్లతోను చర్చించి ఈ బిల్లు తప్పక ప్రవేశపెట్టాలని డిమాండ్ చేశారు.

1996 సెప్టెంబర్ 12వ తేదీన ఈ బిల్లును సెలెక్ట్ కమిటీ ముందు ఉంచకుండా పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టబడు తుందని ప్రధానమంత్రిగారు హామీ ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ బిల్లు రాజ్యాంగంలో మార్పు తెచ్చే విషయానికి సంబంధించినది. కావున అట్టి మార్పుకు పార్లమెంట్లో మూడింట రెండు వంతుల సభ్యుల సమ్మతి కావలసినందున, అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు చెందిన సభ్యులు సమావేశానికి హాజరు కావాలని నిర్ణయించబడినది. ఇందుకు అనుకూలంగా స్పందించి సభకు హాజరైనవారు, వామపక్ష పార్టీలకు చెందిన పార్లమెంట్ సభ్యులు మాత్రమే ఇతర పార్టీలకు చెందిన పార్లమెంట్ సభ్యులు వామపక్ష పార్టీలకు బలాన్ని చేకూరుస్తూ బిల్లును బలపరిచారు. పార్లమెంట్లో చర్చ జరిగినంత సేపు వారు తమ శాయశక్తులా బిల్లు పాస్ కావడానికి నిజాయితీగా పోరాడారు.

33 శాతం రిజర్వేషన్ బిల్లుపై పార్లమెంట్లో చర్చ ప్రారంభంకాగానే మొదట మాట్లాడిన సి.పి.యం నాయకుడు శ్రీ సోమ్నాథ్ ఛటర్జీ చట్టానికి సంబంధించి మార్పులు చేస్తూ వెంటనే బిల్లు పాస్ చేయాలని కోరారు. బి.జె.పి, కాంగ్రెస్

సభ్యులు వారి వారి నాయకుల వాగ్దానాలకు వ్యతిరేకంగా బిల్లుపై చర్చలు జరగాలని పట్టుబట్టారు. వీరి ఒత్తిడికి లోబడి లోక్సభ స్పీకర్ బిల్లుపై 2 గంటలు చర్చకు అనుమతించారు. చర్చలో కొంతమంది సభ్యులు ఈ బిల్లును సమర్థించారు. వామపక్ష పార్టీలు మినహా ఇతర పార్టీలకు చెందిన సభ్యులు ఒకరి తరువాత ఒకరు బిల్లును వ్యతిరేకిస్తూ మాట్లాడారు.

బి.జె.పి కి చెందిన పార్లమెంటు సభ్యురాలు ఉమాభారతి మొట్టమొదటిసారిగా బిల్లును వ్యతిరేకిస్తూ మాట్లాడారు. ఆమె ఇతర వెనుకబడిన కులాలకు చెందిన మహిళలకు ప్రత్యేక కేటగిరికి చెందిన రిజర్వేషన్ కావాలని డిమాండ్ చేశారు. రాష్ట్ర శాసన సభల్లో గాని, పార్లమెంట్ సభల్లో గాని ఇటువంటి రిజర్వేషన్లు పురుష సభ్యులకే లేదు. అందువలన ఉమాభారతి వెల్లడిచేసిన డిమాండ్ కేవలం మోసంతో కూడుకున్నది మాత్రమే అని తేటతెల్లమైంది. దీని వలన అసలు సమస్య అంతా కులం వైపు మార్చబడినది. దీనివలన ప్రయోజనం లేకపోగా ఈ సూచన వలన రెండు గంటలలో ముగించవలసిన చర్చ రెండు రోజుల వరకు పొడిగించబడినది. చివరకు ఈ చర్చ కులాలు, తెగల వైపుకు దారితీసింది. ఈ చర్చకు ముగింపుగా యునైటెడ్ ఫ్రంట్ పార్టీలకు చెందిన పార్లమెంట్ సభ్యులతో సహా అన్ని పార్టీల సభ్యులు ఈ బిల్లును సెలెక్ట్ కమిటీ ముందు ఉంచాలని నిర్ణయించారు.

ముంబాయి మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ సభ్యులు ఒక తీర్మానాన్ని చేశారు. అయితే బి.జె.పి ఈ విషయాన్ని బహిరంగంగా వ్యతిరేకించుటకు సాహసించలేకపోయింది. యదార్థానికి లోక్సభలో మహిళలకు 33% రిజర్వేషన్ల బిల్లును వ్యతిరేకించిన వారు బి.జె.పి దాని మిత్ర పక్షాలైన ‘శివసేన, సమతా పార్టీ సభ్యులే. లోక్సభలో ఎక్కువ మంది సభ్యులు కలిగిన బి.జె.పి నిజాయితీగా ప్రవర్తించి ఉంటే బిల్లు పాస్ చేయడంలో ఎటువంటి సమస్య ఉండేది కాదు.

శివసేన, ముస్లిం లీగ్ సభ్యులు బిల్లును గురించి ఒకే రీతిగా మాట్లాడారు. చట్ట సంబంధమైన మార్పును తెచ్చే బదులు పురుషుల మనస్తత్వాలలో నెమ్మదిగా మార్పును తేవడం మంచిదన్నట్లు శివసేన ప్రతినిధి సార్ పోతేదార్ వెల్లడిచేశారు. హెచ్చరికగా కాకుండా మంచి సలహాలతోను వివేకంతో కూడుకొని ఉండే బిల్లును తాను బలపరుస్తానని ముస్లింలీగ్ ప్రతినిధి అయిన బనత్ వాలా చెప్పారు. హిందూ దేవతలను తాము పూజించడం అంటే తమకు స్త్రీల పట్ల గౌరవభావం ఉన్నదని చెప్పడానికి నిదర్శనం అని కొంతమంది పూజల భావాలు కలిగిన పార్లమెంట్ సభ్యులు చెప్పారు. స్త్రీలను గౌరవించటం మన భారతీయ సంస్కృతిలో చిత్రీకరింపబడినట్లుగా లెఫ్ట్ ఫ్రంట్ సభ్యులు పేర్కొన్నారు. స్త్రీలకు ఈ బాధ్యతలు తప్ప ఇతర పనులు ఏమీ అవసరం లేవా? అని ప్రశ్నించారు. వారికి కూడా స్వేచ్ఛ, సమానత్వం స్వంత హక్కులు, కోర్కెలు అవసరమని అప్పుడే మహిళ స్వతంత్ర పౌరురాలుగా మనగలుగుతుందని వారు పేర్కొన్నారు. 'స్త్రీలను గురించి హాస్య ధోరణిలో మరికొన్ని అసభ్య ప్రసంగాలు కూడా చేయబడినవి. ఈ బిల్లు కోసం మహిళలు ఇంత రగడ చేస్తున్నారు. సభలో వారి సంఖ్య హెచ్చిననాడు ఇంకేమి జరుగుతుందో అని హాస్య ధోరణిలో వ్యాఖ్యానించిన వారున్నారు.

మహిళలకు హక్కులు కల్పించే అంశాన్ని వివిధ మతాలకు చెందిన ఛాందసవాదులు ఐక్యంగా వ్యతిరేకించారనే విషయం ఈ చర్చ ద్వారా మరొకసారి బహిర్గతమయింది.

సి.పి.యం సభ్యులైన సోమనాథ్ ఛటర్జీ చర్చను కుదించమని మూడుసార్లు కల్పించుకొని హెచ్చరించాడు. బిల్లు పాస్ అయినట్లు దృవపరచమని కోరారు. చర్చను ముగించమని చెప్పారు. ఓటువేసే సమయానికి ఉభయ కమ్యూనిస్టు పార్టీల సభ్యులతో పాటు ఇతర వామపక్ష పార్టీల

హిందూ దేవతలను తాము పూజించడం అంటే తమకు స్త్రీల పట్ల గౌరవభావం ఉన్నదని చెప్పడానికి నిదర్శనం అని కొంతమంది పూజల భావాలు కలిగిన పార్లమెంట్ సభ్యులు చెప్పారు. స్త్రీలను గౌరవించటం మన భారతీయ సంస్కృతిలో చిత్రీకరింపబడినట్లుగా లెఫ్ట్ ఫ్రంట్ సభ్యులు పేర్కొన్నారు. స్త్రీలకు ఈ బాధ్యతలు తప్ప ఇతర పనులు ఏమీ అవసరం లేవా? అని ప్రశ్నించారు. వారికి కూడా స్వేచ్ఛ, సమానత్వం స్వంత హక్కులు, కోర్కెలు అవసరమని అప్పుడే మహిళ స్వతంత్ర పౌరురాలుగా మనగలుగుతుందని వారు పేర్కొన్నారు. 'స్త్రీలను గురించి హాస్య ధోరణిలో మరికొన్ని అసభ్య ప్రసంగాలు కూడా చేయబడినవి. ఈ బిల్లు కోసం మహిళలు ఇంత రగడ చేస్తున్నారు. సభలో వారి సంఖ్య హెచ్చిననాడు ఇంకేమి జరుగుతుందో అని హాస్య ధోరణిలో వ్యాఖ్యానించిన వారున్నారు.

సభ్యులు సీట్లు ఖాళీగా ఉన్నాయని, లెఫ్ట్ పార్టీల సభ్యులు మాత్రమే పూర్తిగా హాజరయ్యారని జనతాదళ్ నాయకుడు బిజు పట్నాయక్ విమర్శించారు. బి.జె.పి సభ్యులైన శ్రీమతి సుష్మా స్వరాజ్ ను మిగిలిన మీ పార్టీ సభ్యులు ఏరని పట్నాయక్ ప్రశ్నించారు. వారు వస్తున్నారని ఆమె జవాబు చెప్పారు. కాని వారు ఎప్పటికీ రాలేదు. అదేవిధంగా కాంగ్రెస్ పార్టీ సభ్యులు, పాలక ప్రభుత్వ పార్టీ సభ్యులు కూడా హాజరు కాలేదు. ఈ దేశపు మహిళలకు ఇచ్చిన హామీ ఈ విధంగా మోసగించబడింది. బూర్జువా పార్టీల రాజకీయాలను కప్పి పుచ్చుకుంటూ "మసిపూసి మారేడు కాయ" చందాన అన్ని రాజకీయ పార్టీల వారిని ఒకే రకమైన ముద్ర వేయడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి. కానీ ఈ బిల్లుపై జరిగిన చర్చ వలన లెఫ్ట్ పార్టీలు మాత్రమే నమ్మదగిన మిత్రులుగా వెల్లడైంది. మహిళా సమానత్వానికి జరిగే పోరాటాన్ని బలపరిచే పార్టీలు లెఫ్ట్ పార్టీలని మాత్రమే రుజువైంది.

మహిళా బిల్లు ఆమోదించండి అంటే రాజ్యసభలో మెజార్టీ వచ్చాక బిల్లుని ఆమోదిస్తామంటున్నారు. 2010లోనే రాజ్యసభలో ఈ బిల్లు ఆమోదం పొంది, లోక్ సభ ఆమోదానికి వెళ్లింది. అయితే అక్కడ ఆ పార్టీ నేతలు వ్యతిరేకించడంతో మళ్లీ మొదటికి వచ్చింది. రాజ్యాంగం మహిళలకు, పురుషులకు సమాన హక్కులు కల్పించింది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 70

సంవత్సరాలు అవుతున్నా సమానహక్కు అమలు కావటం లేదు. ఇది అమలు జరగాలి అంటే పార్లమెంట్ లో మహిళలకు 33% ప్రాతినిధ్యం ఉండాలి. అప్పుడే సమాన హక్కు, సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి.

2014లో ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోడీ గారు తాము అధికారంలోకి వస్తే మహిళలకు 33% రిజర్వేషన్ బిల్లు ఆమోదిస్తామని ఎన్నికలలో వాగ్దానం చేశారు. వారు అధికార పీఠం ఎక్కి మూడు సంవత్సరాలు అయినా ఇప్పటికీ దాని ప్రస్తావనే లేదు. ప్రస్తుతం పార్లమెంటులో మహిళా ప్రాతినిధ్యం 11 శాతం మాత్రమే ఉంది. బి.జె.పి నేతలకు నిజంగా చిత్తశుద్ధి ఉంటే ఈ పార్లమెంటు సమావేశాల్లో బిల్లును ఆమోదించి చట్ట రూపం చేస్తే చరిత్రలో వారికంటూ ఒక ఘనత దక్కుతుంది. మహిళ పట్ల వారికి వున్న నైతిక న్యభావం నిరూపితమవుతుంది. ఇతర రాజకీయ ప్రజా ప్రతినిధులు పార్టీలకు అతీతంగా మహిళా బిల్లుపై పోరాటం సాగిస్తున్నాం. పురుషాధిక్యత అనే కోట గోడలను బద్దలు కొట్టి, ప్రభుత్వ విధానాలలో మౌలికమైన మార్పుల కోసం పోరాడుతూనే ఇటువంటి చిన్న చిన్న హక్కులను సాధించుకోవాలి. అలా చేసినట్లైతే లింగభేదం వల్ల మరింత అణగద్రొక్కబడుతున్న మహిళలకు ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ పరిధిలో కొంతవరకైనా ఉపశమనం దొరుకుతుంది.

పెన్సిల్వేనియాలోని గ్రీన్స్ బర్గ్ లో గని కార్మికులు తమ వేతనాలు పెంచమని సమ్మె చేస్తున్నారు. గనుల ముందు భాగంలో మహిళలు సమ్మెలో పాల్గొనని కార్మికులను హేళన చేస్తూ గోలచేశారు. అది చూసిన అధికారి ప్రశాంత వాతావరణాన్ని భగ్నం చేశారని ఆరోపించి వారిని అరెస్టు చేశారు. కోర్టు వారికి 30 రోజులు జైలు శిక్ష విధించింది. స్త్రీలను జైలుకు తరలించ పూనుకున్నారు. నేను స్త్రీలను వారి పిల్లలతో సహా జైలుకు వెళ్ళమని సలహా ఇచ్చాను. పిల్లలకు కావాల్సిన పాలు, తిండి నేను ఏర్పాటు చేస్తానని చెప్పాను. పిల్లలతో సహా మహిళలందరినీ జైలుకు తీసుకెళ్లేందుకు సిద్ధం చేసిన వాహనంలో ఎక్కించారు.

అందులో ఇద్దరు సమ్మె విచ్ఛిన్న కులనూ ఎక్కించారు. ఇక మహిళలంతా కలసి ఆ ఇద్దరి పనిపట్టారు. భరించలేక బండినాపమని దిగిపోతామని వారు అధికారులను అర్థించారు. మధ్యలో ఆపకూడదని అధికారులు బండి ఆపలేదు. తీరా దిగవలసిన స్థాపు వచ్చే సరికి ఆ ఇద్దరి

మొహాలు చూడాలి, పులిబోనులో పడుకున్న వారి చందంగా తయారయ్యాయి.

గ్రీన్స్ బర్గ్ దగ్గరయ్యే సరికి మహిళలందరు గట్టిగా పాటలు పాడటం మొదలుపెట్టారు. పాటలు విన్న జనం బండితో పాటు గుంపులు గుంపులుగా జైలుకు చేరుకున్నారు. పోలీసు అధికారులు జైలు అధికారులకు ఈ స్త్రీలను అప్పగించి ఊపిరి పీల్చుకున్నారు. పోలీస్ అధికారి నాతో 'మీరు వందమంది పురుషులను తీసుకుని వచ్చివుండాలి. ఈ స్త్రీలను తీసుకు వచ్చే బదులు' అని అన్నాడు. తెచ్చింది నేను కాదు కదా! అదే అన్నాను వారితో. జైలులో రాత్రంతా పాడుతూనే ఉండమని ఆ స్త్రీలకు చెప్పాను. స్త్రీలందరూ వంతుల వారీగా, రాత్రంతా పాడడం మొదలెట్టారు. ఇక జైలు అధికారి భార్యకు నిద్రలేదు. ఆమెపాటలు ఆపమంటే, లాలి పాటలని పిల్లలకోసమని సమాధానం చెప్పారు. ఆమెకే కాదు, చుట్టుపక్కల గృహస్థులు, హోటల్ యజమానులు, లాడ్జిలవారు ఇలా అందరూ ఈ పాటల

గోల భరించలేక జడ్జిగారికి దజన్లకొద్దీ ఫిర్యాదులు చేసారు. జడ్జిగారు నన్ను పిలిచి పాటలు ఆపించమన్నారు. పాటలాపితే పిల్లలు ఏడుపులు మొదలెడతారని విన్నవించాను. మహిళలు చక్కటి దేశభక్తి గీతాలు, లాలి పాటలే పాడుతున్నారకదా! అని సమర్థించారు. 5 రోజుల తరువాత జడ్జికి ఈ మహిళలందరినీ విడుదల చేయక తప్పలేదు. అలా పాటలు పాడి మహిళలు ఖైదునుండి విడుదలయ్యారు. తమకు విధించిన కారాగార శిక్ష 30 రోజులైతే 25 రోజులు ముందుగానే విముక్తి పొందారు.

నిజాయితీకి మారుపేరు శ్రేష్ఠా రాగూర్

వెలుగులకు స్వంత స్థలం ఏదీ అవసరం లేదు. ఎక్కడైనా కాంతి వెలుగునిస్తుంది. తమ అరుదైన వ్యక్తిత్వంతో ప్రజలలో తనదైన ముద్రవేసే వ్యక్తులు చాలా అరుదుగా కన్పిస్తారు మనకు. రాత్రిపూట పిల్లల్ని, ఇంటిని విడిచి విధి నిర్వహణ చేయడం తనకు సరదా కాదని ఏదైనా కోర్టులోనే తేల్చుకోమని నిర్భీతిగా తన ద్యూటీ తాను చేసిన పోలీసు అధికారి శ్రేష్ఠా రాగూర్. హెల్మెట్ లేకుండా వాహనాలు నడపాద్దని డ్రెవింగ్ లైసెన్స్, ఆర్.సి బుక్ లేకపోవడం మరీ నేరమని గుర్తించి అధికార పార్టీకి చెందినవారిని అడ్డగించినందుకు, ఆమె విధి నిర్వహణలో నిజాయితీ చూపించినందుకు ఆమెకు బదిలీ బహుమానం అయింది. కానీ ఆమె దేశ నాయకులకు, మహిళా నాయకులకు ఆదర్శమయింది. కోర్టులో కూడా నిందితులకు న్యాయమూర్తులు శిక్ష విధించడం వలన ఆమెను బదిలీ చేయమని అధినాయకులు ఒత్తిడి తెచ్చారు. ఫలితంగా ఆమెను నేపాల్ సరిహద్దులోని మారుమూల ప్రాంతానికి బదిలీ చేశారు. చిన్ననాటి నుండి ఆదర్శాలతో ఎదిగిన ఆమె తన ఉవ్వోగ నిర్వహణలో వాటిని అమలుచేస్తున్నారు. ఇలాంటి భయంలేని పోలీసు అధికారులు ఎంతోమంది దేశానికి కావాలి. పోలీసులకు వాహనాలను తనిఖీ చేసే అధికారం లేదని చెప్పిన ముఖ్యమంత్రి మనుషులతో 'ముఖ్యమంత్రితో' రాయించుకొని రమ్మని చెప్పిన పోలీసు అధికారి శ్రేష్ఠా రాగూర్ కు ఐదవ అభినందనలు తెలియజేస్తున్నది.

“నేను ప్రజానాయకుడిని. ప్రజాభీష్టం మేరకే నేను సనిచేస్తా. పశ్చిమగోదావరిజిల్లా ప్రజలు నాకెంతో చేశారు. జిల్లాలో 15 అసెంబ్లీస్థానాల్లో తెలుగుదేశం పార్టీని గెలిపించి నాకు అధికారాన్ని ఇచ్చారు. సి.ఎం.ని చేశారు. జిల్లా ప్రజల్ని నేను మర్చిపోలేను వారి రుణం తీర్చుకుంటా....”

ఇవి నారా చంద్రబాబు నాయుడు పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా పర్యటించిన ప్రతి సందర్భం లోనూ, సభల్లోనూ చెప్పేమాటలు. ఉత్తనే చెప్పేమాటలు కాదు. ఎంతో ఉద్వేగంతో చెప్పేమాటలు. జిల్లా ప్రజల్ని మర్చిపోలేను.... వారి రుణం తీర్చుకుంటా అంటే జిల్లా

మొత్తం ప్రజానీకమో లేదా తెలుగుదేశానికి ఓట్లేసిన ప్రజలో లేదా సామాన్యులో అనుకునేరు. ఏమాత్రం కాదనేది చంద్రబాబు ఈ మూడేళ్లపాలన రుజువుచేస్తోంది. ఆయన దృష్టిలో ప్రజలు అంటే పెట్టుబడిదారులు, ఆపత్తకుల పెత్తందార్లు అన్నట్లుగానే ఉంది. ఇద్దరు పెట్టుబడిదారుల కోసం తుందురు పరిసర గ్రామాల్లోనూ;

ఓ ఆదివత్సకుల, పెత్తందార్ల కోసం గరగపర్రులో దళితుల-సంఘీభావ ఉద్యమాలపై పెడుతున్న నిర్బంధం ఉద్యమాలను అణచివేసేందుకు చేస్తున్న తీరు చంద్రబాబు వైఖరికి మచ్చుతునకలుగా కన్పిస్తున్నాయి.

పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో జరుగుతున్న ఈ రెండు సంఘటనలు రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా చర్చనీయాంశాలుగా ఉన్నాయి. ఒకటి: ఇద్దరు పెట్టుబడిదారులు వారిలాభాల కోసం పచ్చని పంటపొలాలు, గ్రామాల మధ్య కాలుష్య భూతాన్ని (గోదావరి ఆక్వా మెగా ఫుడ్ పార్క్) పెడుతుంటే మా గ్రామాల కోసం, మా ఆరోగ్యాల కోసం, మా బిడ్డల

భవిష్యత్ కోసం దేనికైనా తెగిస్తాం... ఎంతటి పోరాటానికైనా సిద్ధం అంటూ గత మూడేళ్లుగా అలుపెరగకుండా చేస్తున్న పోరాటం. అంటే పెట్టుబడిదారుల లాభాపేక్ష, వారికి అండగా నిలుస్తున్న పెట్టుబడిదారీ పాలకవక్షానికి వ్యతిరేకంగా సామాన్య ప్రజలు చేస్తున్న వీరోచిత పోరాటం.

రెండవది: ఊరిమధ్య పంచాయతీ చెరువు గట్టున రాజ్యాంగ నిర్మాత డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ విగ్రహాన్ని దళితులు పెట్టుకుంటే, పెట్టడం కుదరదన్న ఓ ఆదిపత్య కులపెత్తం దార్లు 400కుటుంబాలను సాంఘికంగా బహిష్కరించారు. బహిష్కరణకు గురైన దళిత

మొహరిస్తున్నారు. కవాతులు నిర్వహిస్తూ భయానక వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తున్నారు. అక్రమ కేసులు బనాయిస్తూ అరెస్టులు చేసి జైళ్ళకు పంపుతున్నారు. కనీసం సమస్య పరిష్కారం కోరుతూనో లేదా ప్రభుత్వం, పోలీసుల తీరును ఖండిస్తూనో ప్రజాస్వామ్య బద్ధంగా, శాంతియుతంగా నిరసన తెల్పేందుకు కూడా వీల్లేకుండా ప్రజల్ని నిర్బంధిస్తున్నారు. ఈ నిర్బంధాన్ని తట్టుకుంటూ, ఎంతో చైతన్యంతో న్యాయం కోసం నిరసన తెలుపుతున్న ప్రజలపై, అందులోనూ మహిళలపై పోలీసులు వ్యవహరిస్తున్న తీరు జుగుప్స కల్గిస్తోంది.

మగపోలీసులు మహిళల్ని ఎక్కడబడితే అక్కడ పట్టుకోవడం, చీరలు పట్టుకుని లాగడం, ఒంటిపై బట్ట నిలబడనీయకుండా చేయడం చేసి మానసికంగా మహిళల్ని కుంగదీసి, వాళ్ళ ఆత్మగౌరవం దెబ్బతీసేలా ద్వారా ఉద్యమాల్లోకి రానివ్వకుండా చేసే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. పోలీసు స్టేషన్లలో అర్ధరాత్రి వరకు

కుటుంబాలు “మాకు న్యాయం చేయండి” అంటూ కుల దురహంకారానికి, అణచివేతకు వ్యతిరేకంగా జరుగుతున్న సామాజిక పోరాటం. ఈ రెండు సంఘటనల్లోనూ చంద్రబాబు ప్రభుత్వం భూస్వామ్య, పెట్టుబడిదారీ వర్గానికి, ఆదిపత్య కులానికి రక్షణ గోడలా నిలిచింది.

ఈ సంఘటనల్లో చంద్రబాబు ప్రభుత్వం పోలీసుల్ని ఉపయోగిస్తున్న తీరు తీవ్ర ఆందోళనకు గురిచేస్తోంది. ఉగ్ర వాదులు ఉండే ప్రాంతాల్లోనూ, కల్లోలీత ప్రాంతాల్లోనూ, దేశ సరిహద్దుల మాదిరిగా పచ్చని పల్లెల్లో వేలాదిమంది పోలీసుల్ని

నిర్బంధిస్తున్నారు. మహిళలని కూడా చూడకుండా 120బి కుట్రకేసు పెట్టి జైలుకు పంపుతున్నారు. న్యాయం కోసం పోరాడుతున్న వారికి ఎవరూ సంఘీభావం, నిరసనలు తెలపకుండా సమస్యలున్న ప్రాంతాల్లో సెక్షన్ 144, జిల్లా అంతటా సెక్షన్ 30 నెలలతరబడి అమలు చేస్తున్నారు.

ఈ పోలీసు నిర్బంధం చంద్రబాబు కనునన్నలలో నడుస్తోందనడంలో అతిశయోక్తిలేదు. చంద్రబాబుని కలసిన తుందురు ఫ్యాక్టరీ వ్యతిరేక పోరాట గ్రామాల ప్రజలు మాప్రాణాలు పోయినా ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం జరగనివ్వమని చెబితే చంద్రబాబు

“ఏంట్రా...ఫ్యాక్టరీని అడ్డుకుంటారా....? నేను కట్టించితీరతా....” అంటూ స్థాయిని మరచి కేకలేశారు. గరగపర్లు దళితుల అంశము ఎస్సీ,ఎస్టీ జాతీయ రాష్ట్ర కమీషన్లు “వెలి”ని నిర్ధారించినా, ఇంకా పై స్థాయిలో అనుమతులు లభించలేదు. కాబట్టి నష్టపరిహారాలు అందలేదు. సాంఘిక బహిష్కరణ సమస్య పరిష్కారం కాలేదు. సమస్యలకు పరిష్కారం చూపాల్సిన ముఖ్యమంత్రి “ఆందోళనలను అణచి వేయండి. పోలీసుల పహారాలో పనులుకానియ్యండి. సామాజికాంశాన్ని కొన్ని రాజకీయ పక్షాలు, సంఘాలు రాద్ధాంతం చేస్తున్నాయంటూ ప్రచారంలో పెట్టండి”. అంటూ ఆదేశాలు ఇవ్వడమంటే ప్రజాస్వామ్య హక్కుల్ని ఖానీచెయ్యడమే! నిరంకుశపాలన సాగించడమే!!

ఈ రెండు సంఘటనల్లోనూ పోరాడుతున్న ప్రజల డిమాండ్లు న్యాయమైనవి. కాబట్టి, ఫుడ్ పార్క్ నిర్మిస్తున్న తుందురు, కంసాలిబేతపూడి, జొన్నలగర్లు గ్రామాలతోపాటు చుట్టుపక్కల ఆరు మండలాల్లో 40గ్రామాల ప్రజలు ఉద్యమానికి అండగా నిలిచారు. గరగపర్లు దళితుల “వెలి” అన్యాయం, అనాగరికం. కాబట్టి, రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఈ అన్యాయానికి వ్యతిరేకంగా ఆందోళనలు జరుగుతున్నాయి. బాధితులకు అండగా ఆర్థిక, హార్థిక, వస్తు రూపేణా సహకారాలు అందుతున్నాయి. న్యాయం కోసం జరుగుతున్న పోరాటాలకు స్పందించి సమస్యల్ని పరిష్కరించాల్సిన రాష్ట్ర తెలుగుదేశం-చంద్రబాబు ప్రభుత్వం నిస్సగ్గుగా పెట్టుబడిదారులకు, కుల దురహంకారులకు కొమ్ముకాస్తూ పోరాడుతున్న ప్రజలపై తీవ్ర నిర్బంధం ప్రయోగిస్తూ అణచేందుకు ప్రయత్నించడం క్రూరమైన చర్య. సభ్య సమాజం సిగ్గుపడే చర్య అవుతుంది. ఇటువంటి ప్రభుత్వ నిరంకుశ, అప్రజాస్వామిక చర్యలను ప్రతి

పోరాటాలను నిర్బంధంతో అణచివేయాలనుకుంటే అణగిపోవు. సమస్యలు ఉన్నంతకాలం పోరాటాలు ఉంటాయి. ప్రజలు చైతన్యస్థాయినిబట్టి హెచ్చుతగ్గులు ఉంటాయి. సమస్య పూర్తిగా పరిష్కారం అయితేనే ఆ సమస్యపై వచ్చిన పోరాటం ఆగుతుంది. ప్రజాభివృద్ధి మేరకే పనిచేస్తాననే చంద్రబాబు తుందురు ఫ్యాక్టరీని ప్రజాభివృద్ధిమేరకు ప్రజలకు నష్టంలేని ప్రాంతానికి తరలించి, తుందురులో ఆక్వా యూనివర్సిటీ ఏర్పాటుచేస్తే అప్పుడు తుందురుపోరాటం ఆగుతుంది. అంతేగానీ, పోలీసుల పహారాలో ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం పూర్తిచేసినా ప్రజాభివృద్ధిలేకుండా ఆఫ్యాక్టరీని నడపడం ఏమాత్రం సాధ్యంకాదు. ఆందోళనలు తీవ్రమౌతాయే తప్ప పరిష్కారం మాత్రం కాదు.

ఒక్కరూ ఖండించాలి. పోరాడుతున్న ప్రజలకు అండగా నిలవాలి.

పోరాటాలను నిర్బంధంతో అణచి వేయాలనుకుంటే అణగిపోవు. సమస్యలు ఉన్నంతకాలం పోరాటాలు ఉంటాయి. ప్రజలచైతన్యస్థాయినిబట్టి హెచ్చుతగ్గులు ఉంటాయి. సమస్య పూర్తిగా పరిష్కారం అయితేనే ఆ సమస్యపై వచ్చిన పోరాటం ఆగుతుంది. ప్రజాభివృద్ధి మేరకే పనిచేస్తాననే చంద్రబాబు తుందురు ఫ్యాక్టరీని ప్రజాభివృద్ధిమేరకు ప్రజలకు నష్టంలేని ప్రాంతానికి తరలించి, తుందురులో ఆక్వా యూనివర్సిటీ ఏర్పాటుచేస్తే అప్పుడు తుందురుపోరాటం ఆగుతుంది. అంతేగానీ, పోలీసుల పహారాలో ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం పూర్తిచేసినా ప్రజాభివృద్ధిలేకుండా ఆఫ్యాక్టరీని నడపడం ఏమాత్రం సాధ్యంకాదు. ఆందోళనలు తీవ్రమౌతాయే తప్ప పరిష్కారం మాత్రం కాదు. గరగపర్లు దళితుల “వెలి” సమస్యలోనూ చిత్తశుద్ధితో అన్ని దళిత కుటుంబాలకు నష్టపరిహారాలు అందించి, అంబేద్కర్ విగ్రహాన్ని ఏర్పాటుచేయించి, కౌలు భూములు తిరిగి ఇప్పించి, పనులకు పిలుస్తూ పూర్తిస్థాయి సాంఘిక బహిష్కరణ ఎత్తివేస్తేనే పోరాటం ఆగుతుంది. మంత్రులు సందర్శించి చేతులు కలిపించారు. ఇచ్చిన వాగ్దానాలు అమలవుతాయా? వెలివేసిన వాళ్ళకు శిక్షలు పడ్తాయా? బాధితులందరికీ రక్షణ ఉంటుందా? ఈ సానుకూల

మార్గంగాక అణచేందుకు ప్రయత్నిస్తే పోరాటం ఆగదు. మరింత ఉధృతం అవుతుంది. ప్రజా పోరాటాలను అణచేందుకు ప్రయత్నించిన పాలకపక్షాలన్నింటికీ ప్రజలే బుద్ధిచెప్పిన సంఘటనలు అనేకం. చంద్రబాబు నైతం గత అనుభవాలను మరచి ప్రజలపై ఈ నిర్బంధానికి పూనుకుంటున్నారు. అధికారం అడ్డంపెట్టుకుని చేస్తున్న ఈ దురాగతాలను, నిరంకుశ పాలనను రాష్ట్ర ప్రజానీకమంతా గమనిస్తున్నారు. భవిష్యత్లో వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకుని చంద్రబాబుకు తగిన బుద్ధి చెబుతారు.

హైకూలు

జీవితంలో ఎప్పుడూ
ఎవరినీ పనికిరాని వారిగా
పరిగణించవద్దు ఎందుకంటే
వెడిపోయిన గడియారం
కూడా రోజుకు రెండుసార్లు
సరైన సమయం చూచిస్తుంది

ఎప్పుడూ ఇతరుల తప్పులను
అన్వేషించే వ్యక్తి
పుష్పాల పరిమళాలను వదిలి
పుండు మీద వాలే ఈగ లాంటి వాడు

ఎప్పటిలాగే సాయంత్రం అయింది. అత్తగారి పనులు తెమిలి, నాకూ కొంచెం సమయం దొరుకుతోంది ఇప్పుడిప్పుడే. చిన్న పిల్లలకి అక్షరాలు, అంకెలూ రాసిచ్చి దిద్దమని, ఐదో క్లాసు పిల్లల్ని స్కూల్లో కొత్తగా చెప్పిన పాఠం తీసి ఒక్కొక్కళ్ళూ చదవమని చెప్పేను.

వాళ్ళలో కొంతమంది అక్షరాలు గుర్తుపట్టలేరు, సరిగా చదవలేరు. నాకు తెలుసున్నదే. అక్షరాలను చక్కగా చదివి అర్థం చేసుకునేలా వాళ్ళని తయారు చెయ్యాలన్న నా దీక్ష సాగుతూనే ఉంది. ఇద్దరు ముగ్గురు ధైర్యంగా లేచి చదివే ప్రయత్నం చేశారు. అంతవరకూ మెచ్చుకోతగ్గదే. కానీ ఒక్క లైనూ కదలేదు.

“ఏమైంది?” అని అడిగితే....

“సరిగ్గా చదవలేకపోతున్నా టీచర్” అన్నాడు దావీదు.

“అయిపోయిన పాఠాన్ని కూడా చదవలేకపోతే ఎలా?” అంటే తడుము కోకుండా చెప్పాడు, “నాకు తెలుగు చదవటం రాదు టీచర్” అని.

నవ్వాల్సింది వాడి అమాయకపు గడుసుదనానికి! పోనీ అలా అని ఇంగ్లీషో, హిందీనో చదవగలడా అంటే అసలే చదవలేదు అని సమాధానం. మరి తెలుగు చదవటం రాదని చెప్పటమెందుకో.

నవ్వు తను చదువుతానని లేచింది. అక్కరు గురించిన పాఠం. ఒకచోట పరమంత సహనం అంటూ చదువుతుంటే ఆగమన్నాను. “ఆ మాట ఏమిటి, మళ్ళీ చదువు” అన్నాను. ఒక్కక్షణం పుస్తకం మీంచి తలెత్తి చూసింది. మళ్ళీ “పరమంత సహనం” అంది.

“అదేమిటి” అన్నాను.

“సహనం టీచర్, పరమంత సహనం” అంది చేతులు చాచి చూపిస్తూ. నాకు అర్థం

కాలేదు ఏమి చెబుతోందో.

ఇదికూడా తెలియదా అన్నట్టు ఒకసారి నావైపు జాలిగా చూసి చెప్పింది.

“సహనం టీచర్, అంటే ఓర్పు కోవటం. పరమంత సహనం అంటే బోలెడు సహనం” అంది అదేదో “పరమంత అంటే బోలెడంత” అన్నట్టు చేతులు చాచి ఆ పరిమాణాన్ని సూచిస్తూ.

నవ్వేను. “క్లాసులో పాఠం విన్నావా?” అంటే బుద్ధిగా తలూపింది.

చదవటం అలాకాదని చెప్పి అర్థం చెప్పాను. తనకు అంతవరకూ అర్థమైనదే నరైనది అన్నట్టు నా మాటలకి అవ సమ్మతంగా చూసింది.

“పరమంత సహనం అంటే అర్థమైన వాళ్ళు ఎవరైనా మీ స్నేహితులకి వివరించి చెబుతారా” అన్నాను.

బుజ్జమ్మ నెమ్మదిగా చెయ్యి పైకి లేపింది. “చెబుతావా?” అంటే అవునని లేచింది.

“మరేమో, మా స్కూల్లో అందరం మన జాతీయ పండుగలతో పాటు రంజాన్ పండుగ, దసరా, దీపావళి, క్రిస్టమ్స్ అన్ని పండుగలూ కలిసి చేసుకుంటాం. అందరి మతాలనీ గౌరవిస్తాం”.

నాకళ్ళలో బుజ్జి మాటలకి కనిపిస్తున్న మెప్పుదల చూసి దావీదు లేచి, “ఔను టీచర్, మేమందరం పరమంత సహనంతో అన్ని

పండుగలూ చేస్తాం”.

వాడి ఆరాటం అర్థమైందన్నట్టు వాడిని ప్రశంసాపూర్వకంగా భుజం తట్టాను. ఇంతలో మనవరాలికోసం ఎప్పటిలాగే వచ్చిన పుల్లమ్మని నిలేశాను.

“పుల్లమ్మా, చదువుకునే పిల్లని రోజూ తీసుకెళ్లిపోతున్నావ్? నేను పనులలో పడి నిన్ను అడగనేలేదు ఇన్నాళ్ళూ”.

పుల్లమ్మ నవ్వేసింది. “చర్చికెళ్ళాలమ్మా” అంటూ అప్పటికే లేచి నిలబడిన బుజ్జమ్మని తీసుకుని బయలుదేరబోయింది. నా అసహనం ఆపుకోలేకపోయాను.

“నువ్వు ఆ అమ్మాయిని నీతో పాటు తెచ్చి పెట్టుకున్న దెందుకు? ఇలా గుళ్ళూ, చర్చిలు తిప్పేందుకేనా? కావలిస్తే నువ్వు వెళు ఇంటి దగ్గర చదివేందుకు కుదరనే కుదరదు అంటావ్ చదువుకునే ఆ కాస్త టైము అలా తీసుకెళ్లిపోతే ఎలా?”

ఆమె ఆగింది, నా గొంతులో మార్పు గమనించింది. వయసు ఇచ్చిన అను భవంతో ప్రపంచాన్ని చాలా చూసింది.

“ఇప్పుడు కాదులే. రేపు చెబుతానుగా మా అమ్మవి కదూ, ఇప్పుడు వెళ్ళనీ” అంటూ నా మాట కోసం చూడకుండా బయటకు వెళ్లిపోయింది మనవరాలితో సహా.

పుల్లమ్మ నా దగ్గరనుండి ఏదో దాస్తోందని అర్థం అయింది. కాని విషయం ఏమిటో అంతుపట్టలేదు.

అత్తగారు విషయం అర్థం కాక రాత్రి భోజనాల సమయంలో “ఏమిటి స్వర్ణా, పుల్లమ్మని ఏదో కేకలేస్తున్నావు సాయం కాలం?” అన్నారు.

“మనవరాలిని చదివిస్తానని ఇక్కడకి తీసుకొచ్చింది. ఇక్కడ కొడుకు, కోడలు విసుక్కోకుండా సర్ది చెప్పింది. ఆ పిల్ల చదువు సంగతి చూడమని నాకు పురమాయించింది. ఇంతా చేసి ఇప్పుడు చదువుకుంటున్న పిల్లని రోజూ చర్చికి తీసుకెళ్లిపోతోంది. చదువు విలువ తెలిసున్న మనిషిలాగే కనిపించేది.

వయసు మీదపడుతుంటే ఇప్పుడు మతాలు, దేవుళ్లు కావలసి వస్తున్నారు కాబోలు! అరే, ఎందుకలా పిల్లని తీసుకెళ్తావంటే తరవాత చెబుతాలే అంటుంది తేలిగ్గా” నా గొంతులో విసుగు దాగలేదు.

“ఏమో, ఏదో కారణం ఉండే వుంటుందిలే. చెబుతానందికదూ. పాపం, ఈ వయసులో కూడా రోజురోజంతా పనులతో సతమతమవుతూ ఉంటుంది. ఒక్కనాడూ మొహంలో విసుగు కనిపించదు”. ఆవిడ మాటలు కాదనలేనివి. మౌనంగా ఉండి పోయాను. ఆవిడ ఉన్నన్నాళ్లా రోజూ తెల్లారేసరికి పూజకోసం నాలుగు రకాల పూలు తెచ్చిపెట్టే పుల్లమ్మపట్ల అత్తగారికి ప్రత్యేక అభిమానం ఉంది.

మర్నాడు ఎప్పటిలాగే బుజ్జి వచ్చింది. అమ్మమ్మ వచ్చి తీసుకెళ్తుందని కాబోలు త్వరత్వరగా హోం వర్క్ చేసుకుంటోంది. మిగిలిన పిల్లల చదువులు చూస్తున్నా. అన్యమనన్కంగానే ఉన్నానని నాకు తెలుస్తోంది.

గేటు తీసుకుని పుల్లమ్మ లోపలికి రావటం, మధ్యాహ్నం నుండి అకాశాన్నంటి ఊయలలూగుతున్న మేఘాలు గబుక్కున కూడబలుక్కున్నట్లు కురవటం ఒక్కసారే జరిగాయి. పుల్లమ్మ వరండా లోపలికి వచ్చి చదువుకుంటున్న పిల్లల ప్రక్కన కూర్చోబోయి అత్తగార్ని హాలు గుమ్మంలోంచి చూసి ఆవిడ దగ్గరకు వెళ్లి కూర్చుంది.

పిల్లల చదువులు పూర్తి అయ్యేసరికి వర్షం మెల్లిగా తగ్గుముఖం పట్టింది. చినుకులు ఆగేవరకు చూసి పిల్లల్ని ఇళ్లకి పంపేసాను. పుస్తకాలు సర్దుకుని బుజ్జిమ్మ కూర్చుంది. లేచి వంటింటిలోకి వెళ్లాను టీ పెట్టేందుకు నేను వంటింట్లోకి వెళ్లటం చూసి పుల్లమ్మ లేచి వచ్చి పెరటి గుమ్మంలో చతికిల బడింది.

“ఏం లేదు సార్నమ్మా, చర్చీలో డూటీ కుదుర్చుకున్నాను. ఎటూ సాయంత్రాలు ఖాళీయేగా. ఈ పూట అక్కడ మొక్కలకి నీళ్లు పోసే పని కూడా లేదులే. వానదేవుడు నా

“అమ్మా, మాబోటోళ్లు పని సెయ్యకుండా ఎట్టా? ఈ పిల్లని తెచ్చిపెట్టుకున్నా కర్నూలుంటాయి కదా?! రేపు పెద్ద సదూలకొస్తుంది. అల్లుడేమో ఆడపిల్లని సదివించేదేటంటాడు. బాధ్యత తీసుకున్న తర్వాత పిల్లకయ్యే కరును మనమే బరాయించాల కదా? నా కూతురు మొగుడి కంట్లో పడకుండా పిల్లకోసం చాటుగా డబ్బు పంపిస్తానంటుంది. నాకెందుకూ చాటుపని? నాకాడింకా ఓపిక ఉంది.

సాయంత్రాలు చర్చి చుట్టూ ఊడ్చి, మొక్కలకి నీళ్లు పోయ్యాల. ఆ బోరు పంపులోంచి నీళ్లు పట్టుకెళ్లి మొక్కలన్నింటికీ పోసేదానికి నా చేత కావట్లేదు. బుజ్జి వస్తే అది కాస్త పని అందుకుంటుంది” అలా చెబుతున్నప్పుడు ఆమె ముఖం ఎర్రబడింది.

పనిచేసి పెట్టేడు”. అంటూ తేలిగ్గా నవ్వింది.

పుల్లమ్మ మాటలకి ఆమెకేసి తిరిగాను. ఆ ముఖంలో అలసట స్పష్టంగా. ఈ వయసుకీ విశ్రాంతి అవసరం లేదా? తెల్లవారిన దగ్గర నుంచి ఏదో ఒక పని చేస్తూనే ఉంటుంది.

“పుల్లమ్మ, ఇప్పుడెందుకు ఈ కొత్త కొలుపు నీకు?” కాస్త గట్టిగానే అడిగాను.

“అమ్మా, మాబోటోళ్లు పని సెయ్యకుండా ఎట్టా? ఈ పిల్లని తెచ్చి పెట్టుకున్నా కర్నూలుంటాయి కదా?! రేపు పెద్ద సదూలకొస్తుంది. అల్లుడేమో ఆడపిల్లని సదివించేదేటంటాడు. బాధ్యత తీసుకున్న తర్వాత పిల్లకయ్యే కరును మనమే బరాయించాల కదా? నా కూతురు మొగుడి కంట్లో పడకుండా పిల్లకోసం చాటుగా డబ్బు పంపిస్తానంటుంది. నాకెందుకూ చాటుపని? నాకాడింకా ఓపిక ఉంది.

సాయంత్రాలు చర్చి చుట్టూ ఊడ్చి, మొక్కలకి నీళ్లు పోయ్యాల. ఆ బోరు పంపులోంచి నీళ్లు పట్టుకెళ్లి మొక్కలన్నింటికీ పోసేదానికి నాచేత కావట్లేదు. బుజ్జి వస్తే అది కాస్త పని అందుకుంటుంది” అలా చెబుతున్నప్పుడు ఆమె ముఖం ఎర్రబడింది. పొట్టిగా ఉండే పుల్లమ్మ మరింతగా భూమిలోకి కుంచించుకుపోయినట్లు బాధ పడింది.

“పిల్లదాని చేత చేయించేందుకు మనసు రావట్లేదు. కాని ఒప్పుకున్న పని చేసేందుకు నాకు శక్తి చాలట్లేదు”. అపరాధిలా తల వాల్చి చెబుతోంది పుల్లమ్మ. ఎంత ఆత్మాభిమానం! ఎంత

నిజాయితీ. ఆ నెరిసిన వెంట్రుకలు, ఎప్పుడో చేయించుకున్న కంటి ఆపరేషను వికటించి చూపు కోల్పోయిన ఒక కన్ను, ముక్కున ఉన్న అడ్డబేనరి, ఎప్పుడో నుదుటన వేయించుకున్న పచ్చబొట్టు... ఈ రూపును దాటి పుల్లమ్మ నాకు నిజంగా తెల్పున్న మనిషేనా? వర్షం తగ్గి, తేలికపాటి సూర్యకిరణాలు మధ్య ఆ సాయం సంద్యలో మెరుస్తున్న ఇంద్రధనుస్సు ఆమె వెనుకగా పెరట్లోంచి కనబడుతోంది.

“సార్నమ్మా, నువ్వైతే ఇట్టా అడిగేవు కానీ నా కొడుకు మాత్రం నేను మతం మార్చుకున్నానని ఆడి స్నేయితులందరూ అంటన్నారని నన్ను నిలదీసేడు. నేడు మతం మార్చుకుని ఆడికి తలొంపులు తెస్తున్నానంట. అయినా, సార్నమ్మా, మతం మార్చుకోటమంటే ఏటి? ఎందుకు మార్చుకోవాల? ఏ మతమైతే ఏటమ్మా? మతమంటే బతికేందుకు దారి చూయించేదేగా” నిట్టుర్పును నాకు కనపడకుండా దాచిపెట్టబోయింది.

ప్రశ్నలన్నీ నాకు సంధించి తను టీ కప్పు అప్యాయంగా అందుకుంది... వేడివేడి టీని ఊదుకుంటూ అస్వాదించింది. అలసట తీరి ముఖం మళ్లీ కొత్త శక్తిని పుంజుకున్నట్లు కనిపించింది.

“నిజం సెప్టోద్దమ్మా, ఆ సందిదాన్ని కట్టపెడుతున్నాను. నాకూ బాగాలేదు తల్లీ. కానీ పాస్టరుగారు పిల్లదాన్ని వచ్చే ఏడాది చర్చి స్కూల్లో ఫీజు లేకుండా చేర్చిస్తానన్నారు. ఆయనగారి మంచి మనసుకి చేతులెత్తి దండం ఎడితే సాలుతుందా? నాకు సేతనైన

పని సేస్తానని అడిగేను. ఆ బాబు ఈ దారి చూపించేడు. చర్చికి నేను చేసే సేవ ఏముందమ్మా? నాకు నెలకింత అని జీతం కూడా ఇస్తున్నారు. చర్చిలో పనిచేసే ఏనుబాబు సొంతూరు ఎల్లిపోయాడని పాస్టరుగారు మనిషిని ఎతుక్కుంటూంటే తెలిసి ఎళ్లాను” అంటూ ముగించింది.

నచ్చచెబుతున్నట్లుగా అన్నాను, “పుల్లమ్మా, బుజ్జి చదువు గురించి నువ్వు దిగులు పడకు, మేమంతా లేమా? మా పిల్లలతో పాటే బుజ్జి కూడ”.

నవ్వేసింది. “నాకు తెలీదా తల్లీ మీ

మనసులు, నేను పని చెయ్యలేని నాడు మీరందరూ ఎటూ ఉన్నారన్న బలం నాకుంది”.

బుజ్జిని తీసుకుని గుమ్మం దాటుతూ “సార్నమ్మా, ఒక్క క్షణం” అంటూ పిలిచి, “నేనేదో కట్టపడి పోతున్నాననుకుంటున్నారు. తమరంతా. నాకే కట్టం లేదు...”

ఎందుకంటావా, ప్రేమబువుని నమ్ముకున్నాగా” అంటూ అలవాటైన నవ్వు ముఖంతో మాయమైపోయింది. తనని ఏ మతాలూ, ఏ దిగుళ్లా అంటుకోవని నిక్కచ్చిగా చెప్పేసింది.

చూట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని చూస్తూ “ఈ మతాలు, దేవుళ్లా రానురాను మనుషుల్లో మూఢనమ్మకాలను పెంచు తున్నాయి” అని మధన పడే నాకు పుల్లమ్మ మాటల్లో మరో కోణం కనిపించింది మొదటి సారిగా. అన్ని మతాలనీ అవాహన చేసుకున్న ఆమెకి మాత్రం మతం మూఢ విశ్వాసాన్ని కాకుండా కేవలం ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పెంచే ఔషధంలా కనిపించింది. ఆప్రయత్నంగా నవ్వు చెప్పిన “పరమంత సహనం” మనసులో మెదిలింది.

కవిత

ఎంతకాలం?

- జి.విజయశ్రీ

95533 92949

గజానికో గాంధారి కొడుకు
పసిపాప లేదు నడి వయసు లేదు
ఆడదైతేచాలు... వావివరసలేదు
అడుగుడుగునా అత్యాచారం
జన్మనిచ్చేస్తలం భద్రం
ఎంతకాలం? ఇలా ఇంకెంతకాలం?

నూనూగు మీసాలోడి నుండి
తలపండిన ముసలోడి వరకు
మనోవికార కామవాంఛా చపలత్వం
స్త్రీత్వాన్ని కబళించే మృగత్వం
ఆమెబ్రతుకు కుక్కలు చింపిన విస్తరిగా...
ఎంతకాలం? ఇలా ఇంకెంతకాలం?

న్యాయంకోసం ఎక్కడిగే రాణామెట్లు
అమ్ముడుపోయే సాక్ష్యం.. కేసుబుట్టదాఖలు

పెద్దల వంచాయితి... ఆటవిక న్యాయం
బలవంతపు రాజుల పరంపర
శీలానికి ఖరీదు ఖరారు
ఎంతకాలం? ఇలా ఇంకెంతకాలం?

అభయం లేని నిర్భయచట్టాలు
న్యాయదేవతను కోమలోకి నెట్టే చర్యలు
శతకోటి తప్పిదాలకు అనంతకోటి లొసుగులు
దొడ్డిదారిలో దోషులు దర్జాగా ఇంటిముఖాలు
ఎంతకాలం? ఇలా ఇంకెంతకాలం?

చట్టాలు పదును తేలాలి
తప్పు చేస్తే శిక్షతప్పదన్నించాలి
దోషులకు ఉచ్చులు జగ్గీయాలి
మహిళా సంరక్షణకు పూనుకోవాలి!
కలకాలం స్త్రీత్వం నిలవాలి!!

మంచిమాట

నీకు నచ్చినట్లు బ్రతకాలంటే ధైర్యం కావాలి..
ఎదుటివారికి నచ్చినట్లు బ్రతకాలంటే సర్దుకుపోవాలి..
ప్రపంచమంతటికీ నువ్వు నవ్వాలంటే చిరునవ్వుతో బ్రతకాలి..

అగస్త్య సంఖ్య

ఈ దేశంలో బతికి బట్ట కట్టడమే 'లగ్జరీ'?

- డా॥ శిలాలోలిత

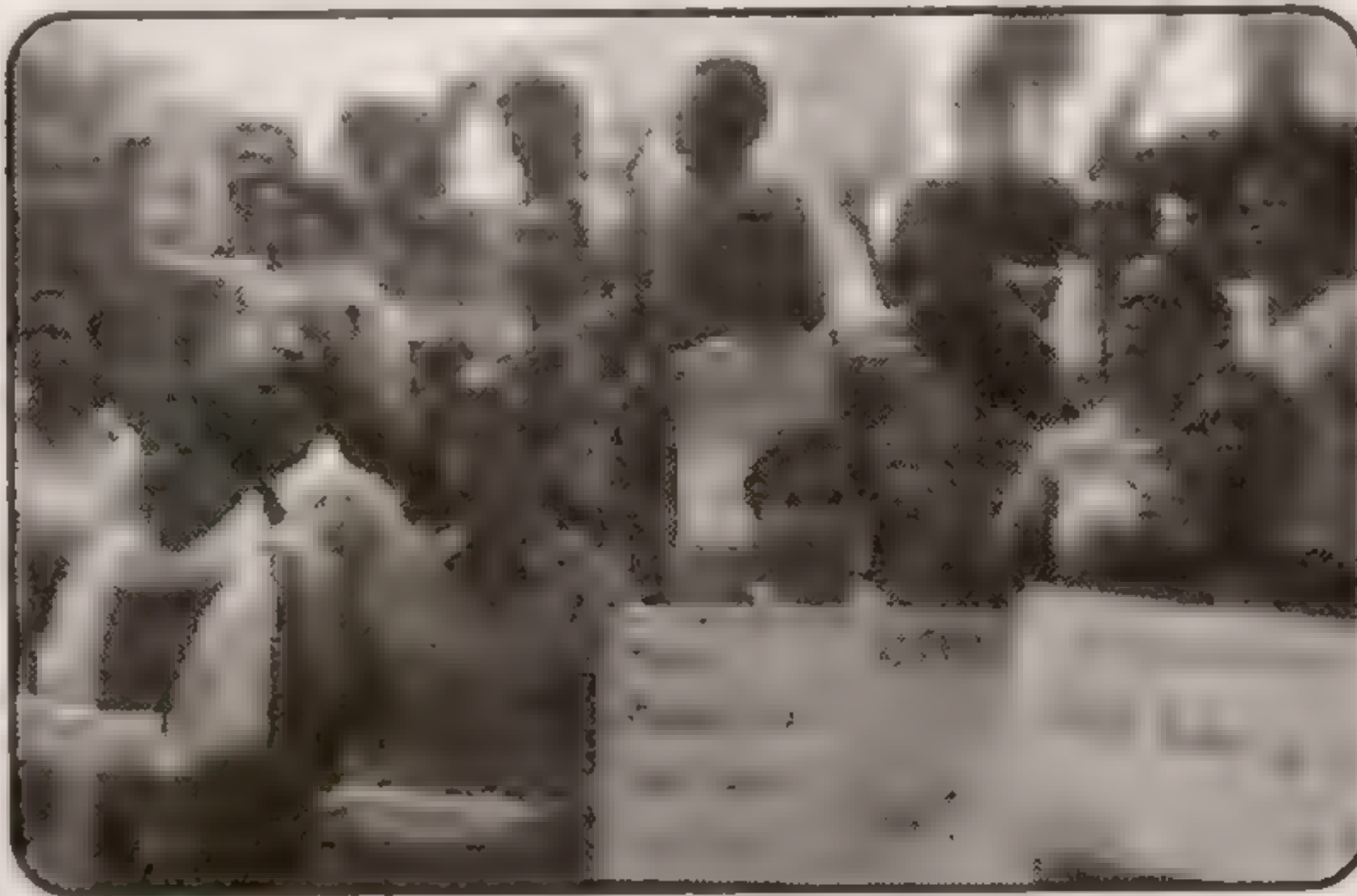
మన ఘనత వహించిన ప్రభుత్వం 'శానిటరీ నాప్కిన్స్' మీద లగ్జరీ 12% పన్ను వేసింది. జి.ఎస్.టీ పేరుతో. ఎంత దారుణం. మనం పుట్టడానికే యుద్ధాలు చేయాల్సి వచ్చి, స్కానింగ్ బారి నుండి బయటపడి ఈ ప్రపంచంలోకి తొలి అడుగులు వేస్తున్నాం కదా! శారీరకంగా, మానసికంగా గాయాలమయమై బతకడానికి నానా చావులు చన్నున్నాం కదా! వునరుత్పత్తిలో భాగమైన నెలసరిని గౌరవించాల్సింది పోయి, ఇంత అగౌరవపర్చడమా!

మనదేశంలో 8 నిలకు ఒక స్త్రీ చొప్పున 'కాన్సర్ (గర్భసంచి) బారిన పడి మరణిస్తున్నారు. వ్యక్తిగత శుభ్రత లేకపోవడం ఒక కారణమంటున్నారు. వారికి నరైన అవగాహన కలిగించి ప్రభుత్వం ఉచితంగా నాప్కిన్స్ను పంపిణీ చేసినట్లయితే వాళ్ల ఆరోగ్యాలు బాగుపడతాయని మొత్తుకుంటున్నారొక పక్క.

పల్లెటూళ్లలో ఐతే, ఇదొక నేరమైన, దారుణమైన విషయంగా భావించి, తాము వాడే పాత చీరల ముక్కలు ఎవరి కంటా వడకుండా దాచి, నరైన ఎండలో బాహటంగా అరేయకుండా, మూలమూలల్లో దాచిపెట్టి, వాటినే మళ్లీ మళ్లీ వాడటం వలన అనేక అనారోగ్య సమస్యలుత్పన్నమవుతున్నాయి. కొందరికైతే శానిటరీ నాప్కిన్స్ ఉంటాయన్న విషయం కూడా తెలీదు. సోషల్ వెల్ఫేర్ సూక్ష్మత

పాటు హాస్టల్స్లో కూడా వీటి ప్రచారం, పంపిణీ జరిగితే ఎంతో మేలవుతుంది.

మనదేశంలో 15% మాత్రమే నాప్కిన్స్ను వాడుతున్నారు. అతి కష్టంగా కొనగలుగుతున్నారు. కొన్ని కొన్ని మెడికల్ షాపుల్లో, కిరాణా షాపుల్లో సైతం వెకిలి చూపులకు భయపడి కొనరు. పేపర్, కవర్ చుట్టి తెచ్చుకుంటున్నారు. వాళ్లను చూసి ఎంత బాధనిపిస్తుందో, కోపమొస్తుందో. అతి

మామూలుగా జరిగే ఋతు చర్యను ఇంత హేయంగా ప్రచారం చేసిన వ్యవస్థ పట్ల ఆగ్రహం ఎవరికైనా వస్తుంది.

అటువంటి నాప్కిన్స్పైన లగ్జరీ పన్ను వేశారంటే ఏమనుకోవాలి? ధర అందుబాటులోకి తెచ్చి, స్త్రీల ఆరోగ్య పరిరక్షణ చెయ్యాల్సిన ప్రభుత్వం అవి వాడటం విలాసం అనేంత ఎత్తుకు ఎదిగిందంటే ఏమనుకోవాలి. మన సమస్యల్ని మనమే పరిష్కరించుకుంటూ వస్తున్నాం, పోరాడుతున్నాం. విజయాన్ని సాధిస్తున్నాం. స్త్రీని బతకనివ్వడమే మేం చేస్తున్న గొప్ప అనే రీతిలో వ్యవహరిస్తున్న

వాళ్లని ఇంకా ఎదగనియవద్దు. మనం నిలదీయక తప్పదు.

గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అడవిల్లలు చదువులు మానడానికి కూడా ఇదొక కారణమవుతోంది. స్త్రీలు మరింతగా ముడుచుకుపోవడానికి దోహదపడుతోంది. స్త్రీలలో అవగాహనను, ఆరోగ్య పరిరక్షణకు తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలను వివరించడం కూడా మనందరి బాధ్యత.

మురికి కూపాలు! స్త్రీలు వాళ్లనలా మురికిలోనే ఉండనివ్వండి అనడం ఎంత అన్యాయం.

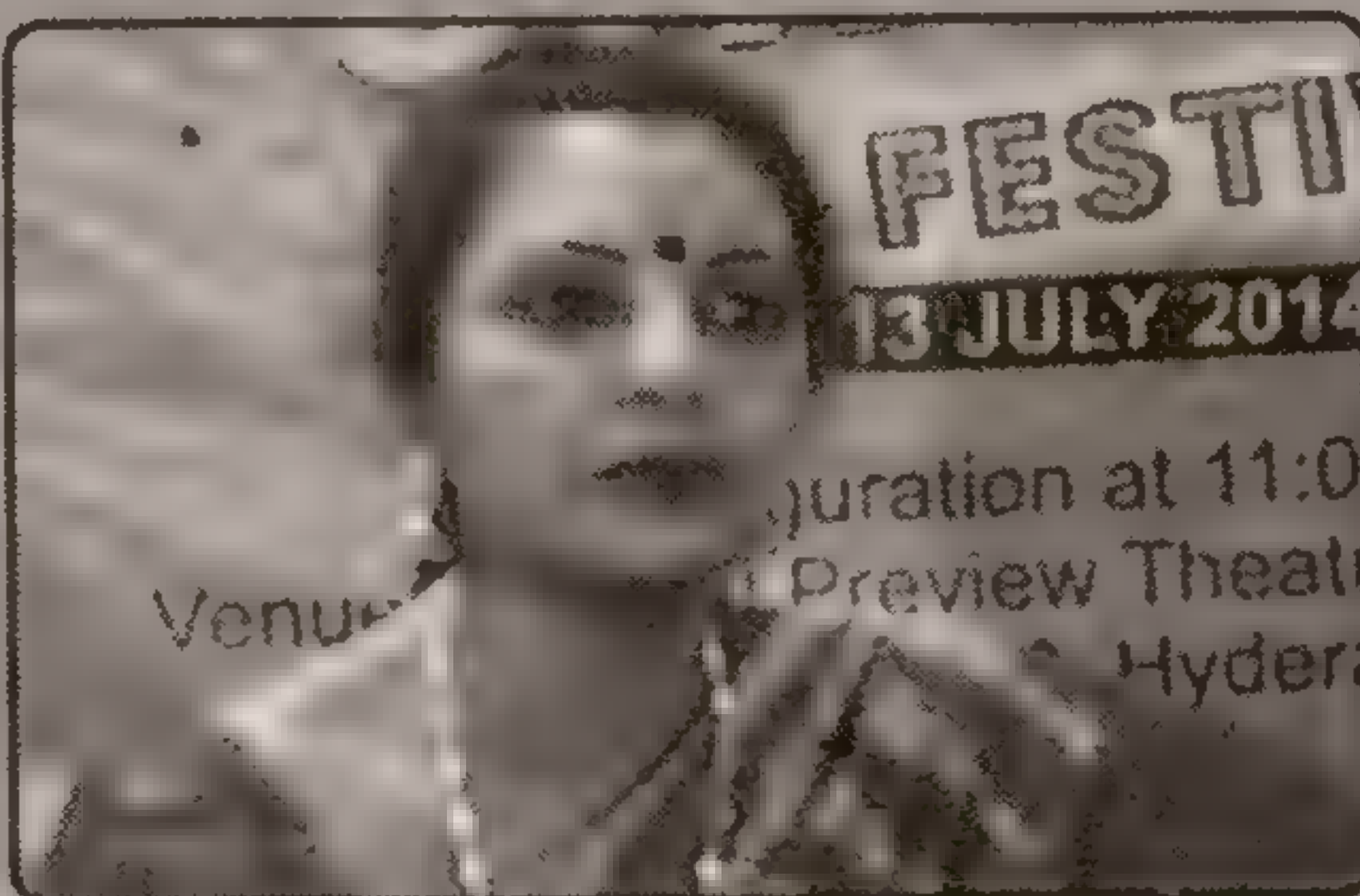
సినిమా టీకెట్ల మీద టాక్స్ పెరగగానే వాళ్ల గొంతులు లేచాయి. వస్త్రాలమీద పన్నులు చూసి బంద్ అంటున్నారు. లగ్జరీ టాక్స్ వేశారని ఏ స్త్రీ మూర్తి నెలసరి బాన్ అవుతుంది? ఎవ్వరూ ప్రశ్నించరే?

స్త్రీకి ఉండాల్సిన కనీస అవసరాన్ని కూడా కూలదోసే పథకంలో భాగంగా స్త్రీల ఉనికిని రాబోయేకాలంలో తుడిచిపెట్టేసే ధోరణిగానే గమనించవచ్చు.

దీనిని కేవలం స్త్రీల సమస్యగానే పరిగణించకుండా, సమాజ సమస్యగా, మానవ సమస్యగా గుర్తించి, ఈ పన్నును తొలగించమనడమే కాక, అందుబాటులోకి తేవాల్సిన, అవగాహన కల్పించాల్సిన స్థితి ఉన్నాయి. ప్రశ్న పక్కనే జవాబు ఉంటుంది. పోరాటం పక్కనే విజయం ఉంటుంది. ఆశయం పక్కనే ఆచరణ ఉంటుంది. కలిసి ఉద్యమిద్దాం.

ధిల్లీ ఆకాశవాణి కేంద్రం డైరెక్టర్గా తొలిసారి తెలుగు మహిళ

దేశ రాజధాని ఆకాశవాణి కేంద్రం నియమితులయ్యారు. ఆకాశవాణి, మార్కెటింగ్ విభాగంలో సేవలందించిన కేంద్రం సంచాలకురాలిగా ఆధ్వర్యంలో రూపొందించిన అనేక పతకాలు గెలుచుకున్నాయి. విజయవాడలో ఏర్పడడానికి శైలజాసుమన్ విశేష కృషి

సంచాలకురాలుగా తొలిసారి తెలుగు మహిళ దూరదర్శన్లో మూడు దశాబ్దాలకు పైగా మల్లాది శైలజా సుమన్ ధిల్లీ ఆకాశవాణి నియమితులయ్యారు. శైలజాసుమన్ కార్యక్రమాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ స్వర్ణ, రజిత దూరదర్శన్ సప్తగిరి కేంద్రం పూర్తిస్థాయిలో చేశారు.

ఆషాఢం వెళ్లి శ్రావణం మొదలు కాగానే మన హిందూ కాలమానంలో పండగల ప్రభ మొదలవుతుంది. అందులో ముఖ్యంగా శ్రావణ పూర్ణిమ నాడు దేశమంతా వివిధ రూపాల్లో జరుపుకొనే రక్షాబంధనం రాఖీ పండుగ మన సంస్కృతిలో అన్నదమ్ముల, అక్కచెల్లెళ్ల బాంధవ్యాల ప్రాముఖ్యతను చాటి చెబుతుంది. ఈ రక్షాబంధనం ఆచారానికి అనేక మూలాలు ఉన్నా కాలక్రమేణా అది అన్నదమ్ముల, అక్కచెల్లెళ్ల పండగగానే ప్రఖ్యాతిగాంచింది.

పురాణ కాలంలోనూ ఆ తరువాతి కాలాలలో కూడా రక్షాబంధనం తల్లి గానీ, ఆడపడుచులు గానీ యుద్ధానికి వెళ్లే వీరులను ఆశీర్వదించి వారి రక్షణ కొరకు, శుభం కొరకు కట్టే సూత్రం. తరువాత కాలంలో భర్త రక్షకోరిన స్త్రీలు తమ ప్రత్యర్థి రాజులకు పంపే సూత్రంగా మారింది. రాజులు యుద్ధాలు అంతరించాక క్రమేణా కుటుంబ వ్యవస్థలో అన్నదమ్ముల శ్రేయస్సుకోరిన ఆడపడుచులు రక్షాబంధన సూత్రం వారికి కడితే అందుకు ప్రతిఫలంగా అన్నలు, తమ్ములు తమ ఇంటి ఆడపడుచులకు రక్షగా ఉంటామని హామీ నిల్చే ఆచారంగా మారింది.

ఈ పండుగనాడు అక్కచెల్లెళ్లు వారి సంప్రదాయాన్ని అనుసరించి అన్నదమ్ములకు హారతి ఇచ్చి రాఖీ కడితే, అన్నదమ్ములు వారిని కట్టు కానుకలతో సత్కరించి చీరె, సారె ఇచ్చి వారి రక్షణ బాధ్యత వహిస్తామని, ఎల్లప్పుడూ అండగా నిలబడతామని హామీ ఇస్తారు. ఈ పండగ వివిధ రాష్ట్రాల్లో అనేక రకాలుగా చేస్తారు. ఉత్తరాది రాష్ట్రాల్లో రాఖీ పండగ నియమబద్ధమైన పూజా విధానాలతో పిండి

వంటలతో, సాంప్రదాయ దుస్తులు, నగలు, హంగు ఆర్భాటాలతో చేస్తూ ఉంటారు. కొత్తగా పెళ్ళయిన వధువు రాఖీకి పుట్టింటికి రావడం లేదా ఆమె ఇంటికి అన్నదమ్ములు రావడం చాలా విశేషంగా మన శ్రావణ మాసం తొలి నోములంత ఆర్భాటంగా చేస్తారు. కొన్నిచోట్ల అన్నలకే కాకుండా వదినలకి కూడా రాఖీ కడుతూ ఉంటారు. ఇప్పుడు రాఖీ పండుగ అన్ని చోట్లా జరుపుకుంటున్నాం. దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో దీని ప్రాముఖ్యత కొంచెం తక్కువే. దక్షిణాదిన శ్రావణ పౌర్ణమినే జంధ్యాల పౌర్ణమి అని బ్రాహ్మణులు జంధ్యాలు మార్చి కొత్త జంధ్యాలు ధరిస్తూ ఉంటారు.

రక్షాబంధనం అనేది అనుబంధాలని, ఆత్మీయతను చాటి చెప్పే పండుగ కాబట్టి దీనికి మతపరమైన ప్రాముఖ్యం కన్నా కుటుంబ, సాంఘిక సంక్షేమ లక్ష్యాలనే ప్రధానంగా కొనసాగుతోంది. ఆదిలో ఇది హిందూ సాంప్రదాయమైనా మారుతున్న ఆధునిక సమాజంలో అన్ని మతాలవారు సమానంగా, సరదాగా జరుపుకుంటున్నారు.

రక్షాబంధన సాంప్రదాయానికి పురాణ ఇతిహాసాల్లోను, చారిత్రక కథల్లోను ఒకటే లక్ష్యం. రక్షణకోరిన స్త్రీని ఆదుకోకు, అభయమివ్వడం పురాణాల్లో ఇంద్రుని భార్య

శచీదేవి విష్ణుమూర్తికి రక్షాబంధన సూత్రాన్ని పంపి తన భర్తను కాపాడాలని వేడుకుంటుంది. విష్ణుమూర్తి బలిచక్రవర్తికి దాసుడై అతని ఇంటికి కావలిగా ఉంటుంటే లక్ష్మీదేవి బలిచక్రవర్తికి సూత్రాన్ని పంపి తన భర్తను వైకుంఠానికి తిరిగి పంపాలని వేడుకుంటుంది. మహాభారతంలో శ్రీకృష్ణుడు ప్రమాదవశాత్తు గాయపడితే తన చీరె చెంగు చింపి కట్టు కట్టిన ద్రౌపదికి శ్రీకృష్ణుడు ఎల్లప్పుడూ అండగా ఉంటానని ప్రమాణం చేసి, కౌరవ సభలో ఆమె మాన సంరక్షణకు అక్షయంగా చీరెలు ప్రసాదించి ఆమె గౌరవాన్ని కాపాడాడు. చారిత్రక ఇతిహాసాల్లో కూడా ఈ రక్షాబంధన ప్రస్తావన ఉంది.

అలెగ్జాండర్ దండెత్తి వచ్చినప్పుడు పురుషోత్తముని పరాక్రమాన్ని, వీరత్వాన్ని విని అలెగ్జాండర్ భార్య రుక్సానా తన భర్తని చంపవద్దని వేడుకొంటూ రక్షాబంధన్ సూత్రాన్ని పంపిస్తుంది. ప్రతిఫలంగా పురుషోత్తముడు అలెగ్జాండర్ ని చంపకుండా వదిలేస్తాడు. మేవాడ్ రాణి కర్ణావతి

మీదకి బహదూర్ షా దండెత్తి వచ్చినప్పుడు రక్షించమని కోరుతూ హుమయూన్ చక్రవర్తికి కర్ణావతి రాణి రక్షాబంధన్ సూత్రాన్ని పంపి వేడుకుంటుంది. హుమయూన్ చక్రవర్తికి ఆమెను రక్షించడానికి తాను వేరే యుద్ధ ప్రయత్నంలో ఉన్నా మానుకొని మేవాడ్ చేరుకుంటాడు. కానీ అప్పటికే సమయం మించిపోవడం వల్ల రాణి కర్ణావతి ఆత్మార్పణ చేసుకుంటే హుమయూన్ బహదూర్ షాను ఓడించి కర్ణావతి పుత్రునికి రాజ్యాన్ని పట్టం కడతాడు.

ఇప్పటి ఆధునిక వ్యవస్థలో ఇది కేవలం అన్నా చెల్లెళ్ల అనుబంధాన్ని

చాటిచెప్పే పండుగగానే భావిస్తున్నా ఇది శాంతి, సౌభ్రాతృత్వం నెలకొలిపే, యుద్ధ వాతావరణాన్ని నిలువరించి, పరస్పర స్నేహానికి, రక్షణని కోరే సాంప్రదాయంగా కొనసాగింది. మహాకవి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ హిందూ ముస్లింల ఐక్యత సాధించే విధంగా రక్షాబంధన్ కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు. ఇటీవలి కాలములో జైలులోని ఖైదీల పరివర్తనకై న్యూలు పిల్లల చేత రాఖీ కట్టిస్తున్నారు. రాజకీయ నాయకులకి, ముఖ్యమంత్రి, ప్రధానమంత్రి మొదలగు ప్రముఖులకు బాలికలు, స్త్రీలు రక్షాబంధన్ సూత్రాన్ని కట్టి రక్షణ కోరుతున్నారు. తమ రక్షణ బాధ్యత వహిస్తున్న పోలీసులకి కూడా బాలికలు, స్త్రీలు రక్షాబంధనం కడుతున్నారు.

వ్యాలెంటైన్ డే నాడు యువతీ యువకులు చేత సాంప్రదాయవాదులు బలవంతంగా రాఖీ కట్టించడం లాంటి విపరీత పోకడలు కూడా తలెత్తుతున్నాయి. సర్వసాధారణంగా రాఖీ అనేది ఏ స్త్రీ అయినా తాను సోదర సమానునిగా భావించిన ఏ పురుషునికైనా ఆత్మీయతతో కట్టవచ్చు. ఆత్మీయత, అనురాగాల ద్వారా సమాజంలో శాంతి పరిస్థితులు నెలకొల్పే విధంగా ఈ వండుగ లక్ష్యాలను విస్తరించవచ్చు.

మారుతున్న సాంఘిక వ్యవస్థలో అనేక కోణాలు వెలుగు చూస్తున్నాయి. కొంతమంది స్త్రీ వాద ద్యమకారులు అన్నలు రక్షణ కల్పించేవారు. చెల్లెళ్లు వారి రక్షణ కోరేవారు కావడం పితృస్వామ్య భావజాలాన్ని పురుషాధిక్యతను ప్రోత్సహించేవిధంగా ఉందని అభిప్రాయం వ్యక్తపరుస్తున్నారు. సనాతనవాదులు యజ్ఞాలను, నోములు, వ్రతాలను సామూహికంగా నిర్వహిస్తూ హిందూ సనాతన సాంప్రదాయాలను బలపరచడానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లుగానే కొంతమంది సామాజికవాదులు, సెక్యులరిస్టులు రక్షాబంధన సాంప్రదాయాన్ని

ఆధునికమహిళలు కేవలం పుట్టింటి అండదండలు మాత్రమే కోరుకోవటం లేదు. స్వశక్తి మీద ఆధారపడి మనుగడ సాధిస్తున్నారు. కాలానుగుతంగా ఇన్ని మార్పులు సంతరించుకున్న రక్షాబంధనం పండుగ స్త్రీ-పురుషులు ఇరువురు పరస్పరం సహాయ సహకారాలు, శాంతి అభ్యుదయం సాధించే విధంగా జరుపుకుంటే బాగుంటుంది. అన్నదమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్లు అండగా ఉన్నట్లే అక్కచెల్లెళ్లు కూడా వారి అన్నదమ్ముల శ్రేయస్సు కోసం, సుఖశాంతుల కోసం అనేక రకాలుగా ఆదుకుంటూ ఉంటారు.

మన సమాజంలో చెల్లెళ్లకి రక్షణగా నిలబడి అనేక బాధ్యతలు చేపట్టిన అన్నలు ఉన్నట్లే తమ్ముళ్ల బాగు కోసం శ్రమించి, అనేక కష్ట నష్టాలకి ఎదురునిల్చిన అక్కలు సినిమాల్లోనే కాదు నిజ జీవితంలో కూడా అనేకమంది ఉన్నారు.

మతాలకు, కులాలకు అతీతంగా సామాజికవరంగా మత సహనాన్ని, మానవీయ విలువలను పెంచడానికి అవకాశముగా భావిస్తున్నారు.

కారణాలు ఏవైనా నేటి సమాజ స్థితిగతులు మారుతున్నాయి. ఆధునిక మహిళలు కేవలం పుట్టింటి అండదండలు మాత్రమే కోరుకోవటం లేదు. స్వశక్తి మీద ఆధారపడి మనుగడ సాధిస్తున్నారు. కాలానుగుతంగా ఇన్ని మార్పులు సంతరించుకున్న రక్షాబంధనం పండుగ స్త్రీ-పురుషులు ఇరువురు పరస్పరం సహాయ సహకారాలు, శాంతి అభ్యుదయం సాధించే విధంగా జరుపుకుంటే బాగుంటుంది. అన్నదమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్లు అండగా ఉన్నట్లే అక్కచెల్లెళ్లు కూడా వారి అన్నదమ్ముల శ్రేయస్సు కోసం, సుఖశాంతుల కోసం అనేక రకాలుగా ఆదుకుంటూ ఉంటారు.

మన సమాజంలో చెల్లెళ్లకి రక్షణగా నిలబడి అనేక బాధ్యతలు చేపట్టిన అన్నలు ఉన్నట్లే తమ్ముళ్ల బాగు కోసం శ్రమించి, అనేక కష్ట నష్టాలకి ఎదురునిల్చిన అక్కలు సినిమాల్లోనే కాదు నిజ జీవితంలో కూడా అనేకమంది ఉన్నారు. మా పెద్దక్క నాకు అమ్మతో సమానం అనే తమ్ముళ్లు ఎందరో ఉన్నారు. కాబట్టి ఈ వండుగలోని సత్సంప్రదాయాన్ని మరింత విస్తృతపరచి అన్ని వర్గాల వారు, అన్ని ప్రాంతాల వారు, స్త్రీలు, పురుషులు ఒకరికి ఒకరు అండగా నిలబడి సమానత్వం సాధించాలి.

ఈ దిశగా తెలంగాణా ముఖ్యమంత్రి

పుత్రిక నిజామాబాదు ఎం.పి కల్వకుంట్ల కవిత అన్నదమ్ముల రక్షణ మా బాధ్యత. మేము కూడా రక్షణ కల్పించగలం అంటూ 'సిస్టర్స్ 4 ఛేంజ్' అనే ఉద్యమాన్ని చేపట్టి రోడ్డు ప్రమాదాలని అరికట్టడానికి రాఖీ నాడు మీ అన్నదమ్ములకు హెల్మెట్లు బహూకరించమని సూచించింది.

తెనాలి రామకృష్ణ రచించిన పాండురంగ మహాత్మ్యంలో 'నిగమశర్మ ఉపాఖ్యానం' అనే కథ ఉంది. అందులో నిగమశర్మ అక్క అనే ఒక ఉదాత్తమైన పాత్ర ఉంది. నిగమశర్మ అనే ఒక బ్రాహ్మణుడు వ్యసనపరుడై ఇల్లు పట్టకుండా తిరుగుతూ, అన్ని హరించి తల్లి దండ్రులను, భార్యాబిడ్డలను అనేక కష్టాల పాలు చేసి అనామకుడిగా ఉన్నప్పుడు మట్టింటి పరిస్థితులు చక్కదిద్దడానికి వచ్చి చాలా నమయనస్పూర్తితో, నయమనంతో బుజ్జగింపుగా మంచి మాటలు చెబుతూ అతని వ్రవర్తన మార్చి ఇంటి బాధ్యతలు చేపట్టేవిధంగా తీర్చిదిద్ది సన్మార్గంలోకి తీసుకొని వస్తుంది. అటువంటి నిగమశర్మ అక్కలు మన కుటుంబాల్లో ఎందరో ఉన్నారు.

అన్నదమ్ములు, అక్కచెల్లెళ్లు ఒకరికి ఒకరుగా వరసపర సహకారాలు అందించుకొంటూ సుఖ జీవనం చేస్తూ ఉండాలని బోధించే ఈ రక్షా బంధన పండుగ మరింత మానవీయ విలువలు సంతరించుకొని అశాంతిని, అసహనాన్ని ఖండిస్తుందని ఆశిద్దాం.

మతం మహిళల ప్రగతికి అడ్డంకిగా ఉన్నదా!

- డా॥ విజయభారతి

మత విశ్వాసాలు సమాజంలో పరస్పర సంబంధాలను ప్రభావితం చేస్తాయనటంలో ఎవరికీ సందేహం లేదు, అభ్యంతరం ఉండదు. కుటుంబ సంబంధాలు కానీ, ఇరుగు పొరుగులతో వ్యవహరించే తీరుగానీ కొన్ని కొన్ని నమ్మకాలతో ముడిపడి ఉంటాయి. అవి సాధారణంగా మత, రాజకీయ ప్రభావాలకు లోనైనవై ఉంటాయి. సమాజాన్ని తనకు అనుకూలంగా మార్చుకునే ప్రయత్నంలో రాజకీయ నాయకులు ఎన్నో మార్గాలు అనుసరిస్తూ ఉండటం మనం చూస్తున్నాం. పూర్వ సమాజాల్లోనూ ఇదే ధోరణి ఉండేది. ఆధిపత్య వర్గాలవారు తమకు అనుకూలమైన మార్పులకోసం మతంపేరిట కింది వర్గాలను తమ చెప్పు చేతల్లో ఉంచుకునేవారు. అందుకు తగిన ట్లుగా కొన్ని నియమాలు దేవుళ్ల పేరిట ప్రచారం చేస్తుండేవారు. పలానా దేవుడు కలలో వచ్చి పలానా పని చేయాలని చెప్పాడని నమ్మించేవారు కొందరైతే, తమ పూర్వీకులెవరో కలలోకి వచ్చి పలానా విషయం చెప్పారనే వారు కొందరు.

సమాజంలో క్రమేణా వచ్చే మార్పులు కొన్ని అయితే హఠాత్తుగా వచ్చేవి కొన్ని. ఈ మధ్యకాలంలో హిందుత్వధోరణి బాగా ఎక్కువైంది. భారత దేశంలో ఇంతవరకు, ఎన్నో మతాలు పరస్పరం గౌరవించు కుంటూ స్నేహ సౌహార్దాలతో ఉంటున్నాయి. మతకలహాలు చరిత్రలో లేవా అంటే వున్నాయనే ఒప్పుకోవాలి. అవి అప్పటి పాలక వర్గాల ఆధిపత్య ధోరణులవల్ల సంభవించాయి. స్వతంత్ర భారతదేశ రాజ్యాంగం ఈ దేశంలో అన్ని మతాల వారు వర్గాలవారు, స్త్రీలు, పురుషులు సమానమైన స్వేచ్ఛతో హక్కులతో జీవించే అవకాశాలు ప్రసాదించింది.

ఈనాడు అందుకు భిన్నమైన పరిస్థితులు ఎదురవుతున్నాయి. అవన్నీ ముఖ్యంగా స్త్రీలనే బాధిస్తున్నాయి. ఎవరికి ఏ ఆపద వచ్చినా కుటుంబంలోని స్త్రీలే ఆ

ఈ పేషెంట్ కోసం వ్యత్యాసమేర్పాటు చేయించు, ఆమె కోసం మహర్షిదాభిషేకం, 108 సార్లు స్నానం, ఆమెకు చండీయాగం, అక్కడి పేషెంట్ కోసం సర్పయాగం...

ఆపదలను ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది.

ప్రస్తుత హిందూత్వ సమస్య మత విశ్వాసాలను సామాజిక ప్రాతిపదికన చూడకుండా మూఢనమ్మకాలతో ముందుకు తెస్తోంది. ఈ క్రమంలో స్త్రీలను ఆకట్టుకోవడం వారికి సులువుగా కనిపిస్తోంది. పగడాలు మంగళసూత్రాల్లో మాంగల్యానికి ముప్పు అంటే ముతైదువ తనానికి ముప్పు అని ఎవరో చెప్పారట. ఆ వార్త నిమిషాల మీద ఊరు, వాడ దాటి జిల్లాల వరకు వ్యాపించింది. స్త్రీలకు ముతైదువులుగా, సుమంగళిగా ఉండటం ఒక గౌరవం. ఆ గౌరవం వెనక స్వార్థ శక్తులు ఉన్నాయి. మనిషిని మనిషిగా చూడకుండా వారి కులాన్నీ, బలగాన్నీ, ధనాన్నీ, శక్తులనూ చూడటం ఈ దేశ సమాజానికి ఉన్న దుర్లక్షణం. భర్త జీవించివున్న స్త్రీని గౌరవంగా చూడటం ఆమెకు ఆహారవిహారాల్లో, వస్త్రధారణలో కొంత స్వేచ్ఛ ఇవ్వడానికి సమాజం ఒప్పుకుంది. ఎందుకంటే అది ఆమె భర్తకు ఆనందాన్ని ఇస్తుంది కనుక, స్త్రీ అందం, ఆనందం పురుషుని కోసమే, భర్తకోసమే. ఆ భర్త చనిపోతే ఇక ఆమె అందంగా, ఆరోగ్యంగా ఉండటం ఎవరి

కోసం? ఆమె ఎంత అనాకారిగా ఉంటే అంతమేలు. అలా కాకుండా ఆమె అలంకరించుకుని అందంగా కనిపిస్తే పరాయి మగవాళ్లు ఆమె పట్ల ఆకర్షితులవచ్చు. ఆక్రమంలో వారు ఆక్రమ సంబంధాలు ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. సమాజంలోని కుటుంబ వ్యవస్థ అందువల్ల విచ్ఛిన్న కావచ్చు. అందుకే భర్త చనిపోయిన స్త్రీని చంపి వేయటమో లేక భర్త శవంతోపాటు తగలబెట్టటమో చేసేవారు. ఇది ఒక చారిత్రక దశలో పురుషాధిక్య సమాజం ప్రవేశపెట్టిన అనాగరిక, అత్యంత, అసంబద్ధ, కట్టడి. కొన్ని కులాల్లో భర్త చనిపోయిన భార్యను బతకనిచ్చారు. కానీ ఎటువంటి అలంకారాలు చేసుకోకుండా జీవచ్ఛవంలా ఉండలన్నారు. ఆ క్రమంలోనూ ఆమెపై లైంగిక దాడులు జరిగాయి. శిశుహత్యలూ జరిగాయి. అనంతర కాలంలో ఈ విధానాల్లో మహాత్మా జోత్యరావు పూలే లాంటి సంస్కర్తల వల్ల మార్పులు వచ్చినప్పటికీ వితంతువుల జీవితాలు భయావహంగానే ఉంటున్నాయి. అందుకే మాంగల్యంపై అంత శ్రద్ధ భర్త ఎలాంటివాడైనా, ఎన్ని బాధలు పెట్టినా అతను బతికి ఉన్నంతకాలం స్త్రీకి గౌరవం, రక్షణ ఉంటాయి. వైధవ్యం ప్రాప్తించిన స్త్రీని అశుభ కారిణిగా ప్రచారం చేయడం వల్ల స్త్రీలు వైధవ్యం అంటే భయపడుతున్నారు. దీని వెనక ఉన్న ప్రచారం అంతా మతపరమైనదే. భర్తను అతి శ్రద్ధగా చూసుకోవటం పతియే ప్రత్యేక దైవం అంటూ పూజించటం అతని ఆయుష్షు కోసం పూజలు, వ్రతాలు చేయడం ఉపవాసాలు ఉండటం, దేవతలకు మొక్కుకోవడం వంటి వన్నీ స్త్రీని అణిచిపెట్టివుంచే విధానంలోని భాగాలే. స్త్రీలు ఇవన్నీ చేస్తే భర్త ఆయుష్షు పెరుగుతుందా? అలా ఎక్కడా ఏ గ్రంథాల్లో రాసిపెట్టి ఉంది అని ప్రశ్నిస్తే దానికి సమాధానం ఉండదు. స్త్రీలను

చదువుకోనిచ్చే వారు కాదు కనుక వారికి స్వయంగా చదివి తెలుసుకునే అవకాశం పూర్వం లేకపోయింది. పౌరాణికులు చెప్పే నతీ సావిత్రి వంటి కథలే వారికి ప్రామాణికంగా ఉండేవి.

ఈరోజుల్లో ఇంతగా శాస్త్ర విజ్ఞానం అభివృద్ధి చేందాక కూడా మాంగల్య చిహ్నాలపట్ల నమ్మకం ఉంచటం అలాంటి నమ్మకాలను వ్యాప్తి చేయటం మనకు భావ్యమేనా? ఎవరు చేసిన కర్మ వారు అనుభవించక తప్పదు అంటూ వేదాంతం వల్లిస్తూ కూడా భర్త కర్మలను భార్యలు భరించాలంటూన్నారా? భార్యభర్తల బంధం జన్మ జన్మల బంధం అయినప్పుడు భార్యల కర్మల ఫలితం భర్తలకే గానీ భార్యలకు కొంతైనా మిగలదా?, ఆ ఫలాలను వారు ఏ రీతిగా అందుకుంటారు?

ఇలాంటి విషయాలు హేతుబద్ధంగా ఆలోచించటం అవసరం. పురుషాధిక్య సమాజపు ఆలోచనలే స్త్రీలను వెనక్కు లాగుతున్నాయి. సృష్టిలో స్త్రీలదే నిజానికి

ముఖ్యపాత్ర. పూర్వ సమాజాలలో స్త్రీ దేవతలు పూజలందుకునేవారు. పురుషాధిక్యత తలఎత్తిన తరువాత స్త్రీలను చదువుకు, జ్ఞానానికి దూరం పెట్టి స్త్రీ దేవత పురుష దేవుళ్లకు భార్యలుగా ప్రచారం చేసి కథలు సృష్టించి అసమ సమాజాన్ని ప్రచారంలోకి తెచ్చారు. ఇప్పటికీ పల్లెల్లో వాడల్లో, గ్రామాల్లో పూజలందుకునే వారంతా స్త్రీ దేవతలే జాతరల్లో పూజారిణిగా వ్యవహరించే వారుకూడా సాధారణ స్త్రీలే. గ్రామాలను రక్షించే దేవతలు పోలేరమ్మ, పోచమ్మ, నూకాలమ్మ వంటి దేవతలను దృష్టిలో పెట్టుకొని పురుషాధిక్య సమాజాన్ని ధిక్కరించే ధైర్యం తెచ్చుకోవాలి.

ఈ దశలో హిందుత్వం అంటే ఏమిటి? హిందూ దేవుళ్లు ఎవరు అని తర్కించుకుంటే అన్నీ నందేహాలే కలుగుతాయి. పార్లమెంట్ లో ఒకప్పుడు హిందూ అంటే ఎవరు అని ప్రశ్న వచ్చింది. క్రైస్తవులు, మహ్మదీయులు, పార్శీలు, యూదులు కానీవారు హిందువులని నిర్ధారిం

చారు. అందువల్ల ఆచార వ్యవహారాల్లో ఇది పలానా వారిదే అని ప్రత్యేకించి చెప్పలేం. ఈ దేశంలో ఎన్నో తెగల ప్రజలు ఉన్నారు. ఎవరి విశ్వాసాలు వారికి ఉన్నాయి. యానాది స్త్రీలకు వైధవ్యం లేదు. హిందూ పురాణాలు స్త్రీని లక్ష్మీ స్వరూపిణిగా చెబుతున్నాయి. అక్కడ వైధవ్య ప్రసక్తి ఎలా వస్తుంది?

హిందువులందరూ విశ్వసించే భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుడికి సృష్టి రహస్యాలు చెబుతూ అన్ని యోనులలోనూ ఏ శరీరాలు పుడుతున్నాయో ఆ మూర్తులకు ఆధారమైన తల్లి మూల ప్రకృతి. నేను గర్భాదానం చేసే తండ్రిని అన్నాడు. (గీత 14-4). ప్రకృతిని స్త్రీ తత్వంగా చెప్పిన సంస్కృతిలో స్త్రీలు అస్తిత్వాన్ని నిలుపుకోవాలి. తమ జీవితాలను తమకు నచ్చిన రీతిలో అనుభవించగలగాలి. సామాజిక ఆలోచనలో లేని స్వార్థపర శక్తుల నుండి దూరం జరగాలి. మత విశ్వాసాల గురించి హేతుబద్ధంగా ఆలోచించాలి.

498-ఎ సెక్షన్ పై సుప్రీం తీర్పునకు వ్యతిరేకంగా సంతకాల సేకరణ

(ఢిల్లీలో నిరసన వ్యక్తం చేస్తున్న మహిళా నాయకులు)

సమాజంలో సగభాగమైన స్త్రీల రక్షణకై కొత్త మార్గం ఏర్పాటుచెయ్యాలని కోరగా సుప్రీం కోర్టు న్యాయమూర్తులు తయారు చేసిన కొత్త చట్టం ఐపీసీ 498-ఎ సెక్షన్ సుప్రీం కోర్టు 498-ఎ గురించి ఇచ్చిన ఉత్తర్వులు నిరసిస్తూ పలువురు మహిళలు, మహిళా సంఘాల వారు అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు. మహిళలను అబద్ధాల కోరులుగా ముద్ర వేస్తున్నారు.

కుటుంబ సంక్షేమ కేంద్రాలు ప్రారంభించాలంటూ ఉత్తర్వులు ఇవ్వడం సమాన న్యాయం కోరుతున్నట్లు ఉందని పేర్కొన్నారు. సుప్రీం కోర్టులో ఇటువంటి నూతనలు చేయడం 498ను నీరు గార్చడమే కదా. మహిళలపై నేరాలు విపరీతంగా జరుగుతున్న ఈ తరుణంలో ఇటువంటి తీర్పు రావడం దురదృష్టమని

పలువురి అభిప్రాయం.

తాము అబద్ధాలు ఆడేవారం కామని, పునరీక్షింపబడే వరకు అన్ని ప్రయత్నాలు చేసి అలసిపోయిన తర్వాతే చట్ట రీత్యా పరిష్కారానికి వస్తామని, తమపై పితృస్వామ్య వ్యవస్థను బలవంతంగా రుద్దే ప్రయత్నం చేయొద్దని మహిళలు కోరుతున్నారు.

పురుషుల కోసం ఒక విండో ప్రారంభించాలంటూ ఎం.డబ్ల్యు.సి.డి., ఎన్.సి.డబ్ల్యు ఇచ్చిన ఉత్తర్వులు ఉపసంహరించుకోవాలని 498-ఎ ను బలోపేతం చేయాలని కోరుతూ దేశవ్యాప్తంగా సంతకాల సేకరణ కార్యక్రమాలు మహిళా సంఘాలు నిర్వహిస్తున్నాయి.

సతీసహగమనంపై తిరుగుబాట్ల రాణి మంగమ్మ

- మామిండ్ల రమేష్ రాజు

సనాతన సంప్రదాయాలపై తిరుగుబాటు చేసిన తెలుగు మహిళగా ప్రసిద్ధికెక్కింది రాణి మంగమ్మ. మధుర రాజ్యాన్నేలిన మంగమ్మ సతీసహగమనంపై తిరుగుబాటుకు చిహ్నం. భర్త, కొడుకు మరణించిన సమయంలో ఆచారం ప్రకారం తాను, కోడలు సతీసహగమనం చేయకుండా దురాచారాన్ని చీల్చిచెండాడింది. సంప్రదాయ కుట్రల్ని బట్టబయలుజేస్తూ అధికారపీఠమెక్కి రాజ్యాన్నేలించి. దీర వనితగా.. రాజనీతిజ్ఞురాలిగా జనరంజక పాలననందించి చరిత్ర పుటల్లో నిలిచిపోయింది.

సతీసహగమనానికి మంగమ్మ నిరాకరణ..

తన సేనాధిపతి తుపాకుల లింగమ నాయకుని కుమార్తె మంగమ్మను రాజు చొక్కనాథుడు పెళ్లి చేసుకున్నాడు. చొక్కనాథుడు 1659 నుంచి 1682 వరకు రాజ్యాన్ని పాలించాడు. 1682లో చొక్కనాథుడు మరణించాడు. వారి కుటుంబ ఆచారం ప్రకారం మంగమ్మ సతీసహగమనం చేయాలి. ఆమె భర్తతో పాటు తాను ఆకాలమరణం పొందేందుకు ఇష్టపడలేదు. రాజ్యాన్ని ఒంటరి చేసి, తమను నమ్ముకున్న ప్రజలను దిక్కులేనివారిని చేసేందుకు సిద్ధపడలేదు. నమ్ముకున్న ప్రజలకు దిక్కుచిగా నిలవాలనుకుంది. వారికి అండగా ఉంటూ జీవనం కొనసాగించాలని నిర్ణయం తీసుకుంది. సతీసహగమనంపై మంగమ్మ తిరుగుబాటు ఆనాటి సమాజంలో పెద్ద ప్రళయమే అని చెప్పొచ్చు.

కొడుకు పాలనకు అండగా..

మంగమ్మ కుమారుడు రంగకృష్ణ ముద్దు వీరప్ప చిన్న వయస్సులోనే తల్లి సహకారంతో

సింహాసనం అధిష్టించాడు. తల్లి కనుసన్నల్లో.. తనదైన ముద్రతో రాజ్యవిస్తరణకు పూనుకున్నాడు. మొఘల్ రాజు ఔరంగజేబుని లెక్క చేయకుండా 1682, 1689 మధ్య కాలంలో తన ప్రస్థానాన్ని కొనసాగించాడు. సింహాసనం అధిష్టించిన ఏడేళ్లకే అకాలమరణం చెందాడు.

సతీసహగమనాన్ని అడ్డుకున్న మంగమ్మ

రంగకృష్ణ ముద్దు వీరప్ప మరణం నాటికి ఆయన భార్య గర్భవతి, కోడలిని సతీసహగమనం చేయకుండా మంగమ్మ అడ్డుకుంది. కొడుకు మరణంతో మంగమ్మ ఒంటరిదయ్యింది. అయినా.. మతమూఢత్వాన్ని పురుషాధిక్యతను మంగమ్మ అడ్డుకోగలిగింది. కానీ, కొద్ది కాలానికే మంగమ్మ మాట వినకుండానే కుమారునికి జన్మనిచ్చి యువరాణి ప్రాణాలుతీసుకుంది. **మూడేళ్ల మనుమడితో రాజ్యభారం..**

మనవడి పెంపకభారంతో పాటు రాజ్యభారం మంగమ్మపై పడింది. మూడేండ్ల వయసులోనే మనవడిని సింహాసనం మీద కూర్చోబెట్టి రాజ్యభారం మోసింది. తానే పరిపాలనాధ్యక్షురాలిగా నిరూపించుకు

నేందుకు ఆవకాశం, అనివార్యత ఏర్పడటంతో రాజ్యభారం మోసింది. తిరుచిరాపల్లి రాజధానిగా మధుర రాజ్యాన్ని 1689-1704 కాలంలో పరిపాలన చేసింది. ఆ సమయంలోనే శత్రువులు నమయం కోసం వేచిచూశారు. దక్షిణాన ఉన్న తిరువాన్కూరు రాజు కప్పం చెల్లించటం మానుకున్నాడు. రామనాథపురం రాజు సేతుపతి స్వతంత్రుడిగా ప్రకటించుకున్నాడు. మరాఠాలు, దక్కన్ సుల్తాన్లు, తంజావూరు నాయకుల నుంచి

సహాయ నిరాకరణ ఎదురైంది. అనేక సవాళ్ల నుంచి మంగమ్మ ఓర్పు, సహనంతో కుట్రలను ఎదుర్కొని నిలబడింది. దశవాయి నర్సప్పయ్య లాంటివారు సహాయకులుగా ఉన్నారు.

కోల్పోయిన ప్రాంతాలు స్వాధీనం..

ధిల్లి సుల్తాన్ ఔరంగజేబు దక్కన్ ప్రాంతంపై తన ఆధిపత్యాన్ని చాటుకున్నాడు. కొన్ని ప్రాంతాల్ని స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. ఈ నేపథ్యంలో మంగమ్మ రాజకీయ చతురతతో మొఘలు ఆక్రమించుకున్న ప్రాంతాలను తిరిగి మలచుకొన్నది.

రవివర్మరాజ్యంపై దాడికి దిగిన మంగమ్మ

1697లో తిరువాన్కూరు రాజు రవివర్మ రాజ్యంపైకి మంగమ్మ సైన్యం దాడికి దిగింది. భీకరపోరు నడుస్తుండగా రాజు చేతులెత్తేశాడు. లొంగిపోయి కప్పం చెల్లించేందుకు సిద్ధపడ్డాడు. 1698లో తంజావూరు రాజు షాజీపై మంగమ్మ అనుచరుడు దశవాయి నరసప్పయ్య దండయాత్ర మొదలుపెట్టాడు. దీంతో ఓటమి తప్పదనుకున్న షాజీ ఖజానా మొత్తాన్ని నరసప్పయ్యకు అప్పగించాడు.

మైసూరు రాజుకు బుద్ధిచెప్పిన మంగమ్మ..

1680-1684లో మైసూరు రాజు చిక్కదేవరాయలు మధుర రాజ్యంపరిధిలో ఉన్న సేలం, కోయంబత్తూరు ప్రాంతాలను ఆక్రమించాడు. 1700నాటికి మైసూరు రాజు చేస్తున్న ఆగడాలకు అడ్డుకట్ట వేసేందుకు మంగమ్మ మైసూరుపై దాడి చేసింది. తన విజయం ద్వారా మైసూరు రాజు చిక్కదేవరాయలు ఆగడాలకు బుద్ధిచెప్పింది.

కొద్దికాలం తర్వాత స్వతంత్రుడిగా ప్రకటించుకున్న రామనాథపురం రాజు రఘునాథ సేతుపతితో మంగమ్మ పోరాడి ఓడింది. చివరకు మంగమ్మ అనుచరుడు దళవాయి నరసప్పయ్య ఈ పోరాటంలోనే వీరమరణంపొందాడు.

మంగమ్మ పాలన జనరంజకం..

మంగమ్మ కేవలం గుళ్లు గోపురాలు మాత్రమే నిర్మించలేదు. ప్రజలకు మేలు చేసేందుకు తాగు, సాగునీటి కోసం చెరువులు, కాల్వలు తవ్వించింది. రోడ్లు నిర్మించింది. మధురై, తిరునెల్వేలి లాంటి ప్రాంతాల్లో రోడ్ల నిర్మాణం మంగమ్మ చలువే. కన్యాకుమారి వరకు ఉన్న రోడ్డు 'మంగమ్మాళ్ శాలై' ప్రసిద్ధి. చెట్లపెంపకాన్ని విస్తారంగా చేపట్టింది. ప్రజానుకూల నిర్ణయాలను తీసుకొని సాహసోపేతంగా అమలుచేసి చూపించారు మంగమ్మ. మధురైలోని మంగమ్మాళ్ సత్రం ఆమె నిర్మించినదే. మంగమ్మ నివసించిన తముక్కు రాజభవనం(గాంధీ సంగ్రహాలయం)నేటికీ ఉన్నది. ఆమె పాలన జనరంజకం. తెలుగు

మూలాలు ఉన్న రాణి మంగమ్మ తమిళుల హృదయాల్లో చిరస్మరణీయురాలిగా నిలిచింది.

మంగమ్మ మరణం విషాదమే..

1704నాటికి మంగమ్మ మనుమడు విజయరంగ చొక్కనాథనాయుడు యుక్త వయసులో ఉన్నాడు. రాజ్యకాంక్షతో ఉన్న విజయరంగ చొక్కనాథుడు సింహాసనం అధిష్టించేందుకు మంగమ్మ ఒప్పుకోలేదు. దీంతో రాజభవనంలో బందీగా ఉండి అన్నపానాలు నిరాకరించబడి మరణించిందన్న కథనం ఒక మహావిషాదం. ఏది ఏమైనా మంగమ్మ ప్రస్థానంపై మాత్రం లోతైన పరిశోధన జరగాలి. ఆ త్యాగమూర్తి సమగ్ర చరిత్ర భవిష్యత్ తరాల ముందుకు తీసుకువచ్చేందుకు పరిశోధకులు, పాలకులు పూనుకుంటారని ఆశిద్దాం!.

కవిత

మధ్యంపై యుద్ధం

- కంచనపల్లి ద్వారకానాథ్

9985295605

కడలిలా కదిలిన మహిళా లోకం
తుఫానై చెలరేగిన వైనం
శిధిల నిశీధ గుహ్యరాల్లో
నిక్షిప్తమైన దుఃఖంతో నిదురలేని
రాత్రులలో ఎర్రబారిన కన్నులే త్రినేత్రాలై
జ్వలించిన వేళ..
మత్తు గమ్మత్తుగా ఉంటుందని
మీ భవిష్యత్తు యావత్తు చిత్తు చేసి..
మానవత్వాన్ని మృగత్వంగా మార్చి
మద్యాన్ని ఏరులై పారించే
సిషానిచ్చే విషాన్నందించి
మతి బ్రష్టులుగా నికృష్టులుగా పరాకాష్టకు చేర్చే
వారిని వేటాడండి
మీ శాంతి విశ్రాంతి లేక..
ఎన్నాళ్ళీ కన్నీటి రోదనలని...?
మీ ఆక్రోశాన్ని, ఆవేశాన్ని అపుకోలేక
కదం తొక్కిన మహిళలు
కదనరంగం సృష్టించండి
మధ్యంపై ప్రకటించిన యుద్ధాన్ని ఆపకండి
వ్యసనానికి బానిసలై..
మీ తాళిబొట్టు తెంచేవారు
మీ పిల్లల భవిష్యత్తును కాలరాసేవారు
కుటుంబాన్ని పట్టించుకోని దౌర్భాగ్యులు

అవమానాలు, ఈసుమానాలు, అత్యాచారాలు,
నిందలు, హత్యలు, నేరాలు, ఘోరాలు
చేసేవారికి మహిళాలోకం బుద్ధిచెప్పాలి
మానవ సమాధులకు పునాదులేస్తున్న
మత్తు 'మందు' వైరస్ తరిమికొట్టండి
ప్రజ్వరిల్లై ఆక్రోశం ఆగని సంకల్ప బలమై సాగాలి
మహిళా లోకమే కాదు మానవత్వం ఉన్న
మనుషులందరూ
తిరుగుబాటు చేయాలి
మహాత్ములకు దండలేసి
ఉపాన్యాసాలు దండేసి
మహమ్మారి మందుతో
కాసులకోసం వ్యాపారం
చేసేవారిని
ప్రతి ఒక్కరూ ప్రతిఘటించాలి
ఒదిగి ఉన్న మహిళ ఆబల కాదు సంకల్ప
బలాయుధమని నిరూపించాలి
నీ ఊపిరితో పురుడు పోసుకున్న
ఈ ఉద్యమం ఉప్పొంగి ఊరూరా పాకాలి
ప్రతి మహిళా సత్యభామే నరకాసురుడిని
సంహరించేదాకా
సమరం సాగించాలి.

సమకాలీనం

మతమూ- సైన్స్ ఒకటి కాదు

- వేములపల్లి సత్యవతి

ప్రాచీనకాలంలోనూ సైన్స్ అభివృద్ధి చెందింది. ఆనాటి కాలం మానవుడు తన పరిసరాలను, ప్రకృతిని, పశు-పక్ష్యాదులను, జంతువులను, అనేక రకాల జలచరాలను పరికించి, పరిశీలించటం జరిగివుంటుంది. వాటిని గుర్తించటం, మానవునికి ఉపయోగపడే వానిని ఎలా ఉపయోగంలోకి తేవాలో తెలుసుకునే ప్రయత్నంచేసి సాధించాడు. వేటాడి పచ్చిమాంసం తినటంకన్నా వండుకుని తింటే రుచిగా ఉంటుందని తెలుసుకున్నాడు. రాతి యుగంలో రాతితో ఆయుధాలను, పని ముట్లను తయారు చేశాడు. వ్యవసాయం చేయటం నేర్చుకున్నాడు. వ్యవసాయానికి ఎద్దులు, దున్నపోతులు, గుర్రాలు, ఆవులు, గేడెలు అవసరమని ప్రకృతిలోని జంతువులను మచ్చికజేసుకుని పెంచసాగాడు. దున్నటానికి, నాగలి, గొర్రులాంటి కర్ర పనిముట్లను కనుగొన్నాడు. ధాన్యం దంచటానికి రాతిరోశలను, కర్ర రోకళ్లను ఏర్పరచుకున్నాడు. దంచిన ధాన్యాన్ని బాగుచేయటానికి కర్రపెళ్లతో జల్లెడలను,

చాటలను తయారు చేశాడు. చాట తాలు ధాన్యాన్ని బయటకు పంపిస్తుంది. పిండి విసరటానికి విసుర్రాళ్లను రుబ్బు పొత్రంలాంటివి తయారు చేశాడు. అయితే ఇవన్నీ నేటి కాలంలో కనిపెట్టిన ట్రాక్టర్లు, తవ్వడాలు, మిక్సీలు, బైక్లు, కారులు, రైళ్లు, విమానాలు, క్షిపణులు, రాకెట్లు మొబైల్ ఫోనులు, ల్యాప్ టాప్లు, దూరదర్శన్ (టీవి) కూలర్లు మొదలగు సైన్స్ పరికరాలలాంటివి కాకపోయినా ఆ కాలంలో కనిపెట్టినవి కూడా విజ్ఞానానికి సంబంధించినవే, వారి కృషికూడా శాస్త్రీయ పరిశోధనలలోకే వస్తుందనొచ్చు. అభివృద్ధి అనేది ఒక్కరోజులో జరిగేది కాదు. మార్పుకూడా అంతే. క్రమ క్రమంగా వృద్ధి చెందుతుంది.

సైన్స్ శాస్త్రీయ పరిశోధనల వలన, పరిశీలించబడి, ప్రయోగాలు చేయబడి, రుజువులతో నిర్ధారించబడుతుంది. ఈ విధంగా ఆవిష్కరింపబడిన ఫలితాలు, వాటి సిద్ధాంతాలపై ఆధారపడి ఎన్నిసార్లు ప్రయోగాలు చేసినా మొదలు వచ్చిన ఫలితాలే వస్తాయి. దీనిని శాస్త్రీయ ధృక్పథంతో

ఆలోచించి అమలు పరచాలి. అప్పుడు మతానికి, సైన్స్ కు ఉన్న తేడా తెలుస్తుంది.

సైన్స్ ఏ కాలంలోనైనా మానవ సమాజానికి, దేశానికి ఉపయోగపడాలి. మారణాయుధాలను తయారు చేయటం కన్నా, వ్యాధులనుండి రోగులను దూరం చేయటం, పేదరికాన్ని పారదోలటానికి, ప్రజలను అక్షరాస్యులను చేయటానికి నిరుద్యోగ నిర్మూలనకు, ప్రజల్లో శాస్త్రీయ ధృక్పథాన్ని పెంపొందించటానికి ఉపయోగపడేలా సైన్స్ కు రూపకల్పన చేయాలి. సూర్యచంద్ర గ్రహణాలు ఏర్పడే విషయంలో ప్రపంచదేశాల శాస్త్రవేత్తల అభిప్రాయాలు ఒక్కలాగే ఉంటాయి. సూర్యుని చుట్టూ భూమి, భూమి చుట్టూ చంద్రుని భ్రమణం వలన అవి ఒకదాని కొకటి అడ్డు వచ్చినపుడు గ్రహణాలేర్పడటంలో క్రైస్తవ మతానికి ఇస్లాం మతానికి, హైందవమతానికి ఇంకా వేరే మతాలకు చెందిన శాస్త్రవేత్తల మాట ఒకటిగానే ఉంటుంది. రాహుకేతువులు సూర్య, చంద్రులను మింగటం వలన గ్రహణాలేర్పడతాయని హైందవ మతస్థుల అభిప్రాయాలు. క్రైస్తవ, ఇస్లాం మొదలగు మతాల అభిప్రాయాలు వేరుగా ఉంటాయి. మతాన్ని, సైన్స్ ని ముడిపెట్టకూడదు.

శాస్త్రవేత్తలకో దిక్కుచి

భారత మాజీ రాష్ట్ర పతి అబ్దుల్ కలాం విద్యార్థుల్లో చైతన్యాన్ని రగిలించే ఉపన్యాసాలు చేసినపుడు ఉన్నతమైన కలలు కనండి, అందుకు మార్గం సుగమం చేసుకోండి, వాటిని వాస్తవ రూపం దాల్చేందుకు కృషి చేయండి అని చెప్పేవారు. దాంతో పాటు ఆయన చేసిన సూచన ఒక్కటే ప్రశ్నించండి... అనుమానం వచ్చిన అంశంపై ప్రశ్నించినపుడే మీకు గోప్యంగా ఉన్న అర్థంకాని అంశాలపై మీరు దృష్టిసారించేలా మీకు అదో మార్గదర్శనం అవుతుంది. అని చెప్పేవారు. ప్రపంచంలో గొప్పవారిగా ఖ్యాతి గడించిన వారంతా చెప్పేది.. 'ప్రశ్నించండి.. అది మిమ్మల్ని పరిశోధనల వైపు మళ్లిస్తుంది' అని. విద్యార్థుల్లో ప్రశ్నించే తత్వాన్ని ప్రస్తుత విద్యారంగం నీరుగారుస్తోంది. గొప్ప వాళ్లయిన ప్రతి ఒక్కరూ తమ ఉపన్యాసాల్లో చెప్పే అంశం ప్రశ్నించడం. సీసీఎంబీ వ్యవస్థాపక శాస్త్రవేత్త పుష్పమిత్ర భార్గవ కూడా అదే రీతిన ఎదిగిన వ్యక్తి. ఆయన శాస్త్రవేత్తలకే శాస్త్రవేత్త. అనేక సమస్యలకు పరిష్కారాలు సూచించిన సామాజిక వేత్త. విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని, సామాజిక శాస్త్రాన్ని, హేతువాద ధృక్పథాన్ని మేళవించి మార్గదర్శకంగా నిలిచారు. మూఢనమ్మకాలను వ్యతిరేకించారు. ఎవరూ అశాస్త్రీయంగా అద్భుతాలు సృష్టించలేరని, ప్రతిదానికీ శాస్త్రీయ ఆధారం, పునాది అవసరమని పదేపదే చెప్పేవారు. నిరంతరం అధ్యయనం చేసేవారికి ఆయనో దిక్కుచి. మాలిక్యులర్ బయాలజీని ఈ దేశానికి అంకితం చేసి, జెనిటిక్ ఇంజనీరింగ్ కూడా జీవం పోసిన వ్యక్తి పి.ఎం. భార్గవ. ఆయన ఉద్యమాలు కొంత మందికి అర్థం కాకపోవచ్చు. కానీ దానికి సకారణాలు ఎన్నో ఉన్నాయని తరచి చూస్తే అర్థం అవుతుంది. ఆయన చేసిన అలాంటి ఉద్యమాల్లో ఒకటి అద్దెగర్బాల హక్కు సామాజిక సమస్యలు, విజ్ఞానశాస్త్ర సమస్యలపై ఆయన గొంతెత్తిన సైనికుడు.

క్రీడలు

మిథాలీ సేన స్వరూపం

“మీకిష్టమైన మహిళా క్రికెటర్ ఎవరు అని వాళ్ళను (పురుష క్రికెటర్లు) అడగ్గలరా?” అని మహిళా క్రికెట్ జట్టు కెప్టెన్ మిథాలీ రాజ్ ఆ మధ్య విలేకరులను ప్రశ్నించింది. “క్రికెట్లో (పురుష) మీకిష్టమైన క్రికెటర్ ఎవరు” అని ఉమెన్ వరల్డ్ కప్ పోటీల ప్రారంభం సందర్భంగా జరిగిన మీడియా విందులో ఎదురైన ప్రశ్నకు ఇచ్చిన సమాధానమిది. “మేము ఆడే మ్యాచ్ లు

టెలివిజన్ లో రావు. కాబట్టి మమ్మల్నెవరూ గుర్తుపట్టరు. మా కష్టం ఎవరికీ తెలియదు. మాటి మాటికీ మమ్మల్ని వారితో పోలుస్తారు. మేము కూడా ఏదో సాధించి చూపే వరకు మమ్మల్ని పురుషుల క్రికెట్ తో పోల్చి చిన్నచూపు చూస్తూనే ఉంటారు.” అని కూడా మిథాలీ అదే సందర్భంలో ఆవేదన, కసి కలిపి చెప్పింది. మహిళా క్రికెటర్లను

చాలా వరకు ఎవరూ పట్టించుకోవట్లేదని, పురుష క్రికెటర్లకు కూడా మహిళా క్రికెట్ పట్ల పెద్దగా ఆసక్తి లేదనేది మిథాలీరాజ్ బాధ.

ఆమె ఇలా చెప్పిన తర్వాత నెల రోజులకు, వన్డేలో అత్యధిక పరుగులు చేసిన మహిళా క్రికెటర్ గా 6వేల పరుగులు సాధించిన ఏకైక క్రికెటర్ గా మిథాలీ రెండు రికార్డులు నెలకొల్పింది. ఈ సందర్భంగా మిథాలీని అభినందిస్తూ విరాట్ కోహ్లా సోషల్ మీడియాలో పోస్టు పెట్టాడు. కానీ మిథాలీకి బదులు ఫూనమ్ రాత్ ఫోటో పెట్టారు. అంటే ఆయన మిథాలీని గుర్తుపట్టలేదు. ఫూనమ్ రాత్ ను గుర్తుపట్టలేదు. స్వయంగా భారత పురుషుల జట్టుకు కెప్టెన్ గా వ్యవహరిస్తూ సాటి కెప్టెన్ ను కూడా గుర్తుపట్టలేదంటే మహిళా క్రికెట్ కున్న ఆదరణ అర్థం

అవుతుంది. మిథాలీ ఆవేదన కూడా అదే.

నెలరోజులు గిర్రున తిరిగాయి. ఇప్పుడు మిథాలీని గుర్తుపట్టలేని భారతీయ క్రీడాభిమాని ఎవరూ ఉండరేమో. ఒక్క మిథాలీనే కాదు. ప్రపంచ కప్పులో సెంచరీలతో అదరగొట్టిన ఫూనమ్ రాత్, సృతీనందన, హర్మన్ ప్రీత్ కార్, నిప్పులు చెరిగే బంతులతో చెలరేగిన జులాన్ గోస్వామి... ఇలా అందరి పేర్లు ముఖాలు

తెలిసిపోయాయి. వారి గురించి సమాచారం కోసం గూగుల్ లో లక్షలాదిగా సెర్చ్ చేస్తున్నారు. చాంపియన్స్ ట్రోఫీ 2017 ఫైనల్స్ ను చిరకాల ప్రత్యర్థి పాకిస్తాన్ చేతిలో భారత క్రికెట్ జట్టు దారుణంగా ఓడిపోయిన కొన్ని రోజులకే పాకిస్తాన్ ను విమెన్ వరల్డ్ కప్ మ్యాచ్ లో భారత్ జట్టు చిత్తుచేసింది. అమ్మాయిలే నయం అనుకొని భారత్ క్రీడాభిమానులు మహిళా క్రికెట్ పై మెల్లగా దృష్టి సారించారు. ఒక్కొక్కరిగా పటిష్టమైన ఇంగ్లాడ్, న్యూజిలాండ్, ఆస్ట్రేలియా లాంటి జట్లపై ఘన విజయం సాధించి ఫైనల్స్ కు దూసుకెళ్లారు మన అమ్మాయిలు. దీంతో దేశమంతా మహిళా క్రికెట్ ఢి వర్ వ్యాపించింది. ఇది అమ్మాయిలు సాధించిన మనకు తెలిసిన ఘనత. కానీ విమెన్ క్రికెట్ లో భారత మహిళలు సృష్టించిన

రికార్డులు ఎన్నో ఉన్నాయి. విమెన్ వన్డే క్రికెట్ లో మనది నాలుగోస్థానం. తాజా ఆటతీరు పరిగణనలోకి తీసుకుంటే రేటింగ్ పెరిగే అవకాశం ఉంది. ప్రపంచ కప్ గెలవలేకపోయినా రెండు సార్లు ఫైనల్ చేరిన ఘనత కూడా మహిళా జట్టుకు ఉంది. వ్యక్తిగత పరుగుల రికార్డు (మిథాలీ, 6190), ఎక్కువ వికెట్లు పడగొట్టిన రికార్డు (జులాన్ గోస్వామి, 195) మన అమ్మాయిలదే. మహిళా క్రికెట్ లో సీనియర్లయిన ఈ ఇద్దరి వయస్సు 35 కు చేరుకున్నప్పటికీ భారత

క్రికెట్ కు సేవలందిస్తూనే ఉన్నారు. ఈ వయసులో పురుషుల క్రికెట్ లో కూడా చాలామంది శరీరం సహకరించక రిటైర్ అవుతున్నారు. సహజంగా మహిళలకు ఉండే అనేక ఆరోగ్య, సామాజిక సమస్యలను తట్టుకొని మరి రెండు దశాబ్దాలు క్రికెట్ ప్రస్తానం సాగించడం అసామాన్యం. జట్టుగా వ్యక్తిగతంగా భారతీయ మహిళలు చాలా ఘనతలే

సాధించారు. అవమానాలు, అసౌకర్యాల నడుమ కేరీర్ ప్రారంభించి అత్యున్నత ప్రదర్శన చేసి దేశానికి పేరు తెచ్చినా తమకు దక్కాల్సిన గౌరవం దక్కడంలేదని పురుషులతో సమానంగా ప్రతిఫలం కూడా అందడం లేదని మహిళా క్రికెటర్ల బాధ. ఇది నూటికి నూరు పాళ్లు నిజం. పురుషుల క్రికెట్లో సచిన్ టెండూల్కర్ ఎంతో, మహిళా క్రికెట్ లో మిథాలీరాజ్ అంత అనే పోలిక ఉంది. క్రికెట్ కామెంటేటర్లు కూడా తరచూ ఇదే మాట చెబుతారు. గోస్వామిని కపిల్దేవ్ తో పోలుస్తారు. కార్ ను లేడీ సెవ్వింగ్ గా అభివర్ణిస్తారు. కానీ అదే ఘనత సాధించిన పురుషులకిచ్చే గౌరవం ప్రతిఫలంలో మహిళలకు 10% కూడా దక్కలేదు. టెండూల్కర్ భారతరత్న,

కపిల్దేవ్ కు పద్మభూషణ్ అవార్డులిస్తే మిథాలీ, గోస్వాములకు పద్మశ్రీ, అర్జున అవార్డులతో సరిపెట్టారు. దేశవ్యాప్తంగా అన్ని రంగాల్లో సమాన పనికి సమాన వేతనం ఇవ్వాలనే చట్టాలు అమలు అవుతున్నాయి. కానీ బీసీసీఐకి మాత్రం ఈ చట్టం వర్తించదు. పురుషునితో పోలిస్తే మహిళకిచ్చే వేతనాలు చాలా తక్కువ.

పురుషుల క్రికెట్ లో ఏ గ్రేడ్ ఆట గాళ్లకు ఏడాదికి రు.2 కోట్లు, బీ గ్రేడ్ క్రికెటర్లకు రు.ఒక కోటి. సీ గ్రేడ్ వారికి అరకోటి చెల్లిస్తున్నారు. ఇవి కాక టెస్టులకు రు.వదిహేను లక్షలు వన్డేలకు రు.7లక్షలకు, టి20 లకు రు.3లక్షలు ఫీజు అదనంగా చెల్లిస్తున్నారు. కానీ మహిళల కొచ్చేసరికి ప్రపంచలోనే అతి ధనవంతులైన క్రీడా సంస్థ అయిన బీసీసీఐ పిసినారిదై పోతుంది. ఏ గ్రేడ్ మహిళా క్రికెటర్లకు రు.15లక్షలు, బీ గ్రేడ్ క్రీడా కారులకు రు.పది లక్షల చొప్పున అందిస్తున్నారు. అంటే మహిళా క్రికెటర్లకు ఏడాదంతా వచ్చే వేతనం పురుషులకు ఒక మ్యాచ్ ఆడితే వస్తుంది. గ్రేడింగ్ ఇచ్చే విషయంలో కూడా వివక్ష పురుషుల్లో ఎదుగురికి (థోని, కోహ్లా, మజారా, రహాణ్, అశ్విన, జడేజా, మురళీవిజయ్) ఏ గ్రేడ్ ఇస్తే మహిళల్లో నలుగురికి (మిథాలీ గోస్వామి, హర్మన్ ప్రీత్ కార్, తిరుప్పరణి) మాత్రమే ఏ గ్రేడ్ ఇచ్చారు.

ఇక పురుషులకు ఏడాదంతా బిజీ షెడ్యూల్ రూపొందిస్తే మహిళలకు మాత్రం ఐసీసీ నిర్వహించే పోటీలు మాత్రమే దిక్కు పురుషుల మాదిరిగా మహిళలకు కూడా ద్వైపాక్షిక సిరీస్ ను ఏర్పాటు చేయాలనే డిమాండ్ ఎప్పటినుంచో ఉన్నా మన క్రికెట్ పెద్దలు వట్టించుకోవడం లేదు. ఇదే అస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండ్, ఇంగ్లాండ్ మహిళా క్రికెట్ జట్లు విరివిగా ద్వైపాక్షిక క్రికెట్ సిరీస్ ఆడుతున్నాయి. మన మహిళలు

పురుషుల్లో క్రికెట్ లో ఏ గ్రేడ్ ఆట గాళ్లకు ఏడాదికి రెండు కోట్లు, బి గ్రేడ్ క్రికెటర్లకు ఒక కోటి. సీ గ్రేడ్ వారికి అరకోటి చెల్లిస్తున్నారు. ఇవి కాక టెస్టులకు పదిహేను లక్షలు వన్డేలకు 7లక్షలకు, టి20 లకు 3లక్షలు ఫీజులు అదనంగా చెల్లిస్తున్నారు. కానీ మహిళల కొచ్చేసరికి ప్రపంచలోనే అతి ధనవంతులైన క్రీడా సంస్థ అయిన బిసీసీఐ పిసినారి వేషం వేస్తుంది.

ఏ గ్రేడ్ మహిళా క్రికెటర్లకు 15లక్షలు, బి గ్రేడ్ క్రీడా కారులకు పది లక్షల చొప్పున అందిస్తున్నారు. అంటే మహిళా క్రికెటర్లకు ఏడాదంతా వచ్చే వేతనం పురుషులకు ఒక మ్యాచ్ ఆడితే వస్తుంది. ఆడటానికి ప్రత్యేకమైన గ్రౌండ్ కూడా లేని స్థితిలో సాధన చేసి విశ్వవిజేతలను కూడా దడ దడలాడించారు. ఏటికి ఎదురీది భారతీయ సమాజంలో వారొక విప్లవం సృష్టించారు.

ఆడే మ్యాచ్ లను ప్రమోట్ చేసి టెలివిజన్ లో ప్రసారమయ్యే చొరవను కూడా బీసీసీఐ వ్రదర్పించలేకపోతోంది. ఇప్పుడు ఇంగ్లాండ్ లో జరిగిన విమెన్ వర్లడ్ కప్ మ్యాచ్ లను స్టార్ స్పోర్ట్స్ ప్రత్యక్ష ప్రసారం చేసింది కాబట్టి చూడగలిగాం.

2006 లో కూడా ఇదే మిథాలీ నాయకత్వంలో మన అమ్మాయిలు అద్భుతంగా ఆడి ఫైనల్స్ చేరారు. అప్పుడు మనదేశంలో మహిళా క్రికెట్ ను ప్రత్యక్ష ప్రసారం చేయలేదు. అప్పుడే కనుక టెలివిజన్ లో క్రికెట్ వస్తే ఇప్పటికే తప్పక ఆదరణ వచ్చి ఉండేది. సానియా మీర్జా, సైనా నెహ్రూ, పివి సింధు లాంటి వాళ్ల ఆటలు ప్రత్యక్ష ప్రసారం కావడం వల్లే వారికి ఆదరణ దక్కింది. పారితోషికాలు, నజరానాలు వారిని ప్రోత్సహించాయి. కానీ దురదృష్టవశాత్తు ఈ అవకాశం, అదృష్టం మన మహిళా క్రికెటర్లకు పట్టలేదు.

ఏదైతేనేం మన అమ్మాయిలు ఇన్నాళ్లకు దేశం దృష్టిని ఆకర్షించగలిగారు. 1983లో కపిల్దేవ్ నాయకత్వంలో ప్రపంచ కప్ గెలిచిన తర్వాత క్రికెట్ కు ఎంత క్రేజ్ పెరిగిందో ఇప్పుడు మిథాలీ సేన ప్రపంచ కప్ ఫైనల్ చేరడం వల్ల మహిళా క్రికెటర్లకు అంతటి ఆదరణ పెరిగింది. దేశ క్రీడాభిమానులంతా ఫైనల్ మ్యాచ్ చూడటం కోసం టీవీ స్క్రీన్ లకు అతుక్కుపోవడం

అపూర్వ సన్నివేశం. అమ్మాయిల మనుగడే కష్టమనుకుంటున్న కలికాలంలో ఎంతో కష్టపడి అనేక ప్రతికూలతల మధ్య లాడ్స్ మైదానంలో మన అమ్మాయిలు అద్భుతంగా ఆడుతుంటే ప్రతిఒక్కరూ వారిలో తమ తోబుట్టువునో, సొంత బిడ్డలనో చూసుకొని మురిసిపోయారు. మహిళా క్రికెటర్లకు ఆదరణ ప్రారంభమయ్యింది. రైల్వేస్ తోపాటు తమ సంస్థల్లో పనిచేసే అమ్మాయిలకు ఆయా సంస్థలు నజరానాలు, వదోన్నతులు కల్పించాయి. మహిళా క్రికెట్ కు కూడా రేటింగ్ బాగానే వస్తుంది. కాబట్టి టీవీ చానెల్స్ కూడా విస్మరించలేని స్థితి వచ్చింది. బీసీసీఐ పెద్దలకు ఇకనైనా కనువిప్పు కలిగాలి. అమ్మాయిలను ప్రోత్సహించే విషయంలో తల్లిదండ్రులు కూడా స్ఫూర్తి పొందే విధంగా సత్తా చాటిన భారత మహిళా క్రికెటర్లు సాధించింది కేవలం విజయాలు కాదు. ఆడటానికి ప్రత్యేకమైన గ్రౌండ్ కూడా లేని స్థితిలో సాధన చేసి విశ్వవిజేతలను సైతం దడదడలాడించారు. ఏటికి ఎదురీది భారతీయ సమాజంలో వారొక విప్లవం సృష్టించారు. 'మేమేదైనా సాధించేవరకు వరిస్థితి ఇంతే' అనే కనిని ఆటలో చూపించిన మిథాలీ సేనది భారతీయ క్రికెట్ చరిత్రలో ఒక అద్భుత ఘట్టం.

- ఆంధ్రజ్యోతి సౌజన్యంతో

బాబు పాలసలో దళితుల పట్ల నిర్లక్ష్యం

- పి. రామకృష్ణ

రాష్ట్రంలోనే అభివృద్ధి చెందిన పశ్చిమగోదావరి జిల్లా, ఆ జిల్లాలో మరింత అభివృద్ధి చెందిన భీమవరానికి 9 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉండే ఆ గ్రామంలో దళితులు సాంఘిక బహిష్కరణకు గురయ్యారు. అంబేద్కర్ విగ్రహం పెట్టడమే వీరు చేసిన తప్పా. అక్కడ టీడీపీ తరపున గ్రామ సర్పంచ్, ఎం.పి.టి.సి సభ్యులుగా దళితులున్నా పెత్తనమంతా భూస్వాములదే. పశ్చిమగోదావరి జిల్లా, పాలకోడేరు మండలం, గరగపర్రులో 3800 మంది ఓటు హక్కు కలిగివున్నారు. ఈ గ్రామంలో 12 కులాలవారు నివాసముంటున్నారు.

అగ్రవర్ణ భూస్వాములు 800 మంది, దళితులు 750 మంది ఓటర్లు ఉన్నారు. ఈ ప్రాంతంలో మొత్తం 3 వేల ఎకరాలు సాగుభూమి ఉంటే పెత్తందార్ల చేతిలో 2,400 ఎకరాలు ఉంది. దళితులు 400 కుటుంబాలకు గాను కేవలం 13 కుటుంబాలకు మాత్రమే 25 ఎకరాల భూమి ఉంది. అంటే మొత్తం భూమిలో ఒక శాతం లోపే. అక్కడ ఉన్న దళితులంతా వ్యవసాయ కార్మికులే. అక్కడ నుండి 100 మందికిపైగా దళిత మహిళలు, 25 మంది పురుషులు గల్ఫ్ దేశాలక వలస వెళ్లారు.

డా॥బి.ఆర్. అంబేద్కర్ 126వ జయంతి సభలు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అన్ని దళితవాడల్లో ప్రభుత్వమే నిర్వహించాలని చెప్పింది. ఆచరణలో మాత్రం ఎక్కడా అమలు కాలేదు. దళితులపట్ల వివక్ష, సాంఘిక బహిష్కరణ అంటరానితనం నేటికీ

గ్రామాల్లో కొనసాగుతున్నాయి. ఇలాంటి పరిస్థితే నేడు గరగపర్రు గ్రామంలో మే 5 నుండి క్షత్రియులు, దళితులను ఎటువంటి పనులు చేయనీయకుండా అడ్డుకోవడంతో పాటు వివక్ష చూపారు. ఏప్రిల్ 14 అంబేద్కర్ జయంతి సందర్భంగా ఫ్లెక్సీకి పూలమాల వేసి నివాళులు అర్పించి సర్పంచ్ ఉన్నమట్ల ఎలిజిబెత్ విగ్రహ నిర్మాణం కోసం మంచినీటి చెరువు ప్రక్కన శంకు స్థాపన చేయటం జరిగింది.

ఆ చెరువు గట్టు చుట్టు పక్కల అల్లూరి సీతారామరాజు, పొట్టి శ్రీరాములు, సర్ అర్థర్ కాటన్, తాండ్ర పాపారాయుడు విగ్రహాలు ఉన్నాయి. వీటితోపాటు రామాలయం, కృష్ణుడి దేవాలయం ఉన్నా రాజ్యాంగ నిర్మాత అంబేద్కర్ విగ్రహం పెట్టాలనుకోవడం దళితులు చేసిన తప్పా? దళితులను అగ్రకులస్థులు ఆ రోజు నుండి వ్యవసాయ పనులకు, కౌలు పనులు చేయకుండా అడ్డుకోవడమే కాకుండా చేపల చెరువుపై కాపాలాదారులను తీసివేశారు. ఇంటి పనులు మాన్పించేశారు. ట్రాక్టరు, ఆటో డ్రైవర్లను పనుల్లో ఆపేశారు. దళిత మహిళలు బట్టలు ఉతికే ప్రదేశంలో సి.సి.

కేమేరాలు పెట్టి మానసికంగా కుంగిపోయేలా వివక్ష చూపారు. అంబేద్కర్ విగ్రహాన్ని అవమానించి యనమదుర్రు డ్రైనేజి పక్కన నిలబెట్టుకోవాలని దళితుల ఆత్మగౌరవాన్ని దెబ్బతీసేవిధంగా మాట్లాడారు. దళితుల పట్ల ఇలా వ్యవహరించడం దుర్మార్గపు చర్య. ప్రజాస్వామ్య హక్కులను కాలరాస్తూ దేశభక్తి

నాయ కులను అవమానించడం ఎంతవరకు సమంజసం?

గరగపర్రు దళితులను వెలి వేసినా ప్రభుత్వం, జిల్లా అధికార యంత్రాంగాలకు చీమకుట్టినట్లు కూడా లేదు. సాంఘిక బహిష్కరణకు గురైన గ్రామాన్ని ఎస్.సి/ఎస్.టి. అట్రాసిటీ కింద

కలెక్టరు, డి.ఎస్.పి. పర్యవేక్షణ చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. కాని అధి కారులు ప్రభుత్వం చేతిలో కీలు బొమ్మల్లా వ్యవహరించారు.

కింది స్థాయి అధికారుల నుండి నివేదికలు తెప్పించుకుని ఆ నివేదిక ఆధారంగానే తప్పుడు రిపోర్టులు ఇవ్వడం ఎంతవరకు సమంజసం అంటే ప్రజా ప్రతినిధులు చెప్పిన మాటలే వీరి చెవులకు వినిపించాయి కానీ దళితుల ఆవేదన వినపడలేదా? ఇంత జరిగినా రాష్ట్ర మంత్రివర్గం వచ్చి ఏమి నలహాలు ఇచ్చింది? దళితులకు ఎలాంటి న్యాయం చేసింది? జాతీయ, రాష్ట్ర ఎస్.సి., ఎస్.టి.

కమీషన్ ఏంచెప్పింది? జిల్లా అధికారులు చేసిందేంటి? ఇలాంటి సంఘటనలు జరగటం దురదృష్టకరం. జరిగిన సందర్భాల్లో ఎస్.సి, ఎస్.టి. అట్రాసిటీ కేసు నమోదు చేయడం, దోషులను అరెస్టు చేయడం, బాధితులకు తక్షణ పరిహారం, నిత్యావసరాలు అందించడం, సమస్యకు మునుపటి గ్రామ పరిస్థితులు వచ్చేలా చర్యలు చేపట్టడం, సమస్య ఎందుకు వచ్చిందో ఆ సమస్యను పరిష్కరించడం, ఇలాంటి సంఘటనలు జరక్కుండా ప్రజల్లో అవగాహన కల్పించడం వంటివి ప్రభుత్వం చేపట్టవలసిన చర్యలు.

సంఘటన జరిగి నెలలు గడిచిపోయినా గ్రామాల్లో దళితులు 'మాకు న్యాయం చేయండి' అంటూ ఉద్యమించినా ఏమాత్రం పట్టించుకోని యంత్రాంగం ప్రజా సంఘాలు, సోషల్ మీడియా, ఎలక్ట్రానిక్ - ప్రింట్ మీడియాలు సమస్యను బయట పెట్టాక రాష్ట్రమంతా నిరసనలు మొదలయ్యాక, దోషులను అరెస్టు చేసింది. అరెస్టు చేయడంతోనే సమస్య పరిష్కారం అయిపోయినట్లుగా తెలుగుదేశం నేతలు, జిల్లా రెవెన్యూ, పోలీసు అధికారులు, ఎస్.సి, ఎస్.టి. కమీషన్ చైర్మన్లు విచారణ చేయడం ప్రజలను తప్పుదోవపట్టించేందుకే. ఉద్యమం ఫలితంగా అరెస్టులు మినహా ఇతర ఏ చర్యలు ప్రభుత్వం చేపట్టలేదు.

దళితులను ఆదుకునేందుకు ఎస్.సి., ఎస్.టి. జాతీయ, రాష్ట్ర కమీషన్లు, ప్రభుత్వం ఇచ్చిన హామీలు అమలు చేయకపోయినా ప్రజా సంఘాలు, దళిత-అంబేద్కర్ సంఘాలు, ప్రజలు తమ సంఘీభావాన్ని తెలిపి వారికి అండగా నిలిచారు. మూడు దఫాలుగా సాంఘిక బహిష్కరణతో పనులు కోల్పోయిన కుటుంబాలకు బియ్యం,

కూరగాయలు, తినుబండారాలు, నిత్యావసరాలు అందించి నిలబడుతున్నారు. "వెలి"కి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నారు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా సంచలనం కలిగించిన ఈ సంఘటనపై అనేకమంది స్పందిస్తూ దళితులకు అండగా ఉంటూనే రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబునాయుడు మాత్రం కనీసం నోరుమెదపక పోవడం శోచనీయం. అంటే ముఖ్యమంత్రి సైతం ఆధిపత్య కులాలకు భిన్నంగా మాట్లాడలేరని అర్థమౌతోంది.

చట్టాన్ని నక్రమంగా అమలు చేయాల్సిన రెవెన్యూ, పోలీసు యంత్రాంగాలు సైతం పాలకపక్షాలు, ఆధిపత్యకుల పెత్తందారుల పట్టువల్ల దళితుల న్యాయమైన పోరాటంపై నిర్బంధాన్ని ప్రయోగిస్తున్నాయి. ఆంక్షలు విధిస్తున్నాయి. దళితుల ఐక్యతను దెబ్బతీసేందుకు పెత్తందార్లు పాలకపక్ష నేతల కనుసన్నల్లో కుట్రపన్నుతున్నాయి. సాంఘిక బహిష్కరణ అంశం పక్కకు నెట్టేలా సంక్షేమ చర్యలు పేరుతో మసిపూసి మారేడుకాయ చేసే ప్రయత్నం చేస్తున్నాయి. మమ్మరంగా ఊడ్పులు జరుగుతుంటే దళితులను పనులకు పిలవాలని చెప్పాల్సింది పోయి ఉపాధి పనులు చూపుతా మంటూ మనులు గుర్తించామంటూ సమస్యను పక్కదోవ పట్టిస్తున్నాయి.

తక్షణ సాయం చేయాలని చట్టం చెబుతుంటే నెలలు దాటుతున్నా అధికారులు ఆ దిశగా చర్యలు చేపట్టక పోవడం అన్యాయమే అవుతుంది. పెత్తందార్లు గ్రామంలో దళితులందరినీ వెలివేస్తే పోలీసులు, రెవెన్యూ అధికారులు చార్జిషీటులో 60 మందినే పేర్కొనడం బాధితులకు అన్యాయం చేయటమే. సమస్యల పరిష్కారంలో అధికార

యంత్రాంగం చిత్తశుద్ధి చూపాల్సిన అవసరం ఉంది.

గ్రామంలో దళితులు, దళితవాడల పరిస్థితులు అత్యంత దారుణంగా ఉన్నాయి. దళితవాడలు అభివృద్ధికి ఆమడ దూరంలో ఉన్నాయి. సరైన రోడ్లు లేవు. మౌలిక వసతులు లేవు. దళిత పెద్దల్లో నిరక్షరాశ్యులే ఎక్కువ. యువతీ యువకుల్లో 10వ తరగతి కంటే తక్కువ చదువుకున్న వారే ఎక్కువ. ఆపైన చదివిన వారు చేతివేళ్ల లెక్కల్లోనే ఉన్నారు. ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు పొందినవారు ఒకరు, ఇద్దరు మాత్రమే 400 కుటుంబాల్లో 80 శాతం పైగా కుటుంబాల జీవనాధారం వ్యవయాకూలీ పనులు, కౌలుసాగే. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో నెలల తరబడి ఈ దళిత కుటుంబాల్ని పనులకు దూరం చేశారు.

సమాజం నుండి వెలివేశారు. తీరని అన్యాయం చేశారు. ఇంత అన్యాయానికి గురైన దళితులు సైతం గొంతెమ్మకోర్కెలేమీ కోరటం లేదు. మునుపటి గ్రామ పరిస్థితుల్ని వునరావృతం చేయమంటున్నారు. యధాతథంగా కౌలు భూముల్ని ఇవ్వమంటున్నారు. పనులకు పిలవాలని అర్థిస్తున్నారు. అంబేద్కర్ విగ్రహాన్ని చేయించాలని కోరుతున్నారు. ఇవన్నీ ప్రభుత్వం ఇలాంటి సంఘటనల్లో చేయించాల్సిన కనీసమైన పనులే. కానీ, ఆధిపత్య కులాలకు సాగిలపడ్డ ఈ పాలకపక్షం ఆ చర్యలను చేపట్టడం లేదు. అందుకే ప్రజా సంఘాలు దళిత-అంబేద్కర్ సంఘాలు ఉమ్మడిగా ఆందోళన చేపడుతున్నాయి. ప్రజలందరి సంఘీభావాన్ని కోరుతున్నాయి. అన్యాయానికి గురైన దళితులకు అండగా నిలవాలని కోరుతున్నాయి. అండగా ఉండటం మనందరి బాధ్యత, కర్తవ్యం.

పుస్తకసమీక్ష

మరీచిక

- కె. శారద

ప్రసిద్ధ నవలా రచయిత్రి వాసిరెడ్డి సీతాదేవి రచన మరీచిక. ఈ నవల 1982లో ముద్రించబడింది. వారపత్రికలో సీరియల్ గా వచ్చింది. యువతలో హిప్పీ యజం, నక్సలిజం లాంటి వికృత పోకడలని, ఈ మార్గాలు యువత ఎంచుకుంటే నాశనమే జరుగుతుందిగానీ ప్రయోజనం ఉండదని ఈ నవల ద్వారా ఆమె యువతను హెచ్చరించారు. ఈ రచనలోని ఇద్దరు యువతుల్లో ఒకరు మధ్యతరగతి, మరొకరు సంపన్న వర్గానికి చెందినవారు. ప్రభుత్వ అసమర్థత, ప్రభుత్వాధికారుల అవినీతి, విద్యార్థుల్లో వ్యాపిస్తున్న మత్తుమందుల ప్రభావం, అభం శుభం తెలియని పిల్లలపై పెద్దల పెంపకం ప్రభావం వల్ల వారిపై కలిగే వత్తిడి, తల్లిదండ్రుల ప్రవర్తనలో తమకి నచ్చని విధానాల వల్ల వారికేంకావాలో వారికే తెలియని పరిస్థితిలో ఆ ఇద్దరు యువతులు పక్కమార్గంలోకి మళ్లుతారు.

స్నేహితులిద్దరూ ఒకరికి తెలియకుండా ఒకరు తమకు నచ్చిన మార్గాలు ఎంచుకుంటారు. శబరికి తల్లి అజమాయిషీ, తండ్రి అసమర్థత, చదువుపై ఉన్న అనాసక్తి సహజత్వానికి భిన్నంగా మరేదో చేయాలనే మనస్తత్వంతో తనకు పరిచయమైన హిప్పీ యువకుణ్ణి ఇష్టపడుతుంది. తల్లి ధోరణి, తనకిష్టంలేని పెళ్లిని తప్పించుకొనే ప్రయత్నంలో ఆ యువకునితో ఇల్లు వదిలి వెళ్లిపోతుంది. హిప్పీల సంస్కృతికి ఆకర్షించబడుతుంది. మత్తుమందుకు బానిసవుతుంది. కొన్నాళ్ల తర్వాత హిప్పీల విచ్చల విడితనం, వారి అనారోగ్యాలు విపరీత సెక్స్ ధోరణులు ఆమెకు నచ్చక తిరిగి వెళ్లిపోదామని అనిపించినా వీలుపడక ఆ మార్గంలోనే కూరుకుపోతుంది. ఎవరైనా కొంచెం ప్రేమగా మాట్లాడితే వారికి వశమై చివరికి శవమై పోతుంది. ఎక్కడో ఎలాగో బతుకుతోంది అనుకునే ఆమె తల్లిదండ్రులకు ఆమె చనిపోయిందేమో అన్న అనుమానం కలిగి తల్లికి మతి చలిస్తుంది.

యువకుల్లో తమ పురో భివృద్ధికి అటంకాలుగా మారిన అధికార వ్యవస్థపై, భూస్వామ్యవాదంపై తిరుగుబాటు ధోరణిని రచయిత్రి మరో కోణంలో స్పృశించారు. మానసిక అశాంతికి గురైన జ్యోతి అనే యువతి సమసమాజాన్ని స్థాపించాలంటే సాయుధ పోరాటమే మార్గమని నమ్మింది.

తండ్రి పెంపకంలో రాజకీయాల అవగాహన, ప్రస్తుత పరిస్థితులను చక్కదిద్దాలనుకునే ఆలోచనలో ఉన్న ఆమెను సత్యం అనే విప్లవ నాయకుడు ఆకర్షిస్తాడు.

ప్రయోజనంలేని ప్రభుత్వ పెట్టుబడి దారీ విధానంపై అతని తిరుగుబాటు ధోరణి, యువకుల్లోని పోరాటతత్వం ఆమెకు నచ్చి సత్యం ఎంత వద్దని చెప్పినా ఇంట్లోనుంచి వచ్చేసి నక్సలిజం వైపు ఆకర్షితురాలవుతుంది. తల్లిదండ్రుల పెంపకంలో ఉండి వచ్చిన ఆమె మానసికంగా, శారీరకంగా అనేక అవస్థలు పడు తుంది. చదువుకు సంబంధం లేని జీవితాన్ని స్వీకరించటం వలన జ్యోతి వెనక్కి వెళ్లిపోదామని ఆలోచించినా సత్యంపై ప్రేమ వలన ఆమె

ఆపని ఆమె చేయలేదు. జ్యోతికి ఆవేశం పాలెక్కువ. తనని విప్లవంలో పూర్తిగా ఉపయోగించుకోవడం లేదన్న అపోహ, సత్యం తన ప్రేమను అంగీకరించలేదన్న ఆక్రోశం ఆమెను కుంగదీశాయి. చివరికి సత్యం ఆమెను అర్థం చేసుకొని ఆమెను సురక్షితంగా ఉంచడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అందరూ కలిసి దళంగా మారి ఆర్థిక అసమానతలను చెరిపివేయడానికి భూస్వాములపై తిరుగుబాటు చేస్తారు. ఎదుటివారి సామర్థ్యం, పోలీసుల సమర్థత అంచనా వేయలేక వారి దళం విఫలమై అవ్రయోజకంగా మిగిలిపోతుంది. పోలీసు కాల్పుల్లో సత్యం మరణిస్తాడు. ఎవరికీ ఉపయోగపడని విధంగా జీవితాన్ని వృథా చేసుకుని ఎక్కడో రాలిపోవడం సమర్థనీయం కాదని జ్యోతి అర్థం చేసుకుంటుంది. స్థూలంగా ఈ రచన సారాంశం ఇది. ఎటువంటి మార్పు లేని రోటీన్ జీవితంలోంచి హిప్పీల ప్రభావానికి లోనై దమ్ములోను, మత్తులోను స్వర్గం ఉందని నమ్మి ఎల్.ఎస్.డి, హెరైన్, కొకైన్ వంటి మాదక ద్రవ్యాలను స్వీకరించి ఒక యువతి, ఇప్పుడు విచ్చల విడిగా మారిన డ్రగ్స్, మద్యం మహమ్మారి వైపు పరుగులెడుతున్న స్థితిని 'మరీచిక' ఆనాడే విప్పిచెప్పింది.

సమాజంలోని ఆర్థిక అసమానతలు తొలగించాలని, సమాజంలోని కుళ్లును కడిగేయాలన్న విప్లవం ఒకటే మార్గమను కోవడాన్ని విశ్లేషించింది. ఈ పరిస్థితులు మారాలన్న యువత ఆవేశాన్ని సమర్థిస్తూనే తన ఆకాంక్షను రచనలో బలంగా చెప్పారు. నవల 3 సంవత్సరాల తరువాత నిషేధించింది. కోర్టు ఆ నిషేధం చెల్లదని తీర్పునిచ్చి మరీచిక అంటే ఎండమావి అని అర్థం. నేటి యువత అనుసరించే పోకడలను మనముందుంచారు. వాటి వెనుక పరుగు తీయడం ఎండ మాపుల్లో నీటిని వెతుక్కోవడం వంటిదని రచయిత్రి విశ్లేషణాత్మకంగా పాఠకుల ముందుంచారు.

కేసుస్టడీ

పెద్దలు చేసిన తప్పిదాలు పిల్లలకు చాపాలు

- కె. శారద

తనను కాదన్న భర్తను 'ఐదా' సహకారంతో తన దారికి తెచ్చుకొని కాపురాన్ని నిలబెట్టుకున్న ఆధునిక యువతి బ్లెస్సీ. "మేడమ్ నేను డిచ్ పల్లి నుండి వచ్చాను. నాభర్త అక్కడ పోలీస్ కానిస్టేబుల్. ఈ మధ్యే మధిరకు ట్రాన్స్ ఫర్ అయింది. డ్యూటీలో జాయిన్ క్వార్టర్ ఇచ్చాక తీసుకెళతానని నాకు చెప్పి వచ్చాడు. ఇది జరిగి 6 నెలలు దాటింది. ఇంతవరకు రాలేదు. తన అక్క కూతురిని తెచ్చు కుంటానని చెబుతున్నాడట. మీరు నాకు న్యాయం చేస్తారని నమ్మకంతో మీదగ్గరకు వచ్చా"నని చెప్పిందామె. భర్త వివరాలు పూర్తిగా చెప్పమని అడిగారు 'ఐదా' బాధ్యులు. నా భర్త పేరు జార్జ్. నా అన్నకు చిన్ననాటి స్నేహితుడు. నాతో చనువుగా ఉండే వాడు. కొన్నాళ్లకు నాకు శారీరకంగా కూడా దగ్గర య్యాడు. పెళ్లి చేసుకుంటానన్నాడని నేనూ ఏమనలేదు. కాలం ఇలా జరుగుతుండగా జార్జ్ కు పోలీస్ కానిస్టేబుల్ ఉద్యోగం వచ్చింది. మా ఇద్దరి సంగతి తెలిసి ఇరువైపుల పెద్దలు సంప్రదింపులు జరిపి వివాహం సంవత్సరం తరువాత అని నిశ్చయించారు. నా ఆనందానికి పట్ట పగ్గాలు లేవు. ఎంతో సంతోషంగా నేనతనికి వీడ్కోలు చెప్పాను. ఇంతలో జార్జ్ నుంచి తన అక్క కూతురిని పెళ్లి చేసుకున్నానని ఫోన్ వచ్చింది. నా తలపై పిడుగుపడ్డట్టయింది! జార్జ్ ఏమిటి ఇలా అంటున్నాడు? త్వరలో మా పెళ్లి కదా! నాకేమీ అర్థం కాలేదు. మా తల్లిదండ్రులకు చెప్పాను. వారు కూడా నివ్వెరపోయారు. ఎంత చెప్పినా ససేమిరా అన్నాడు జార్జ్.

నాకేమి తక్కువ పి.జి.చేశా. ఉద్యోగం చేస్తున్నా. పెళ్లికి ముందే నన్ను వశపరచు కొని ఇప్పుడు మైనరుతో పెళ్లేంటి? ఆవేశంతో పోలీసు కంప్లెయింట్ ఇచ్చా. విషయం తెలిసి జార్జ్ ఉద్యోగంలోంచి సస్పెండ్ చేసి 18 రోజులు జైల్లో ఉంచారు. తరువాత బయటకు వచ్చి డిస్ట్రిక్ట్ చైల్డ్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫీసర్ సమక్షంలో.. నాతో కలిసి ఉంటానని రాజీవత్రం రాసిచ్చి ఉద్యోగం దక్కించుకున్నాడు.

అంబేద్కర్ భవన్ లో పెద్దల సమక్షంలో మా వివాహం అయింది. డిచ్ పల్లిలో కాపురం పెట్టాం. రెండు సంవత్సరాలు హాయిగా ఉన్నాం. అప్పుడప్పుడు మా అక్క

కూతురుని కూడా తీసుకువస్తానంటూ ఉంటాడు. నాకు గర్భం వస్తే ఎందుకు మనకు ఇప్పటి నుంచే పిల్లలు అవసరమా కొన్నాళ్ళు హాయిగా ఉందామని అబార్షన్ చేయించాడు. పోనీలే పిల్లలకు తొందరేముంది. జీవితంలో సెటిల్ అయ్యి కొంత డబ్బు దాచుకున్నాక పిల్లలు పుడితే వాళ్లను ఇంకా బాగా పెంచవచ్చని రాజీ పడ్డా. కానీ ఇప్పుడు ఇలా అంటున్నాడు.

జార్జ్ అక్క కూడా ఒక ఆడపిల్ల తల్లే కదా, ఆమె ఇలా ప్రవర్తించడం తప్పు కదా! ఆమె ఆలోచనలే నా కాపురానికి శాపాల యినాయి. స్త్రీకి స్త్రీయే శత్రువు అంటే ఇదేనేమో! తమ్ముడు ఉద్యోగం సౌకర్యాలు, ఆస్తులు తన కూతురికే దక్కాలని ఆశపడి నాకాపురం పాడుచేస్తోంది. నాకేమి తక్కువని ఇలా చేస్తున్నాడో అర్థం కావటంలేదు అని చెప్పింది బ్లెస్సీ. ఐదా బాధ్యులు ఆమె భర్తకు లెటర్ పంపించారు. అతను రాలేదు. ఫోన్ చేశారు. సమాధానం లేదు. ఫోన్ తీయడు. విసిగిపోయిన ఐదా బాధ్యులు 'ఐదా' స్టేట్ ఆఫీసులో ఆమెకు నివాసం కల్పించి జాగ్రత్తగా ఆమెను

ఆదరించి 'ఐదా' మహిళల రక్షణలో

ఆమెను ఉంచి ఆమె భర్తపై

పైఆఫీసరుకి కంప్లెయింట్ చేసి

బ్లెస్సీని తీసుకుని ఆయన

వద్దకు వెళ్లారు. సమస్య

అంతా ఆయనకు

చెప్పారు. ఆయన జార్జ్ ని

పిలిచి భార్య భర్తలిద్దరికీ

కౌన్సెలింగ్ చేసి ఇంకొక

సారి బాలిక ప్రస్తావన తెస్తే

ఉద్యోగం లోంచి తీసివేస్తా నని

హెచ్చరించాడు. 'నా తప్పు తెలుసుకున్నా'.

ఇంకెప్పుడూ నా భార్యను బాధించను అని

చెప్పాడు జార్జ్. తమ్ముడికి ఉద్యోగం

వచ్చిందని తన కూతురైన 14 సంవత్సరాల

బాలికతో రహస్య వివాహం చేసి కాబోయే

భార్యాభర్తలను విడదీసి వారి జీవితాల్లో

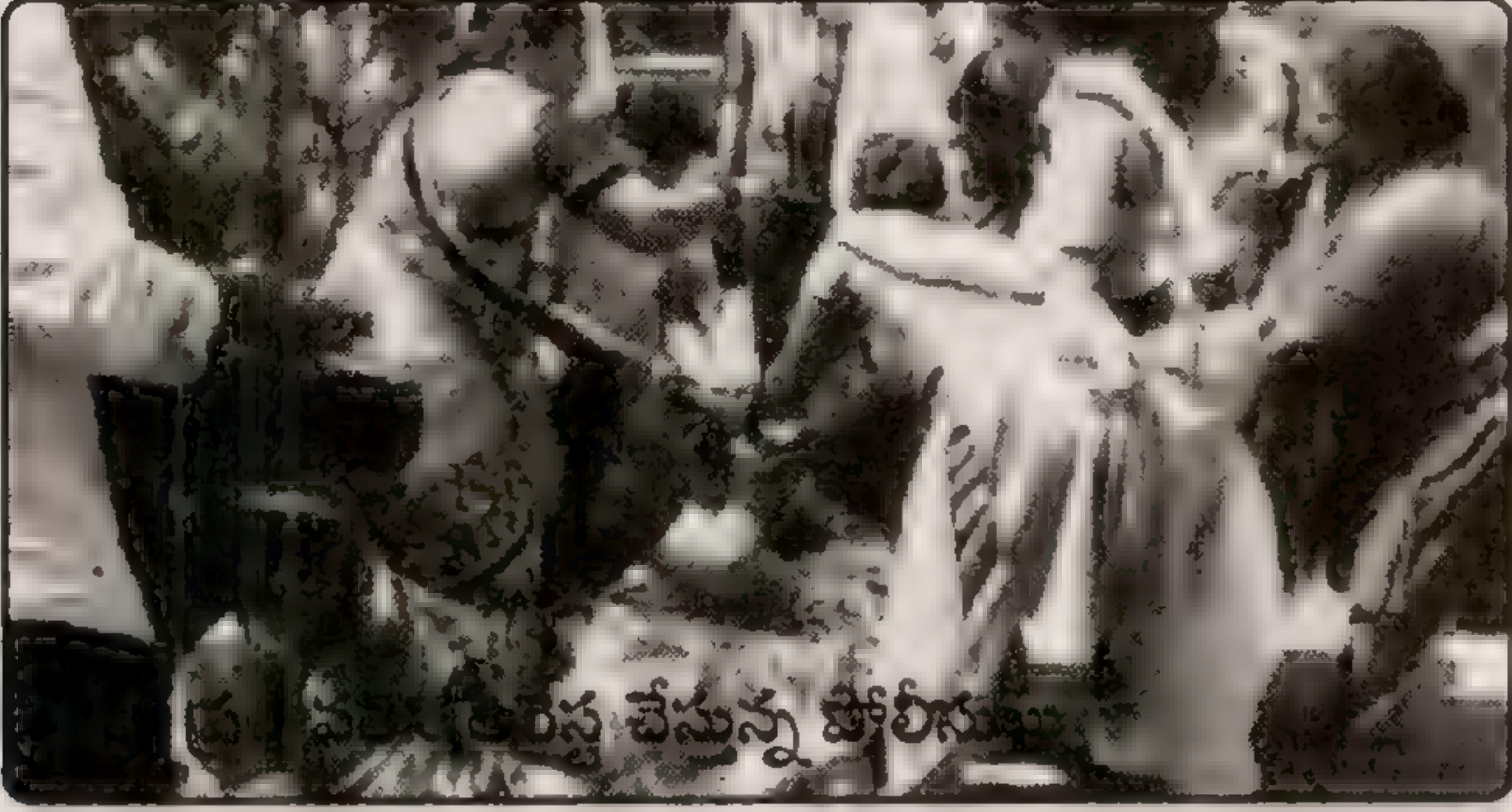
కల్లోలం రేపడం జార్జ్ అక్క తప్పిదం. పెద్దలే

తప్పులు చేస్తే పిల్లల జీవితాలు అస్తవ్యస్త

మవుతాయనడానికి ఇదొక ఉదాహరణ.

ఉద్యమాలబాటలో...

విజయవాడలో అరెస్టులు: బీరు ఆరోగ్యానికి మంచిదని ఎక్సైజ్ శాఖా మంత్రి జవహర్ వ్యాఖ్యలను నిరశిస్తూ దిష్టిబొమ్మ దగ్గం

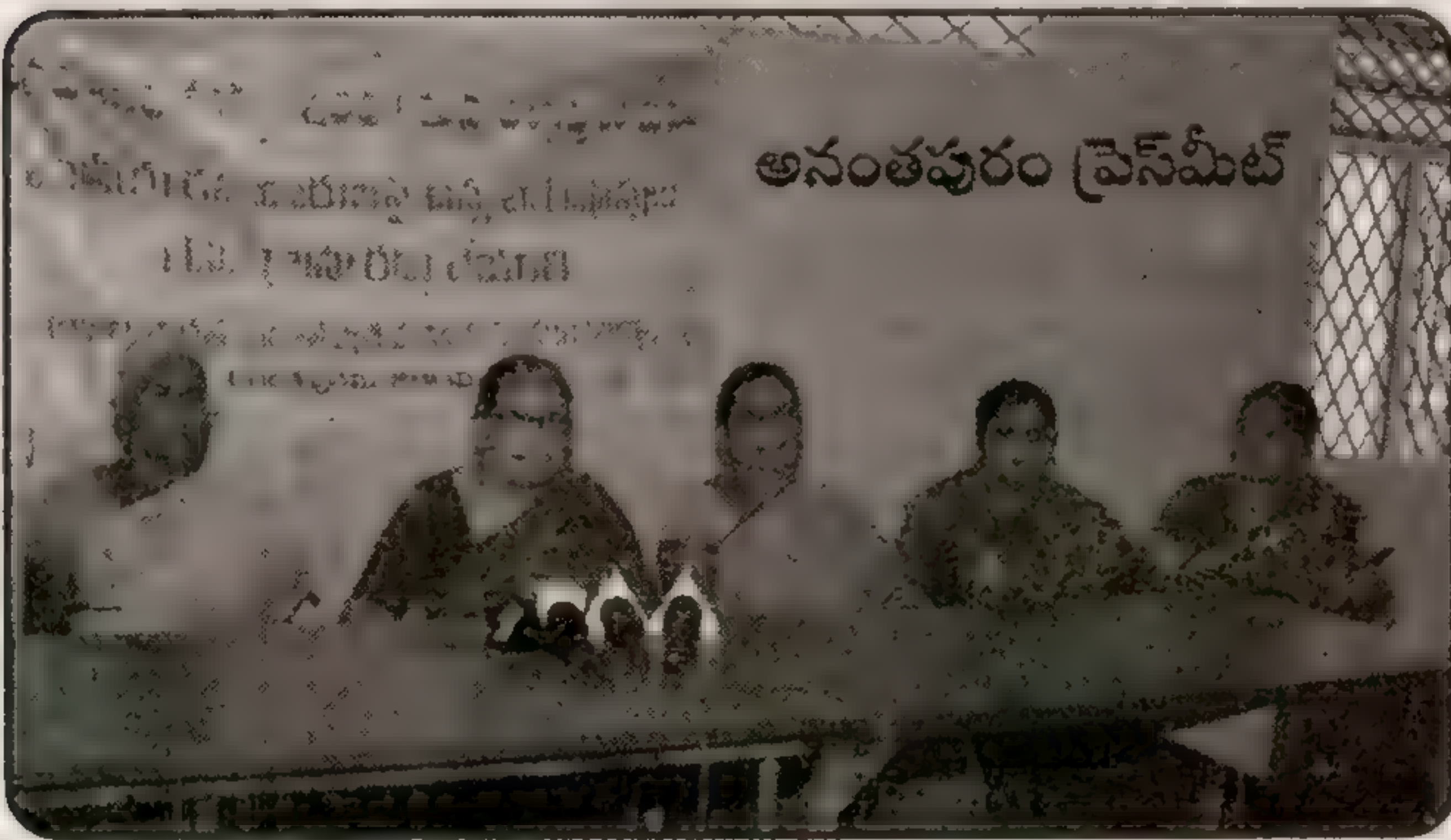

చేయడానికి ప్రయత్నించగా ఐదవ, పి.ఓ.డబ్ల్యూ నాయకులను అరెస్టు చేసి సాయంత్రం 8 గంటల వరకు పోలీస్ కస్టడీలో వుంచారు.

విజయవాడలో అరెస్టులను నిరశిస్తూ ప.గో జిల్లా మొగల్తూరు, కాకరపర్రు, సిద్ధాంతంలలో రాస్తారోకో చేశారు.

మద్యంపై: మద్యాన్ని నియంత్రించాలని, బెల్టుషాపులు రద్దు చేయాలని స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల భవనంలో సెమినార్ నిర్వహించడం జరిగింది. ఈ సెమినార్ కు విశ్రాంత కమీషనర్ విజయబాబు, ఎమ్.ఎల్.ఎ బాలసుబ్రహ్మణ్యం మరియు ఇతర మహిళా సంఘాలు, ప్రజాసంఘాలు పాల్గొన్నారు.

అనంతపురంలో మద్యం షాపులు ఎత్తివేయాలని, మహిళల పసుపుకుంకుమలు కాపాడాలని ఐదవ ఆధ్వర్యంలో పి.టి.సి దగ్గర ఉన్న మద్యం షాపును తీసివేయాలని డి.జి.పి సాంబశివరావుగారికి

రిప్రజంటేషన్ ఇవ్వడం జరిగింది. మద్యాన్ని నియంత్రించాలని మున్సిపల్ ఆఫీసువద్ద ఉదయం 11గంటలనుండి సాయంత్రం 4 గంటల వరకు సామూహిక నిరాహారదీక్ష జరిగింది. ఈ నిరాహార దీక్షను డా॥బాలాకుమారి ప్రారంభించగా మొత్తం 22 సంఘాలు పాల్గొన్నారు. నడిమివంక నుండి పవర్ క్లాక్ వరకు మరియు పవర్ క్లాక్ నుండి నడిమి వంక వరకు కాగడాల ప్రదర్శనన 100 మందితో

జరిగింది. మహిళా సమాఖ్య నాయకురాలు వి.కె పార్వతమ్మ ఈ కాగడాల ప్రదర్శనను జెండా ఊపి ప్రారంభించారు. ఐదవ, ఎస్.ఎఫ్.ఐ, డివైఎఫ్ఐ కలిసి ఎస్పికి రిప్రజంటేషన్ ఇవ్వడం జరిగింది. స్కూళ్లు, హాస్టళ్లు, నివాసప్రాంతాల మధ్య మద్యం షాపులు తొలగించాలని బాలల సంఘం, ఐదవ కలిసి ఎక్సైజ్ సూపర్వైజర్ కు వినతి పత్రం ఇచ్చారు. 13 సంఘాలు కలిసి 200 మందితో షాపులు ఎత్తివేయాలంటూ టెంట్ వేసుకుని ధర్నా చేస్తుంటే పోలీసులు అడ్డుకొని టెంట్ వేయనివ్వవకుండా అరెస్టులు చేశారు. నడిమివంకలో షాపు తీసివేయాలని షాపుమీద దాడిచేసి సీసాలు పగులగొట్టారు. పోలీసులు 7గురు స్త్రీలను, 17 మంది పురషులను అరెస్టుచేసి కేసులు నమోదుచేయడం జరిగింది. అరెస్టు చేసిన వారిని విడుదల చేయాలని మెమోరాండాలివ్వడం, ప్రెస్ మీట్లు పెట్టడం జరిగింది. మసీదు దగ్గర ఉన్న మద్యం షాపులు తీసివేయాలని ముస్లింలు(మత పెద్దలు), సిపిఎం, వైఎస్ఆర్సిపి, ఇతర ప్రజాసంఘాలతో 500 మందితో రాస్తారోకో చేశారు. 400 మందితో ఎక్సైజ్ సూపర్వైజర్ కు వినతిపత్రం ఇచ్చారు. గుంతకల్లులో రైల్వేస్టేషన్ కు, స్కూల్ కు వెళ్ళేదారిలో మద్యం షాపు ఎత్తివేయాలని సి.ఐ గారికి రిప్రజంటేషన్ ఇవ్వడం జరిగింది.

తూర్పు కృష్ణ జిల్లా పెడనలో ఇళ్ళ మధ్య నడుస్తున్న బార్ షాపును ఎత్తివేయాలని 300మందికి పైగా ప్రజలని సమీకరించి

ధర్నా చేశారు. అధికారులు వచ్చి ప్రజల కోరిక మేరకు షాపు సీల్ చేశారు. పాగోలు, చల్లపల్లి బైపాసరోడ్, కోమలానగర్ ప్రాంతాల్లో షాపు పెట్టకుండా ఆందోళన చేయగా హామీపత్రం ఇచ్చారు. తద్వారా కమిటీలు వేసి మద్యంపై సదస్సు నిర్వహించారు. ఈ సదస్సుకు రమాదేవి డా॥డి.ఆర్.కెప్రసాద్ హాజరయ్యారు. బంటుమిల్లి, బందరు శారదానగర్ (మచిలీవట్నం) లలో ఆందోళన కొనసాగుతుంది. ప్రసాదంపాడులో ఎస్.సి కాలనీలో డి.డి.పి కార్పొరేటర్ షాపు క్రాంతిబార్ ముందు ఆందోళన జరుగుతుంది. హైకోర్టునుండి స్టే తెచ్చుకున్నారు. అయినప్పటికీ కూడా స్థానికులు

షాపు ముందే వంటావార్పు చేపట్టి అక్కడే ఉంటున్నారు. చుట్టూ గోడలు కట్టే ప్రయత్నాన్ని ఎదుర్కొన్నారు. షాపును తెరవనివ్వడంలేదు.

నెల్లూరు క్రాంతినగర్, సుందరయ్య నగర్లలో మధ్యం షాపులు ధ్వంసం చేశారు. తాగి మహిళలను అసభ్యకరంగా మాట్లాడి అల్లరి చేస్తున్న వారిపై కేసులు పెట్టి పోలీస్ స్టేషన్లో పెట్టించడం జరిగింది. పంటపొలంలో షాపులను ధ్వంసం చేయగా 20 మందిని అరెస్టు చేసి కేసులు నమోదు చేశారు. ఆత్మకూరు, అనంతసాగరంలో 2 చోట్ల మహిళలు ఆందోళన చేసి షాపులు తీయించారు. కావలి, జలదంకి, ముసునూరు, వెంగళరావు నగర్, వైకంఠపురం, బస్టాండ్ సెంటర్, మొత్తం 7 చోట్ల ఆందోళనలు చేయగా 6 చోట్ల షాపులను తొలగించారు. ధర్మా, ఆందోళన కొనసాగుతున్నది.

విశాఖ సిటీలో నివాస ప్రాంతాలలో మధ్యం షాపులు తొలగించాలని మధ్య వ్యతిరేక పోరాట ఐక్యవేదిక ఆధ్వర్యంలో జివిఎంసి గాంధీ విగ్రహం దగ్గర సామూహిక నిరసన దీక్ష, బహిరంగ

చర్చా వేదిక జరిగింది. ఎక్సైజ్ శాఖ కార్యాలయం ఎదుట ధర్మా నిర్వహించారు. తాడిచెట్లపాలెం, కంచెరపాలెంలో నివాస ప్రాంతాల మధ్య మధ్యం షాపులు తొలగించాలని మహిళలు 20 రోజులకి పైగా పోరాటం చేశారు. తొమ్మిదో వార్డులోని హెచ్బి కాలనీ బస్టాప్ వద్ద ఉన్న భాను వైన్స్ షాపును తొలగించాలని వెంటనే చర్యలు తీసుకోవాలని కాలనీ వాసులు ఎంఎల్ఎ విష్ణుకుమార్ రాజుగారికి మొమోరాండాం ఇవ్వగా వెంటనే షాపులు తొలగించేలా చర్యలు తీసుకుంటానని హామీ ఇవ్వడం జరిగింది. మొత్తం 5చోట్ల మహిళలు ఐదవ సహకారంతో ఆందోళనలు చేశారు. తాడిచెట్లపాలెంలో మధ్యం షాపులు తొలగించాలని స్థానికులు బ్లాక్ రిబ్బన్స్ తో నిరసనను తెలియజేశారు. విమానాశ్రయం నుంచి వస్తున్న పవన్ కళ్యాణ్ కారును ఆపి తమ సమస్యను వివరించి ఫ్లేకార్డును అందజేశారు.

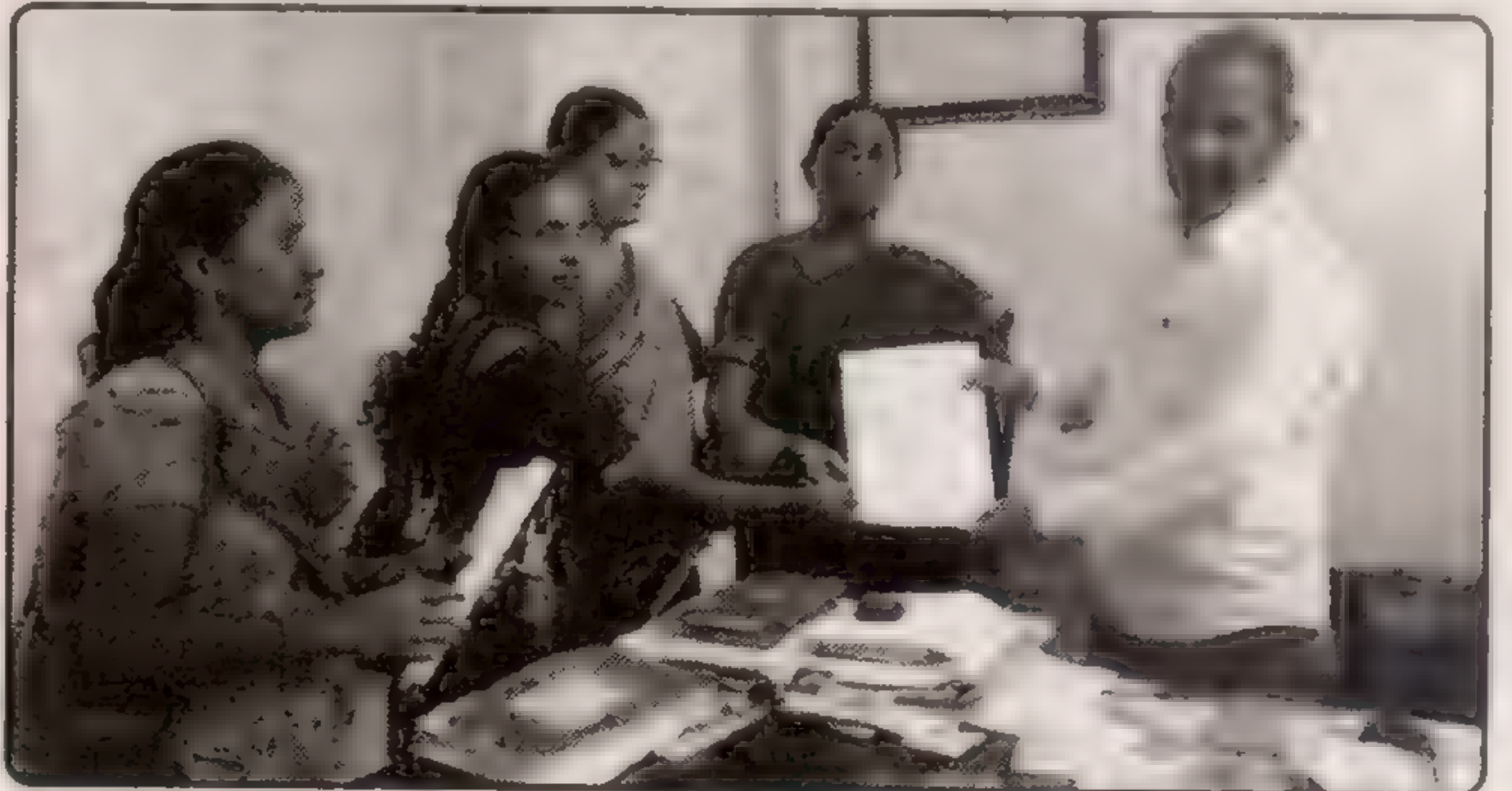
పశ్చిమ కృష్ణ భవానీపురంలోని కాంబ్రే రోడ్డులో కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన స్వామి వైన్స్ మధ్యం దుకాణాన్ని తొలగించాలని కోరుతూ జిల్లా కలెక్టర్ కు వినతిపత్రం అందజేశారు. భవానీపురం స్వాతి వైన్స్ మూసివేయాలని దుకాణంలోని మధ్యం సీసాలను పగులగొట్టారు. తప్పుడు కేసులు బనాయించారు. షాపు

మూసివేశారు. హెచ్.బి కాలనీలో పాఠశాలలు, నివాస కుటుంబాలు, ఇళ్ళు, రైతు బజారు, తదితర వాటికి సమీపంలో మధ్యం దుకాణాలు ఎత్తివేయాలని స్థానికులు పెద్దఎత్తున ఆందోళనలు చేస్తున్నారు.

గుడివాడలోని 27వ వార్డులో జనావాసాల మధ్య మధ్యం షాపులను తొలగించాలని కోరుతూ కౌన్సిలర్ లింగంశెట్టి నయన జ్యోత్సు ఆధ్వర్యంలో మహిళలు మున్సిపల్ చైర్మన్ యలవర్తి శ్రీనివాసరావుకు, ఇన్చార్జ్ కమీషనర్ కు వినతిపత్రాలు అందజేశారు. ఆగిరిపల్లిలో మధ్యంకు వ్యతిరేకంగా 10 రోజులపాటు 250 మందితో ఆందోళన జరిగింది. జగ్గయ్య పేట, షేర్ మొహమ్మద్ పేటలలో ఆందోళనలు చేయగా 13 మంది మీద కేసులు బనాయించారు. అరెస్టులకు నిరసనగా ఎక్సైజ్ ఆఫీసు ముట్టడి, పోలీస్ స్టేషన్ ముందు ధర్మా చేశారు. ఎంఆర్ఓకు వినతిపత్రం ఇచ్చారు. నూజివీడులో 170 మందితో ఆందోళన చేయగా అక్కడ షాపు తొలగించారు. భానునగర్, కంచెరపల్లి, కీసర, నందిగామ, విస్సన్నపేట ప్రాంతాల్లో ఆందోళనలు జరిగాయి. షాపులు తొలగించారు.

మధ్యం వద్దంటూ కందుకూరు, ఒంగోలు, పామూరులలో కొవ్వొత్తుల ప్రదర్శన నిర్వహించారు. జులై 9వ తేదీన ఒంగోలులో మధ్యవ్యతిరేక ఐక్యపోరాట వేదిక ఏర్పడింది వేదిక ఆధ్వర్యంలో కలెక్టరాఫీసు వద్ద సామూహిక దీక్ష జరిగింది. మద్దిపాడులో, ఒంగోలులో మధ్యం షాపు ఎత్తివేయాలని 200 మందితో కలెక్టరాఫీసు వద్ద ధర్మాలు జరిగాయి. కందుకూరు మండలంలోని పోపూరు గ్రామంలో మందు షాపులని ఎత్తివేయాలని 200 మందితో

రాస్తారోకో జరిగింది. షాపులను ఎత్తివేశారు. చినగంజాంలో హైస్కూలు, ఆసుపత్రి, మార్కెట్ సెంటర్లో ఉన్న షాపును ఎత్తివేయాలని ఎం.ఆర్.ఓ ఆఫీసు వద్ద ప్రదర్శన చేశారు.

మధ్యంపై వశ్చిమ గోదావరి జిల్లా తణుకు డివిజన్, కాకరపర్రు, తూర్పు విప్పర్రు, గ్రామాల్లో నాలుగు రోజులపాటు ధర్నాలు, రాస్తారోకోలు 300 మందితో చేశారు. ఎమ్మెల్యే, సూపరింటెండెంట్ ఆఫీసుల ముట్టడి చేశారు. ఈ కార్యక్రమానికి విద్యార్థులు, మహిళలు, సర్పంచ్లు పాల్గొన్నారు. ఎమ్మెల్యే హామీతో పోరాటం ఆపారు. షాపును అక్కడి నుండి మార్చారు. ఆందోళన సాగుతోంది. ఆచంట డివిజన్ సిద్ధాంతంలో 15 రోజులపాటు షాపును తరలించాలని 300 మంది మహిళలు ఆందోళన చేశారు. ఆచంటలో స్కూల్స్, దళిత పేటకు దగ్గరలో షాపు పెట్టొద్దని ఉద్యమం జరుగుతోంది. పోలవరంలో మధ్యం షాపు వద్దని ధర్నా చేశారు. భీమవరం మండలంలోని తాడేపల్లిలో మధ్యం దుకాణం పెట్టొద్దంటూ రాస్తారోకో చేసి అధికారులను అడ్డుగించారు.

కడప జిల్లా సిద్ధవటం మండల కేంద్రంలో నివాస ప్రాంతంలో షాపును తొలగించాలని ఐదవ, సి.ఐ.టి.యు ఆధ్వర్యంలో వారం రోజులపాటు రాత్రింబవళ్లు షాపు దగ్గర ధర్నాలు చేశారు. షాపు ఎత్తివేశారు.

విజయనగరంలోని కె.ఎల్.పురం, భవానీ నగర్ కాలనీలో

ఏర్పాటు చేసిన మధ్యం షాపును తొలగించాలని ఐదవ ఆధ్వర్యంలో ధర్నా జరిగింది. షాపును మూసివేయకపోతే ధ్వంసం చేస్తామని హెచ్చరించారు. దీనితో షాపు యజమాని పోలీసులకు ఫిర్యాదు ఇచ్చారు. ఎక్సైజ్ ఎస్ఐ అక్కడికి చేరుకొని యజమానిని పిలిపించి తక్షణమే షాపు ఖాళీ చేయాలని చెప్పారు. అంటిపేట, సాలూరు, డెంకాడ, భవానీసాగర్లలో మధ్యంకు వ్యతిరేకంగా ఆందోళలు సాగుతున్నాయి. కొన్ని చోట్ల షాపులను తరలించారు. నివాసాల మధ్య మధ్యం సేవించేందుకు పురుషులు రావడంతో మహిళలు భయపడుతున్నారని ఎస్ఐ ధృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది. షాపు యజమాని 15రోజుల్లో షాపును ఇక్కడ నుంచి

తీసివేస్తామని చెప్పి రాతపూర్వక హామీ ఇవ్వగా ఆందోళనను విరమించారు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఏలూరులో జనావాసాల మధ్య మధ్యం షాపులను తక్షణమే తొలగించాలని డిమాండ్ చేస్తూ మహిళలు ధర్నాలు, రాస్తారోకోలు నిర్వహించారు. కొత్తగా ఏర్పాటుచేసే దుకాణాలను అడ్డుకున్నారు ఆందోళనకు స్పందించిన ఎక్సైజ్ అధికారులు ప్రత్యేక విచారణ చేపట్టారు.

గుంటూరు జిల్లా ప్రగతినిగర్లో నివాస ప్రాంతాల మధ్య మధ్యం షాపులను తీసివేయాలని ధీక్షలు చేపట్టారు. సుద్దపల్లి డొంకలో మధ్యం నిరసన దీక్షా శిబిరాలు కొనసాగుతున్నాయి. మానవహారము మరియు కలెక్టరేట్కు ప్రదర్శనలు చేశారు. 20 రోజులుగా చేస్తున్నారంటూ పోలీసులు నాయకులను అరెస్టు చేయగా మహిళలు

గుంటూరు కలెక్టరేట్కు వద్ద

పెద్ద సంఖ్యలో అడ్డుకున్నారు. సత్తెనపల్లిలో షాపు ఎత్తివేసే వరకు ధర్నాలు, దీక్షలు, వంటావార్పు నిర్వహించారు.

విజయవాడలో 'మధ్యం-ప్రభుత్వ వైఖరిపై' మధ్య వ్యతిరేక పోరాట వేదిక ఆధ్వర్యంలో గాంధీనగర్లోని ప్రెస్ క్లబ్లో చర్చావేదిక నిర్వహించారు. ఈ చర్చావేదికకు ఎంఎల్ఎసి బొడ్డు నాగేశ్వరరావు, మహిళా సంఘాలు, ప్రజాసంఘాల నాయకులు పాల్గొన్నారు.

కర్నూలులో స్థానికసుందరయ్య భవన్ నుండి ఎక్సైజ్ ఆఫీసువరకు బెల్టుషాపులు తీసివేయాలని, కొత్తగా మధ్యం షాపులకు పర్మిషన్లు ఇవ్వరాదనికోరుతూ ర్యాలీ నార్వహించారు. బడి, గుడి, మసీదు, చర్చి, నివాస ప్రాంతాల మధ్య మధ్యంషాపులు తీసివేయాలని లేదంటే జిల్లా వ్యాపితంగా పోరాటాలు చేస్తామని డిమాండ్ చేశారు. అన్ని పార్టీలు మహిళా సంఘాలు కలిసి షాపును మూసివేయడంలేదన్న ఆగ్రహంతో తొలగించారు.

కాకినాడలో మద్యాన్ని నియంత్రించాలని మధ్యంపైయుద్ధం జాతాలో పాల్గొన్న కళాకారులకు మొమెంటోలు ఇచ్చారు. తూరంగి దగ్గర ఆంధ్ర పాలిటెక్నిక్ సమీపంలో బ్రాండ్ షాపును తొలగించాలని రాస్తారోకో, రాలీ, ధర్నా నిర్వహించడం జరిగింది. బెల్టు షాపును పెట్టి ఇంట్లో మధ్యం అమ్ముతున్న నేపథ్యంలో దానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమం చేశారు. కొత్తగా ఏర్పాటు చేస్తున్న బార్ల లాటరీని

అడ్డుకున్నారు. మద్యాన్ని నియంత్రించాలని ఎక్సైజ్ డి.సి ఆఫీస్ ముట్టడి చేసి డి.సి ఛాంబర్లో బైరాయించారు. పోలీసులు మహిళలను, ఐదవవేతలను అరెస్టు చేశారు. మహిళలపై మగ పోలీసులు దౌర్జన్యంగా వ్యవహరించారు. పలువురికి స్వల్పగాయాల య్యాయి. సర్పవరం పి.ఎస్.కి తరలించడం జరిగింది.

రాజమండ్రి సీతంపేటలో మద్యం షాపును పెట్టవద్దని ఎక్సైజ్ ఎస్.ఇ కార్యాలయం వద్ద ఐదవ వేతల ఆధ్వర్యంలో ధర్నా చేశారు. గోరక్షణ పేటలోని నివాసప్రాంతాలకు మద్య బ్రాండ్ షాపు పెడుతుండగా ఆ ప్రాంతంలో మహిళలు, ప్రజలతో మీటింగ్ వేసి షాపుకు వ్యతిరేకంగా సంతకాలు సేకరించి సభకలెక్టర్కు, ఎక్సైజ్ ఆఫీసర్కు వినతిపత్రాలు ఇచ్చారు. రాష్ట్ర కమిటీ పిలుపు మేరకు మద్యంపై

రౌండ్టేబుల్ సమావేశం నిర్వహించారు. దీనికి అధికార పార్టీ, బిజెపి మినహా అన్ని పార్టీలు, ఇతర అన్ని సంఘాల నుంచి నాయకులు హాజరయ్యి మద్దతు తెలిపారు. జులై నుండి కొత్త మద్యం షాపులకు ఇచ్చిన లైసెన్సులకు వ్యతిరేకంగా స్థానిక ప్రజలు చేస్తున్న పోరాటాలకు మద్దతు తెలిపారు. ఆందోళనచేస్తున్న ప్రాంతాలకు ప్రత్యక్షంగా వెళ్లి ప్రజలతో మాట్లాడి ఆ పోరాటాలకు నాయకత్వం వహిస్తున్నారు.. కడియం మండలంలో కడియం, భాస్కర్నగర్, దుళ్ళ, పోట్టిలంక, వేమగిరి రాజమండ్రిలోని, రాజేంద్ర నగర్, సీతంపేట. ఏరియాలలో కమిటీలు వేస్తున్నారు. స్కూల్స్ పక్కన బార్ అండ్ రెస్టారెంట్ వద్దంటూ నిరసన తెలిపారు. రాజేంద్రనగర్ వాసుల మద్యం వ్యతిరేక పోరాటం విజయం సాధించింది. ప్రాంతానికి వచ్చిన నగర ఎం.ఎల్.ఎ ఎక్సైజ్ అధికారుల చేత షాపుకు తాళాలు వేయించారు.

తిరుపతి తాతానగర్లో కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన వైన్ షాపులు తొలగించాలని 7 రోజులపాటు వినూత్న కార్యక్రమాలు చేశారు. ఈ కార్యక్రమాలకు మహిళా కమీషన్ చైర్ పర్సన్ నన్నపనేని రాజకుమారి మద్దతు తెలిపారు. రేణికుంటలో వైన్ షాపును తొలగించాలని 8 రోజులపాటు ధర్నా కార్యక్రమాలు చేయడంతో షాపును తొలగించారు. కరకంబాడి, రాజీవ్ గాంధీ కాలనీలో

నూతనంగా మద్యం షాపు నిర్మాణం చేస్తున్నారని తెలిసి దాన్ని కూలగొట్టారు. అనంతరం తహసీల్దార్ కార్యాలయం దగ్గర, ఎక్సైజ్ కార్యాలయం దగ్గర ధర్నాలు చేయడంతో అక్కడ షాపు పెట్టడం ఆపివేశారు. బిటిఆర్ కాలనీలో కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన బార్ వద్దంటూ మహిళలు, పురుషులు నిరసన దీక్షలు చేపట్టారు. గ్రామ సర్పంచ్, ఎంపిపి వార్డు మెంబర్లు మద్దతు తెలిపారు. ఎక్సైజ్ కార్యాలయం వద్ద 4 రోజులు ధర్నా చేయగా అక్కడ షాపు పెట్టలేదు. శ్రీకాళ హస్తి బస్టాండ్కు సమీపంలో 8 మద్యం షాపులు తొలగించాలని వారం రోజులపాటు నిరసన కార్యక్రమాలు జరిగాయి. తెలుగుదేశం మహిళా కౌన్సిలర్ మద్దతుగా పాల్గొన్నారు.

లక్ష్మీసెహగల్ వర్ధంతి: జులై 23న కాకినాడ, విజయవాడ లోని 23వ డివిజన్, అనంతపురంలో లక్ష్మీసెహగల్ వర్ధంతి సభలు నిర్వహించారు.. స్వాతంత్రోద్యమ నాయకురాలు, సామాజిక మార్పుకోసం జీవితాన్ని త్యాగం చేసిన కెప్టెన్ లక్ష్మీసెహగల్ను స్ఫూర్తిగా తీసుకోవాలని కెప్టెన్ లక్ష్మీసెహగల్ 5వ వర్ధంతి సభలో పాల్గొన్న నేతలు పేర్కొన్నారు. విజయనగరంలో 2 చోట్ల వర్ధంతి సభ జరిగింది.

విజయవాడ స్వాతి వైన్స్ను కలెక్టర్ ఉత్తర్వులను ధిక్కరించి

తెరవగా స్థానికులు బలవంతంగా మూసివేశారు. ఉద్యమంలో వున్న ఐదవ వేతల నాయకులు శేషమణి, పాలవెల్లి, విక్రమ్ లక్ష్మిలను అరెస్టు చేసి అక్రమ కేసులు బనాయించారు.

రిజర్వేషన్ చట్టం కొరకు: స్త్రీలకు చట్టసభల్లో 33% రిజర్వేషన్ కల్పించాలని 300 మందితో నెల్లూరులో కాగడాల ప్రదర్శన, కలెక్టరాఫీసు వద్ద ధర్నా జరిగింది. విజయవాడ లెనిన్ సెంటర్లో, కాకినాడ కలెక్టరేట్ వద్ద ధర్నా నిర్వహించారు. మహిళా రిజర్వేషన్

బిల్లును పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టి ఆమోదించాలని సిపిఎం కేంద్రకమిటీ పిలుపుమేరకు రాష్ట్రవ్యాపితంగా ధర్నాలు, ప్రదర్శనలు చేపట్టారు. మహిళలకు పురుషులతో సమానమైన ప్రాతినిధ్యం ఉండాలని, రాజకీయ నిర్ణయాలలోనూ మహిళలకు సమాన అవకాశాలు కల్పించాలని నినదించారు.

తుందుర్రు ఘటనకు నిరసనగా: పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా భీమవరం వద్దగల తుందుర్రు, ఆక్వాపుడ్ పార్క్ గ్రామాల్లో అర్ధరాత్రి నాయకులను ముందస్తు ఆరెస్టులు చేశారు. ఫ్యాక్టరీలోకి యంత్రాలు తరలించాలని ప్రయత్నించగా మహిళలు పెద్దఎత్తున లారీలకు అడ్డుపడ్డారు. అక్కడ దౌర్జన్యంగా 1000 మంది పోలీసులను దింపి యంత్రాలు పెట్టాలని ప్రయత్నించారు. తుందుర్రు పోరాటంలో జిల్లా కార్యదర్శి కళ్యాణి, సత్యవాణి, టి.పూర్ణ తదితరులపై అక్రమకేసులు బనాయించారు. తుందుర్రు ఘటన మీద మూడు సంఘాలతో కలిసి

70 మందితో ప్రెస్ మీట్, ప్రదర్శన నిర్వహించారు. తుందుర్రు, దేవరపల్లిలో పోలీసుల ఆరెస్టులను నిరసిస్తూ కాకినాడ కలెక్టరేట్ వద్ద ధర్నా నిర్వహించారు.

హింసకు వ్యతిరేకంగా: కృష్ణా జిల్లా తూర్పులో సౌమ్య అనే తొమ్మిదో తరగతి చదువుతున్న అమ్మాయి స్కూలుకు వెళ్ళే సమయంలో ఆకతాయిల వేధింపులతో మనస్తాపం చెంది ఆత్మహత్యచేసుకుంది.

సౌమ్య మృతికి కారకులైన వారిని వెంటనే ఆరెస్టు చేయాలని, మృతురాలి కుటుంబానికి న్యాయం చేయాలని డిమాండ్ చేశారు. రాజమండ్రిలో ఆదిత్య హాస్పిటల్లో పనిచేస్తున్న డాక్టర్ వైద్యం కోసం ఐసియులో జాయిన్ అయిన ఇంటర్ విద్యార్థినిపై అత్యాచార యత్నానికి పాల్పడిన ఘటనకు వ్యతిరేకంగా బాధితురాలికి న్యాయం చేయాలని 10 రోజుల పాటు ఆందోళన చేశారు. డాక్టర్ పట్టాను

రద్దు చేయాలని డిమాండ్ చేయగా ఎంఎల్ఎ జోక్యం చేసుకొని సిఎంఆర్ఎఫ్ నుండి బాధితురాలికి నష్టపరిహారం ఇచ్చేట్లు చేస్తామని, ఉచిత విద్యను అందిస్తామని, సొంత ఇల్లు కట్టిస్తామని హామీ ఇచ్చారు.

సంఘీభావం: వ్యవసాయ కార్మిక సంఘం రైతు రాష్ట్ర మహాసభల్లో ఐదవ కార్యదర్శి పాల్గొన్నారు.. అంగన్వాడీ, ఆశ, మిడ్డేమీల్స్ ఆందోళనలకు సి.ఐ.టి.యు ముట్టడిలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొని సంఘీభావం తెలిపారు. జులై 3న జరిగిన సిఐటియు ధర్నాలో ఐదవ కార్యకర్తలు భాగస్వాములయ్యారు. దేవరపల్లి భూపోరాటంలో పాల్గొంటున్న మహిళలతో సమావేశం జరిగింది. వేలూరులో

నీరు-చెట్టు కార్యక్రమంలో దళితుల భూముల్లో తవ్విన చెరువు ప్రాంతంలో విత్తనాలు వేశారు. గరగపర్రు, తుందుర్రు, జొన్నలగరువు గ్రామాలను సందర్శించి ఉద్యమంలో పాల్గొంటున్న మహిళలతో సమావేశాలు నిర్వహించి పోలీసుల, పెత్తందార్ల అకృత్యాలను ఖండించాం.. ఈ కార్యక్రమాల్లో రాష్ట్ర కార్యదర్శి డి.రమాదేవి, కె.రమాదేవి, కల్పన (ప్రకాశం జిల్లా) డి. కళ్యాణి, హరీషా, సత్యవతి (ప॥గోదావరి జిల్లా) జమీలా (కడపజిల్లా) పాల్గొన్నారు.

విజయవాడ 23వ డివిజన్‌లో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా మద్యం సీసాలు ధ్వంసం

విజయవాడ ప్రెస్ క్లబ్‌లో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా ప్రజాసంఘాల చర్చావేదిక

అమలాపురంలో ఇళ్ల మద్య మద్యంను అమ్మడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ

అనంతపురంలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా కాగడాల ప్రదర్శన

ప్రసాదంపాడులో క్రాంతి బార్ తీసివేయాలని మహిళల ఆందోళన

వెస్ట్ గోదావరిలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా కొవ్వొత్తుల ప్రదర్శన

విశాఖలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా పాపు ముందు బ్లాక్ రిబ్బన్స్ తో నిరసన

కాకినాడ ఎక్స్‌జిజీ డి.సి ఆఫీసు ఎదుట మద్యంకు వ్యతిరేకంగా ఆందోళన

రాజమండ్రి సీతంపేటలో ఎక్సైజ్ కార్యాలయం ఎదుట ధర్నా

విజయవాడ లెనిన్ సెంటర్ లో 33% రిజర్వేషన్లు అమలు చేయాలని ధర్నా

అనంతపురం మద్యం నియంత్రణపై మహిళల రాస్తారోకో

విశాఖలో అన్ని ప్రజాసంఘాలతో సామూహిక నిరాహార దీక్ష

విజయవాడ కమిషనర్ కార్యాలయం ఎదుట మద్యం వ్యతిరేక పోరాటంలో విద్యార్థులు

విజయవాడలో మద్యనియంత్రణపై సెమినార్ లో మాట్లాడుతున్న విజయబాబు

విజయవాడలో మద్యంకు వ్యతిరేకంగా మహిళా సంఘాల నిరసన

ప్రకాశం జిల్లాలో మద్యం వ్యతిరేక సామూహిక దీక్షలో మహిళలు

మహను ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	CMV01A.161
పుస్తకం పేరు	చైతన్య మాసపత్రిక
తారీఖు	21/08/2023
మొదటి అడ్డు	NO
వెనుక అడ్డు	NO
మొత్తం పేజీలు	41
పేజీల పేజీలు	NO
భాగం పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Mounika
పేజీలు విడదీసినది	Mounika
స్కాన్ చేసినది	Sandhya
పరిశీలించినది	RAMYA
వకీలు సలహానామ	
లైబ్రరీ చేసినది	
ప్రకటించినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	NO
పరిష్కరించినది	Good